

22.05.2008

Бүряад үзүүлэх

№ 57 (21600)

Дүгээрчилж

Газарийн

Нонин

2

№ 20 (578)

ОЙН БАЯРАЙ БОЛЗОР ТОДОРХОЙЛОГДОО

Буряад Республикин 85 жэлэй ойдо зориулагдаан баяр ёнололой хэмжээ ябуулганууд байгаша оний сентябрин 5-7-ойд үзүүлэхтэй үнгэрэгдэхэгээний шийдвэрээр атбаба. Энэ ойн баярые тэмдэглэхэд үзүүлэхтэй үнгэрэгдэхэгээний шийдвэрээр атбаба. Бүхийдээ табаяд шахуу хэмжээ ябуулганууд үнгэрэгдэхэгээний шийдвэрээр атбаба.

Буряадай Президентын баталан абанан зарлигай ёнор, республикин гүйсэдхэхы засагай зургаануудай мүнөөнэй ажал хэрэгүүдтэй республикин бюджеттэй түсэблэгдэнэн мүнгэ зөөреэр эдэхэвэрэгдэхэгээний шийдвэрээр атбаба.

ЖЭЛЭЙ ДҮҮРЭТЭР - АВТОМОБИЛЬНУУД, 2010 ОНДО - ГЭР БАЙРА

Агуу Илалтын 63 жэлэй ойн баярттай дашаралдуулж үнгэрэгдэхээн баяр ёнололой хэмжээ ябуулганууд республикин бүхын аймагуудаар үнгэрэгдэхэгээ, эдээндээ Буряадай Правительствын гэшүүд болон аймагай захиргаануудай толгойлогшонор хабаадаан байна.

Буряад орондо ажанаудаг дайнай 157 ветерануудтаа автомobiliin түлхүүрнүүд бааруулгадаа, тийхэдээ дайндаа хабаадаан 472 хүн автомobiliin орондо мүнгэнэй тэдхэмжээ абааха дуратай байнаа мэдүүлээ. Буряадай Президент Вячеслав Наговицынай тэмдэглэхээр, республика руу байгцаа ойдо манайгүрэнэй бусад субъектнүүдтэй орходоо олон автомobiliнуудаа эльгээгдээ.

Республикин Хүн зониие социальна талаар хамгаалын министерствын хэвлэлэй албанай мэдээсэхээр, Владимир Путин 2008 оной майн 6-даа

«Инвалидуудые социальна талаар дэмжэхэе зарим тэдэхэмжээнүүдтэхай» гэхэн России Президентын Зарлигта гар табаяа. Энэ Зарлигийн ёнор, Эсэргэ ороноо хамгаалын Агууехэд дайндаа хабаадаад болон инвалидуудаа тэдээндээ адидхагдаан шоуршууд байгаша оной дүүрэтэр хүнгэн автомobiliнуудтай болох ёнотой, угы гэбэл, 100 мянган түхэригэй тэдхэмжээ абааха юм.

России Федерациин Президент Дмитрий Медведев байгшаа оной майн 7-до дайнай бүхын ветерануудые 2010 оной майн 1 хүрэтээр гэр байраар хангаха тухай Зарлигта гар табиба. Тийнээж Эсэргэ ороноо хамгаалын Агууехэд дайндаа Илалта туйлаан 65 жэлэй ойе тэмдэглэхэе че болотор бүхын ветеранууд ажанаудааныгаа эрхэ байдал нийжаруулхаа, гэр байраар хангахаа болобогээшээ.

Буряад Республикин Президентын болон Правительствын хэвлэлэй албан.

Залуушуулай ажабайдалнаа

ЗОНДО ЗОХИДООР ХАНДАЖАА НУРГАХАА

Энээн тухай психотерапевт, БИПКРО-гой доцент Т.Н.Сынгеева Улан-Үдээ үнгэрэхэн турбан хоногийн республиканска семинартаа хэлэбэз. Хэмжээ ябуулга Буряад Республикин нуралсалай болон эрдэмийн министерствын залуушуулай политикин болон хүмүүжүүлгийн талаар Хороон эмхидхэнэй байна.

Республиканска семинартаа 17 аймагуудай, хотын нуралсалай газарнуудай, олонийтийн эмхи-нүүдэй, МВД-гий, мэдээсэл тараадаг хэрэгсэлнүүдэй түлөө-лэгшэд хабаадаа.

Хэмжээ ябуулын мастер-классуудые Хорооной мэргэжэлтэн Т.В.Парпаева, психотерапевт Т.Н.Сынгеева, үхижүүдэй болон гэр бүlyн асуудалнуудаар ажал ябуулдаг Республикаанска түбэй психолог С.Г.Хандирова үнгэрэхэй. Үхижүүдэй бэе бэеэ доромжолжо, баанажаа байхагүйн талаар иимэ

Авторийн фото

нургалгын мастер-классууд үнгэрэгдэхэе. Хороото үгээр үхижүүдэй сэдыхэлдайраж, баанажаа байгаа хаа, зарим ушарты сууринийг (бэеэхоролго) болодогтухай хэлэгдээ.

МЕМОРИАДА ҮНГЭРӨӨ

Эрдэмийн бага академи болон Мангатаевийн нэрэмжээтийн нургуулии апредлиин үүгүүлэх багаар мемориада үнгэрэхэй. Хэмжээ ябуулгадаа 50 гаран хотын нурагшад хабаадаа. Түрүүшүүн нуури 49-дэхи нургуулиин нурагша Валентина Мантатова эзэлээ. Хабаадагшадтаа гарай бэлэгүүд баруулгадаа. Залуушуулай политикин талаар Хороон Валентина Мантатовада сканер бэлэглээ.

Юлия Гыпылова - «Залуу гвардийн» лидер

«Нийтэй нэгэн России Залуу гварди» гэжээ Буряадай регион хоорондын таңгай Бүхээрэссин олонийтийн эмхи 4-дэхи конференциин үнгэрэхэй. Хэмжээ ябуулгадаа олонийтийн эмхинүүдийнээс 21 делегат хабаадаа. Конференции дээрээ республиканска штабай шэнэ дарга томилогдоо. Тийн Юлия Гыпыловагай кандидатура зүвшэгдэбээ. Шалгалтын-ревизионно комиссийн шэнээр нунгагдаа: С.П.Брыков, А.Е.Белоусов, Я.В.Буяитуев, Ю.В.Гыпылова, С.И.Соктоев тус комиссийн бүридэлдээ оролсоо.

Хариуцсан, ондоо регион руу ябагшадай тоо залуу нурогтэнэй дундаа жэлэй 1800 гээд тоологдоно.

Энэ шийдвэрээгүй асуудал мүнхээ жэл гол шухала болох тухай хэмжээ ябуулга дээрээ Залуушуулай политикин талаар Хорооной Түрүүлэгшээ Б.Х.Ангувор хэлээ.

Тус хорооной түлэбүүд үндээтэнэй-регион хоорондын шэнжээтгээгээр гүйсэдхэхэгээдхэлэлтэй. Тийн аймагай залуушуулай таңгай бүхэн өөрьши программаар ажалаа ябуулхаа. Жэшээлбэл, Хорин аймагтаа ехэ үргэнээр залуу бүлэнүүдэе эдэбхийгүүлгийн талаар ажал ябуулгдана. «Залуу гварди» 2014-до Сочидо үнгэрэхэгээ олимпиадада зориуулж, проект гүйсэдхэхэгээ зорилготой.

Янжамаа ЖАПОВА.

Соёлын нонинууд

«ДУУЛАЖАЛ ХОДО ЯБАЯЛ»

«Авиатор» гэхэн арадай хоор байгуулагдааар 40 жэл болбоо. Аэропорт нуурийн клубай түрүүшүүн уран наиханай хүтэлбэрилэгшэ М.Головин тэрэниие байгуулжсан юм.

Ганса энэ нуурийн бэшэ, мун бана Сокол, Солдатский, Коминтерн, Исток нуурийн ажанаутгашад дууцаа ехэ дуратай. Тэдэнэй дундааа эгээл талаан бэлгитэйшүүльч хорийн колективтэй ороноо. «Авиатор» гэхэн соёлын байшангай директор А.Д.Потапцевагай ашаар энэ хоорой ехэ амжалтатай ябана. Энэ хоорой колективын элдэб жэлүүдээ Б.А.Ким, И.И.Спиринов, А.А.Воронов хүтэлбэрилээ. Үүгээ арбан нэгэн жэлэй туршадаа России соёлын габьяатаа хүдэлмэрилэгшэ А.Р.Багеев энэ хооройн хүтэлбэрилээ.

«Дуулажал ходо ябаял, дуун гээшэ ажанаутгашад түншлэх, хүсэ шадал үгэнэ. Тиймээхээ «Авиатор» үшвээ олон удаан жэлүүдээ маанадын наихан концерт наадануудаараа баясуулж байг лэ», - гэжээ эдэб жэлүүдээ дээрээ нэрлэгдэхэн нуурийн тосхонуудай ажанаутгашад, харагшад хэлэнэ.

«АЛТАРГАНА-2008»: ЭРХИМҮҮД ШЭЛЭГДЭНЭ

Манай республикин аймаг бүхэндэ «Алтаргана» гэхэн уласхоорондын фестивальдаа бэлдэжэ байнхай. Аймагуудай захиргаануудай толгойлогшонор хабарай тарилгын хүдэлмэринүүдэе хайсан гэжэ үнгэрэхэгээ гээшшибиди гэжэ бодохоо гадна, мүнно жэлэй «Алтарганаадаа» шалгарха аргаяа бэдэржэ байнхай.

Республикин арадай уран бэлгийн түб энэ фестивальнаа урилшалан элдэб конкурсануудые үнгэрэхэгээ байнхай. Зарим номинацинуудаар эрхимүүд тодоруулгадаа. Жэшээлхэдэ, «Буряадай нэгээр» гэхэн аман зохёлой колективүүдэй дундааа үнгэрэгдэхэн конкурсад шалгаржан Захааминай аймагай «Мэлэ» гэхэн аман зохёлой ансамблиин гэшүүд «Алтаргана» гэхэн фестивальдаа хабаадаа эрхэдэх хүртэнхэй. Тийхэдээ арадай дунай конкурсад хабаадагшад тодорхойлогдонхой. Тэдэ мүнөө уран бэлгийн нарижуулжаа, России соёлын габьяатаа хүдэлмэрилэгшэ Вячеслав Баяндаевтай репетици хэнэ. Эдэ бүгэдэнхэе гадна, модельрүүдэ, «Дангина» гэхэн конкурсын хатад мастер-классуудые гаражаа байнхай. Буряад поэзийн конкурсад хабаадаа уран шүлэгүүд, «Манай ажанаудаг оршон» гэхэн конкурсад хабаадаа эрхим фото-хүдэлмэринүүд шэлэгдэжэ байнхай.

ДАХИНАА ЛАУРЕАТ БОЛОО

«Акварель» гэхэн хүүгэдэй искусстваа нургуулиин хүүгэд болон эдиршүүлэй жэшээтэ хоор Бельгидэ үнгэрэгдэхэн уласхоорондын конкурсад хабаадаа. Бүмбэрсэг дэлхэйн олон гүрэнүүдэе түлөөлнэ 92 колективүүдэй дундаа Буряад оронд хүүгэдэй хоор эрхимүүдэй тоодо нэрлэгдэбээ. Тэрэ конкурсын хүрэл медяяар шагнагдаа.

Талаан бэлгитэй багшаа, Буряад Республикин соёлын габьяатаа хүдэлмэрилэгшэ Ольга Заяшникова тэрэниие хүтэлбэрилэнэ. Энэ хоорой колектив олон шагналнуудаа хүртэнхэй. Тэрэ тоодо Санкт-Петербург хотодо нёднодо жэлэдэ конкурсад хабаадаа, нэгэдэхи шатын дипломоор болон алтан медяяар урмашуулжсан байна.

ХАРАГШАДАЙ АНХАРАЛ ТАТАНА

Гүрэнэй ород драмын театрдээрээ театральна искусстваа бага академи хүдэлжэ эхилнээр 13 сезон үнгэрэгдээ.

Эдэ бүхын жэлүүдээ Улаан-Үдэ хотын нургуулинуудай нурагшад энэ театр дуратайгаар ерэжэ хараадаг юм. Тийхэдэ медицинын коллежийн оюутад ишиш дуратайгаар ябадаг. Хэрбээ ород драмын театртаа бишыхан харагшад үлэгэр харааха ехэ дуратай наань, харин залуушуул ород болон харин драматургийн зохёлнуудаар табигданаа зүжэгүүдэх харааха дуратай юм.

БУРЯАДАЙ КОМПОЗИТОРНУУД - ХҮҮГЭДТЭ

Республикин Үндээтэнэй номой санды номуудтай танилсалтын хэмжээ ябуулга үнгэрэгдээбээ.

Хори гаран жэлэй туршадаа Буряадай композиторнууд өөхнэдигтэй хүсөөр номын номуудые гаргадаг байгаа. Соёлын министерствын хүсөөр хүгжмэй нургуулинуудай нурагшадаа, соёлы болон искусстваа нуралсалай эмхи зургаануудай оюутадаа хэрэгтэй О.И.Куницынай «Буряадай хүгжмэй литература» гэхэн пособи хэблэгдээ, бусадын помууд гаргагдана. Шэнэ номуудтай танилсалгын хэмжээ ябуулгын үндээтэнэй номой санды искусстваа талаар литературын таңгай ахамад библиограф Н.Н.Хадаханова хүтэлжэ үнгэрэгээ, эндэ Буряад оронд соёлы болон искусстваа ажал ябуулгашад, хүүгэдэй искусстваа нургуулинуудай нурагшад, П.И.Чайковскиийн нэрмэжээт хүгжмэй колледжийн, Зүүн Сибирийн гүрэнэй соёлын академиин багшанар оюутад хабаадаа.

Надежда ГОНЧИКОВА,
манай корр.

ИНВЕСТИЦИИ ХАБААДУУЛХА АШАГТАЙ АРГАНУУД

Буряад Республикин экономикин хүгжэн наалбаржа, саашдаа бури гүнзэгти аша үрэтгийгөөр габшагай дабшахын түлөө инвестици гэхэг гү, али (удаан болзорго) мүнгэ зөөрий номолхо хэрэгтэй гээшбээз. Мүнөө үеийн энэ хойшоуулжа боловхогийн үвшентэй асуудалнуудые зүвшэн хэлсэлгын дүхэриг-шэрээ Правительствын конференц-зал соо майн 15-д үнгэрб.

Энэ шуухала зүвшэнгэл хөөрөлдөөнэй гол зорилго хадаа Буряад Республикин экономикодо инвестици оруулалгын гол шэглэнүүд болон тэдэниие гарза үгүйгөөр ашаглаага болоно.

Тус дүхэриг-шэрэгэй худалмэриде Буряад Республикийн Правительствын гэшүүд, Арадай Хуралай депутатууд, Улаан-Үдэ хотын захирагаанай түлөөлгэшэд болон олзын хэрэг эрхилэгшэд ургзноор хабаадаа.

Г.В.Марченконы «Эксперт РА» гээнд рейтинговэ гэхэг гү, алс согнэлтийн агентствын хутгалбэрилэгшина тусхай элидхэл олоной үзэмжэдэ табигдаа. Тус элидхэл соогоо Г.В.Марченко Буряад Республикийн экономикодо инвестици хабаадуулха болон тэдэнэй России Federacii бээш хизаар можонуудта хэдэ шэн р хабааданааб гээнд жэшэнэн тусхай диаграмма, графика хэрэглэжэн шэнжэлэлгэ олоной анхаралдаа табиан байна. Тус шэнжэлэгээ Буряад Республикада инвестици хабаадуулха шуухала хэрэг ашагтайгаар ябулагданагүй ха гэхэр. Буряадай газар дайдаа, ашагта малтамалнуудаараа болон гоё найхан байгааляараа инвестици оруулагшадай нонирхол татаашье наа, дүүрэн ашаг үрэтэй үйлэ болонгуйд ха.

Инвестици хабаадуулжа, экономико хүгжэөхэх хараа шэглэнүүд тухай Республикин инвестиционно агентствын хутгалбэрилэгши С.А.Мещеряков элидхээ. Тус элидхээлээ Буряад Республика байгаалин ашагта малтамалнууд болон үзэсхэлэн сэбэр дайдаа талаараа России Федераци соо 15-дахи нуури эзэнэ гэжэ тобшолбо. Эндэ ариг сэбэр Байгалийн үнанай нөөцүү шүүхээ хараалгандагүйгөөр үлэнхэй гэжэ тэмдэглэе. Тимээнээл ариг сэбэр үнанай баялагдаж, байгаалин баян ашагта малтамалнуудаа болон энергетикин эршэ хүсэ хэрэглэхэ боломжо, болон ажаллахаа улув олон хүсэтийн аад лэ, инвестициин дутагдалнаа боложо, саашаа хүгжэн дабшалга аалданаа гэжэ тэмдэглэбэ.

Саашдаа инвестици Республикада татаха элдэг гол хараа бодолнууд, шэгэлэнүүд тухай дурадханай байна. Тэдэнэй гол шэгэлэх хадаа Республикийн байдал тусхай тодо түнэн программуудые олондо мээссээл тараадаг сэтгүүл, соинуудаа гадна интернет гэхэ мэтэдэ хэблэхэ, толилуулха болоод, федеральнаа удхатай инновационно дурадхалнуудые оруулха гэхэ мэтые дурдаа.

Санкт-Петербургын регион хоорондын

мэдээсэлэй ту-
бэй хутэлбэ-
рилэгшэ Г.С.
Краснопеев угэ
хэлэхэдээ, ин-
вестици бээдээ
татаха нэбтэ-
рүүлгын гол арга
хадаа регионууд
хоорондын хол-
боо барисаан
болоно гэжэ он-
солон тэмдэг-
лээ. Тимээнээл

Санкт-Петербургын баян дүй дүршэл хэрэглэжэ, габшагай дабшахын түлөө Буряад Республикийн Президентын эрэгэдэ регион хоорондын харилсаанай тусхай худалмэрихэ бүлэг байтууха тухай дурадхадаа.

Тус элидхэнүүдэе зүвшэн хэлсэнэн нүүлээр дүхэриг-шэрэгэг тусхай шийдвэрлийн байна. Буряад Республикийн социально-экономическая хүгжлэлтэ 2006 ондо 2,15 дахин 1998 оний байдалнаа дээшшэлэн байна, эндэ бүгэд России гүрэн соо 1,6 дахин дээшшэлэн байна гээд тэмдэглэгэлтэй.

Буряад Республикаада гадааданаа ороон инвестици гуримшуулгадаагүй, тэгшэ бэшээр хубаарилганданхай. 1999 ондо хэгдээн ажаглануудай дүн харахадаа, бүхэлдэ нийман жэлэй хугасаа соо гурбан жэл соо огтошье инвестици оруулагдаагүй болон 1999-2005 онуудтаа инвестици шэмхийн шэнээнэр оруулагдаанаа байна.

Тимээнээл габшагай дэбжээл байна Буряад Республикийн социально-экономическая амжлалтуудаа инвестициин тэдхэмжэгүйгөөр аалидан муҳарданаа.

Тимээнээл Буряад Республикаада инвестициин мунгэ зөөрий асаралгын гол арга гэхэг гү, али нонирхол татаха үйлэхэдээ соо байгаалин баялагууд болон хүн зоной үзэсхэлэн байгаалдай танилсаа аяншалганууд болоно ха юм даа. Республикийн экономикын эрид ургаха замай нэгэ шатан ашагта малтамалнуудаа зүбөөр дүүрэн ашаглахадаа, Байгалийн биологийн талаараа баян нөөснүүдэе баал зүбөөр дүүрэн ашаглах болоно. Мүншье эндэ худалмэрилжэ байна зоной үндэр хэмжээнэй эрдэм болборолые хэрэглэхэ шухлаа.

Мүн тиихэд хуулиин талаанаа тааруулагдаанаа онсо экономическая хизаарланан газарнуудые бэлдэлэгэ болон байгаали хамгаалгын хэмжээ ябулагнуудаа инвестици оруулагшадай анхаралдаа атагданаа.

Ушар тимээнээ Арадай Хурал болон Буряад Республикийн Правительстваа инвестици үргэнээр хэрэглэгүүд гуримшуулха тухай дурадхалнуудые оруулаа.

Виктор ЖАПОВ.

Дүхэриг шэрээ

НИЙТЫН ТҮҮЛАМЖААНҮҮДТАА

ХЭН ХҮРТЭХЭ ЗРХЭТЭЙБЭ?

Арадай Хуралдаа республика доторхи эрэмдэг зоной, олон үхибүүтэй айлуудай, бага салин абадаг зоной ажабайдалай талаар бага салин абадаг зоной асуудалнуудаар дүхэриг шэрээ үнгэрээ. Хэмжээ ябуулгадаа МВД-гэй, профсоюзуудай, министерствэнүүдэй түлөөлгэшэд хабаадаа. Эдээ хоолой үзтэй болохолор, эрэмдэг зон, олон үхибүүтэй айлуудаа, залуу мэргжэлэд тулуюр, ядуу байдалтай зоной тоодо орондо.

Республика дотор 177985 бүлэнэр ажануунаа, тэдэнэ 245397 арба наа хүрэөдүй үхибүүтэй. Эдэнэрэй 11026 бүлэнэр олон үхибүүтэй гээд тоологдоно.

2008 он - Гэр бүлэн жэл гээд тэмдэглэгдэх тухай 2007 оной России Федерациин тогтоо бии. Тус хуули ёхор олон үхибүүтэй айлуудаа анхарал хандуулагдахаа. 1992 оной России Федерациин тогтооолоор олон үхибүүтэй бүлэнэр зайн гал, газ, уна, дулаагаар хангалаа гэхэ мэтэ тулбэриин талаар 30 процентын тулэхгүй аргатай.

Зургаа наа гүйсөөдүй үхибүүтэй бүлэ, эмшэнэй саархаар мийнээ эм домдо хүртэх ёнотой. Тийн хажуугаар нургуулиин үхибүүтэй мийнээр хотын, хото шадархи, аймаг доторхи транспортаар ябаха аргатай.

Иимэ бүлэнэрэй хүүгэд иэн түрүүн хүүгэдэй сэсэрлигтэ абаха ёнотой. Нурагшад мийнээ эдээ хоолдо нургуулидаа хүртэх ёнотой болоно. Хажуугаар нь хубсанан үтэжэ байхаа, музей нарын нэгэ дахин ошоо арга үтгэнэ. Иимэ бүлэнэр олзо эрхилэглийн, фермерскэ ажайхеэ эмхидхээс нанабал, гүрэннэе түнхүү ахай болоно. Гүрэннэе мүнгэнэй түнхамжада гү, али наа процентгүй урьналамжа хэхэ арга үтгэнэ.

Олон үхибүүтэй айлуудаа садово-огородно участогуудаа нэн түрүүн хүртэх ёнотой. Тус арганууд 2006 оной июлиин 6-ний Буряад Республикийн олон үхибүүтэй айлуудаа нийтийн түнхамжада тухай гэжэ хуули ёнотоо соо оруулагданхай.

Манай республика дотор гурбан үхибүүтэй айл олон үхибүүтэй айл гээд тоологдоно. Баяншиль, угытэйшийне байбал, айл бүхэн 150 түхэрийгээ гурэнэй мүнгэнэй түнхамжада абана. Хүүгэдэйн элүүржүүлгын лагерьнуудаа амарха аргатай.

Тийн тус хуули ёнотоо зондо гансал нийтийн түнхамжада хэгдэжэ юм.

Иимэ байдалтай зон Кабансыны, Зэдэны, Загарайн, Хяагта хотонуудаа ажануунаа.

Хоёрдохи асуудалаар хүдөөгэй залуу мэргжэлэлтэдэй салин хэлсэгдээ. Бага салинтай залуу мэргжэлэлтэдэй нийтийн түнхамжада хэгдэжэ юм. Тийн салин ехээтгэ хүдөөгэй мэргжэлэлтэд нийтийн түнхамжада ахай болох. Мүнөө дээрээ номийн сангай худалмэрилэгшэд хүдөөдэ 4-5 мянганай салин абана. Иимэ зэргийн салин хүдөөгэй залуу эмшэд, багшанар абана. Тимээнээ залуу мэргжэлэлтэд хүдөөдэ ажаллахаяа ошоногуй.

Янжама ЖАПОВА.

ПЛАН

ОСНОВНЫХ МЕРОПРИЯТИЙ ПО ПРАЗДНОВАНИЮ

85-ЛЕТИЯ РЕСПУБЛИКИ БУРЯТИЯ

№ п/п	Наименование мероприятия	Ответственные	Сроки
1.	Мероприятия по благоустройству г. Улан-Удэ, муниципальных образований в Республике Бурятия	Администрация г. Улан-Удэ (по согласованию)	по отдельному плану
2.	Выставок, посвященных 85-летию Республики Бурятия	Управление по делам архивов Республики Бурятия	Апрель-май
3.	Республиканский фестиваль народного художественного творчества, посвященный 85-летию Республики Бурятия	Минкультуры	Апрель-июнь
4.	Мероприятия, посвященные 120-летию Э.Д.Ринчину (по отдельному плану)	Оргкомитет по подготовке и проведению 120-летия Э.Д.Ринчину	13 мая
5.	Всероссийский олимпийский день бега	Республиканское агентство по физической культуре и спорту	25 мая
6.	III Республиканский конкурс учреждений дополнительного образования детей, посвященный 90-летию государственной системы дополнительного (внешкольного) образования и 85-летию Республики Бурятия	Минобразования	25 мая
7.	Байкальская туристическая выставка	Республиканское агентство по туризму, ЗАО «Улан-Удэнская ярмарка» (по согласованию)	23-25 мая
8.	Концерт-хроника «Большой театр Бурятии» (ГУК «Бурятский государственный академический театр оперы и балета им. Г.Ц.Цыденжапова»)	Минкультуры	30 мая
9.	Цирковое представление «Привет, любимая республика!»	Минкультуры	15 мая
10.	V Республиканская выставка-ярмарка «Туризм и отдых в Бурятии»	Республиканское агентство по туризму	Май
11.	Фестиваль клубов молодых семей Республики Бурятия	Администрация г. Улан-Удэ (по согласованию)	Май
12.	Республиканский конкурс «Мастер - золотые руки»	Минобразования	Май
13.	Международный семинар-совещание «О стратегии социально-экономического развития регионов Российской Федерации»	Минэкономики	Май-июнь
14.	Выставка о первых руководителях республики «Лики на фоне истории»	Минкультуры	Май-август
15.	Фестиваль детских творческих коллективов	Администрация г. Улан-Удэ (по согласованию)	Июнь
16.	Универсальная международная Улан-Удэнская выставка-ярмарка	Республиканское агентство инвестиций, ЗАО «Улан-Удэнская ярмарка» (по согласованию)	4-6 июня
17.	Международный фестиваль СМИ «Байкал». Тема: «Семья и семейные ценности»	Администрация Президента и Правительства Республики Бурятия (Информационно-аналитический комитет)	7 июня
18.	Фестиваль, посвященный Дню российской молодежи и 85-летию Республики Бурятия	Минобразования	27 июня
19.	Научная конференция «Наука и образование в Республике Бурятия, посвященная 50-летию БНЦ СО РАН и 85-летию Республики Бурятия	Минобразования, Бурятский научный центр СО РАН (по согласованию)	25-29 июня
20.	Республиканский спортивно-культурный праздник «Сурхарбан»	Республиканское агентство по физической культуре и спорту	28-29 июня
21.	Фестиваль песен о землях Бурятии	Минкультуры	29 июня
22.	«Под вечным синим небом». Серия фольклорных представлений под открытым небом	Минкультуры	Июнь-сентябрь
23.	Международный фестиваль «Золотой голос Байкала»	Минкультуры	Сентябрь
24.	I Международный фестиваль исполнителей народного танца «Цветок Байкала»	Минкультуры	Июнь
25.	Фестиваль экстремальных видов спорта «Адреналин»	Республиканское агентство по физической культуре и спорту	23-24 августа
26.	Междуна		

22.05.2008

БУРЯАД ҮНЭН

№57(21600)

Орхон

Тай
гуламга

4

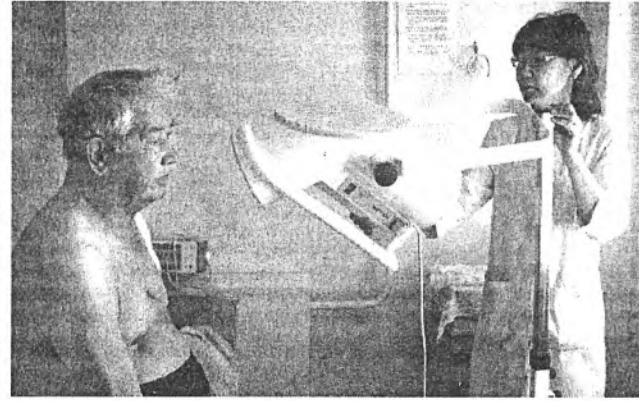
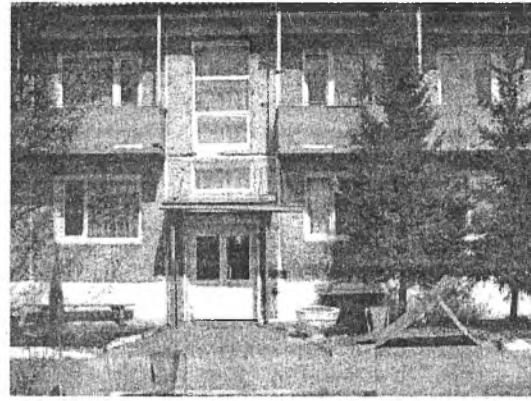
№ 20(578)

РЕСПУБЛИКЫН ГЕРОНОЛОГИЧЕСКА ТУБ: ТАБАН ЖЭЛЭЙ ОЙ

Буряад ороной байгаали гайхамшагтай, узсехэлэн гоё гарзарнуудаар баян юм. Тэдэнэй нэгээний Улаан-Үдэдэ ойрхон оршодог Дээдэ-Онгостой болон. Сэбэр ариун агаартай нарлан тужа соо намдуухан оршон байдалда оршодог Республикаанска геронтологическа туб байранхай гэши.

- Тус тубий нээгдэхээр оройдоо 5 жэл юугээши мэдэнгүй байтар үнгэршэбэ, - гэж тубий директор Николай Балыжини-маевич Сакияев хөөрөө бэлэй.

Монгол гүрэнэй нийслэл хото Улаан-Баатархаа ехэ баяртай мэдээсэл ерэжэ, Буряадай олон нургуулинууд баярлажа байна. Ушар юун бэ гэхэдэ, Улаан-Баатарай Чингис хаанай нэрэмжкээ «Их засаг» гэжэ дээдэ нургуулиин дэргэдэ оршодог лицей-нургуули жэл бүхэндэ «Чингис хаан тухай юу мэдэнэбий» гэжэ нургуулиин хүбүүдэй дунда реферат, эссе болон уран найханай гар ажалай хүдэлмэринүүдэй Уласхорондын конкурс-харалга болодог заншалтай юм.

Мүнөө жэл Буряадай олон нургуулинууд хабаадажа, янала амжилтануудые түйлаан байна. Тэдэнэй дунда манайшье нургуулиин олон хүбүүд хабаадажа, шадалаа туршалсаан байна. Энэ ехэ ажалай дүнгүүд ерэжэ, эссеээр түрүүши нуурида Түнхэнэй аймагий Аршаанай лицей-интернатай нурагша Бадмаева Соёлма 1-дэхи нуурида гаража, дипломоор болон «Их Засаг» гэжэ алтан медальда хүртээн байна. 2-дехи нуурида манай 10-дехи классай нурагша Дашицыренова Лыгжима «Селенгинское уложение как составная часть

«ИХ ЗАСАГАЙ» ШАГНАЛNUУДТА ХҮРТӨӨ

монгольской правовой системы» гэжэ темээр бэшээн байна. Научна хүтэлбэрилэгшэн түхэн эрдэмий кандидат, түхэн багша Дарима Сыреновна Санжиева. 3-дехи нуурида 56-дехи нургуулиин нурагша Варфоломеева Вика гаража, баал «Их Засаг» гэхэн алтан медальда хүртөө. Творческо ажалнуудаар 1-дехи нуурида манай соёлой 8-дехи нургуулиин Дуринов Юра 1-дехи нуурида гаража,

диплом болон «Алдарын ад» гэжэ медальда хүртөө.

2-дехи, 3-дехи нууринуудта Савельева Таня, Пуховских Алёна гэгшд хубаажа, еөрынгөө 7-дохи дунда нургуули суурхуулба. Суслова Лариса Николаевна 7-дохи нургуулиин багши эдэбхитэй байна. Түүхээр «Буряад үнэн» Хэлэлэй байшангай типографиин даргаар хүдэлнэн гэши. Валерий Иванович Буряадай гүрэнэй Буряад драмын академическо театрт үнинэй холбоотой байна. Байкальская сааша Слюдянка, Шелехов, Ангарск хотонуудай үндэр томо Соёлой ордонуудта зүжэгүүдээ табяа. Зургаан зүжэг, дүрбэн онтохон, тэдэнэй тоодо Геннадий Башкуевай «Один воздушный поцелуй» зүжэгтэй 5 аристнаар наадаба: Россин Федерациин габьяата арист Д.Д.Бочиктоев, Цырендоржийв, Базарович Цырендоржийв, Буряад Республикин арадай

Жалсан САНЖИЕВ.
РБНЛИ №1.

ХҮҮГЭДТЭ - нааданхайнууд

Энэ жэл Гэр бүлүн жэл гээд Росси дотор тэмдэглэгдэнэ. Манай республика дотор энэ жэлээ зориулагдан, олон тоото хэмжээ ябуулганууд үнгэр-гэдэнэ.

«Василек» гэжэ хүүгэдэй сэсэрлигтэжэлэй туршада дүрбэн хэмжээ ябуулганууд болохо. Энэ хэмжээ ябуулгануудтаний аллаар үншэн хүбүүд ерэх

юм. Үнгэрэгш долоон хоногий туршада болонон хэмжээ ябуулгада хүүгэдэй сэсэрлиг руу «Малышок» гэжэ нэрэйтэй үншэн хүүгэдэй байшанай хүбүүд ерэбэ. Тэдэх хүүгэдэй нааданхайнууд, хубсахан бэлэг болгон баруулагдаа.

Хүүгэдэй сэсэрлигтэжэлэй туршада дүрбэн хэмжээ ябуулганууд болохо. Энэ хэмжээ ябуулгануудтаний аллаар үншэн хүбүүд ерэх

ямар яхьнай зүжэгүүд гээшб гэжэ хэлсүүлээбди. Энэ гастроль анха түрүүшихийн Эрхүү мөжин жэжэхэн хотонуудаар ябаба», - гээд Россин Федерациин габьяата арист Цырендоржийв, Цырендоржийв гастроль тухайгаа хөөрэбэ.

Лубсан АБИДУЕВ.

Янжама ЖАПОВА.

Буряад драмын академическо театра

Марта Цыреновна Зориктуева хадаа үргэн Буряад орон соогоо тон мэдээжэ артистнуудай нэгэн юм. Бүри бага наанхаа хойши артист болохоо хүсэдэг ён. Хоца Намсараасвай иэрэмжэтэ Буряад драмын театрт 17 наатай гүлмэр залуу басаган анха түрүүшихийн хүдэлхөө ерээн. Тэрэ гэхэн сагхаа хойши мүнөө болотороо түрэл театртада хүдэлжэ, олон тоото харагшадаа баяруулжа ябадаг. Дүшвээд гаран жэл соо 200 гаран рольнуудые ород болон буряад хэлэн дээрэ наадаан алдартай. Олон харагшадаа зүрхэ сэдыхэлдэ наадаан рольнуудайгаа дүрэ

ҮНДЭР НЭРЭ ЗЭРГЭДЭ ХҮРТЭБЭ

нуудые тон шадамараар гаргажа шадаан юм. Вишневскийн «Оптилистическая трагедия», Айтматовай «Тополек мой в красной косынке», Бондаревой «Берег», Арбузовай «Мой бедный Марат», Ойдобой «Далан худалша», Цыденжаповой «Дурданай харгы», Пурбуевай «Толдойн хүбүүн Болдой», Вампиловой «Прощание в июне» болон бусад олон зүжэгүүдэ дура татама рольнуудые наадаан байна.

Зүжогхөө гадна Марта Цыреновна табан кинодо наадаа: «Пропажа свидетеля», «Инспектор тайги», «Нет чужой земли», «Сон в начале тумана» Свердловскын киностудиа, «Три солнца» Мосфильм, «Три дня Монголии» Монголкино.

Уласхорондын монгол туургата арадуудай театртлыа фестивальда, регионууд хоорондын «Сибирский транзит» фести-

вальда ехэ эдэбхитэй ролсон бэлэй.

Мэргжэлтэ театрт искусствад аша габьяатай байна. Нийнгаа тулөө «Буряадай АССР-эй габьяата арист» (1974), «Буряадай АССР-эй арадай арист» (1976), «Россин Федерациин габьяата арист» (1976) болон СССР-эй, Россин Федерациин олон тоото Хүндэлэлэй грамота-нуудаар шагнагданхай.

Хабарай дулаахан үдэрнуудтэ Марта Цыреновнагай «Россин Федерациин арадай арист» гэхэн үндэр нэрэ зэрэгдэ хүртээндэй баясан, үшвэе саашадаа олон тоото харагшадаа нөнин нөнин рольнуудаараа баяруулжа, утаан шэнги ута наатай, мүнгэн шэнги мүнхэ ябагты!

Лубсан АБИДУЕВ.
Авторай фото-зураг.

Буряад драмын академическо театра

ВАЛЕРИЙ ПИНТАЕВИЙ УРИЛГААР

Байгана оной май нарын 10-хаа 14 болотор Хоца Намсараасвай иэрэмжэтэ Буряад драмын гүрэнэй академическо театрай бүлэг аристнаар Эрхүү мөжин ород багахан хотонуудаар ород зүжэгүүдэ харуулангаа, түрэл театртаяа танилсуулха гэхэн бодолготой театрт дарга, Россин Федерациин габьяата арист Д.Сультимовай үүхсэлээр, Байкальск хотын мэр Валерий Пинтаевай урилгаар сэргэдүйн харагшадаяа танилсаха гэхэн зорилготойгоор амжалтатай ябаад, нюотагаа бусаба.

Валерий Пинтаев Кабанскын аймагай Корсаково нууринда түрээн юм. Эрхүүгэй технологоческо университет дүүрэгээ, Байкальскын цэллюлозо-саарханай комбинадта 20 жэлэй туршада ажаллаан юм.

Нүүлээр «Буряад үнэн» Хэлэлэй байшангай типографиин даргаар хүдэлнэн гэши. Валерий Иванович Буряадай гүрэнэй Буряад драмын академическо театрат үнинэй холбоотой байна. Байкальская сааша Слюдянка, Шелехов, Ангарск хотонуудай үндэр томо Соёлой ордонуудта зүжэгүүдээ табяа. Зургаан зүжэг, дүрбэн онтохон, тэдэнэй тоодо Геннадий Башкуевай «Один воздушный поцелуй» зүжэгтэй 5 аристнаар наадаба: Россин Федерациин габьяата арист Д.Д.Бочиктоев, Цырендоржийв, Базарович Цырендоржийв гастроль тухайгаа хөөрэбэ.

«Ангарск хото оло мянган зонтой, гоё үндэр томо байсан гэрнүүдтэй, дайнай үүхээр баригдажа эхилнэн, шэнэ үеийн архитектурна хото байна. Энэ Ани Григорьевна Булгатова үндээтэнэй соёлой түрүүлэгшэ, буряадуудай диаспорын хүтэлбэрилгэш бидэндие хулеэн абаа. Хүн зон залаада хүтэлжээ, олон зоной магтаалда хүтэлжээ, сэдыхэлнай уужам, дэлгэр баян, ямар яхьнай зүжэгүүд гээшб гэжэ хэлсүүлээбди. Энэ гастроль анха түрүүшихийн Эрхүү мөжин жэжэхэн хотонуудаар ябаба», - гээд Россин Федерациин габьяата арист Цырендоржийв, Цырендоржийв гастроль тухайгаа хөөрэбэ.

Лубсан АБИДУЕВ.

ХО
№ 20 (578)

Бэлгээзийн
Дээжээз

Буряад түнш

22.05.2008

Түхэрэг

№ 57 (21600)

Актер - это краткая повесть
своей эпохи...

У.Шекспир.

«СЕГОДНЯ играет Гендунова!» - эти слова можно было услышать часто. В них звучало столь восхищение! Постижение у этой актрисы была всенародная слава. А когда она приходила в театр играть в спектаклях, для нас, молодых артистов, не было большей радости. Сбегались за кулисы буквально все: артисты, реквизиторы, костюмеры, бухгалтеры, водители... И на наших глазах происходило великолепное чудо искусства - мы все оказывались во власти обаяния игры этой маленькой, хрупкой немолодой женщины. Ее голос, ее совершенно неповторимые интонации, походка, жесты были необыкновенно правдивы, во всем была легкость, выразительность и какая-то завораживающая простота...

Может быть, именно это имел в виду Немирович-Данченко, говоря, что «есть простота, с которой, кажется, актер приходит на сцену с первых своих шагов и которую он никогда не подвергнет никаким соблазнам и испытаниям», словно этот актер и родился специально для подиумов - он стихийно сценчен.

Вот эта «стихийность» поражала, когда мы видели на сцене Найдан Гендунову. Великая актриса владела этой тайной, позволяющей ей всего лишь несколькими шагами по сцене и двумя репликами оживить на наших глазах действие, повышая температуру спектакля, фокусируя его энергию.

Есть имена, одно упоминание которых бесконечно радует нас и печалит, будоражит нашу память, рождает воспоминания... Среди них - имя Найдан Гендуновой. В этом году великой актрисе исполнилось бы 95 лет.

Огромен ее вклад в искусство, и чем дальше идет время, тем отчетливее масштаб ее уникального творчества, значение всего, что она сделала для театра. О ней написано много - рецензии, исследования, но я не критик и ставила себе несравненно более скромную задачу, решаясь писать о ней как о человеке и актрисе, которую я очень любила.

Каждую минуту она была одухотворена и поглощена игрой, и в этой редкой самоотдаче Найдан Гендунова была просто прекрасна.

Легенды ходили про ее первую роль. Вот я держу в руках старую фотографию 1932 года. Тревожно смотрит на нас из своего далекого времени юная прелестная девушка, одетая в старый тэргил и остроконечную шапку с мехом белого барашка... Это юная Найдан в роли батрачки из спектакля «Новый путь» А.Шадаева выпускного курса техники искусств. Первая роль актрисы - и первый ошеломительный успех. «Играть эту роль было легко, потому что ее жизнь похожа на мою» - так скажет позднее актриса.

Зрителей покоряла естественность, живость ее игры, точность психологического рисунка. Как тонко она чувствовала душу своего народа! Может это было врожденное качество, впитанное с молоком матери с ранних детских лет? Интересен факт, что сам Хоша Намсаарев, тепло приветствуя появление молодой, яркой незаурядной актрисы, упомянул о тех самых народных корнях, питающих творчество артистки, которая «из босоногой деревенской девочкой сумела вырасти в самобытного мастера бурятской национальной сцены». Было, конечно, у великолепной Гендуновой множество разных ролей, но од-

От редакции

Отрадно, что Государственный бурятский академический театр драмы во главе с директором, заслуженным артистом России Д.Н.Сультимовым проводит целенаправленную и благородную работу по увековечению памяти замечательных мастеров национального театрального искусства, а это начинание поддерживается администрациями районов республики. Премия имени Чойжинмы Генинова вручалась на благодатной Кижингинской земле в прошлом году заслуженному артисту России Олегу Бабуеву. А в этом году благословенная джидинская земля чествовала лауреата премии имени Найдан Гендуновой народную артистку России Н. Токуренову. Поздравляем Нину Гармаевну и желаем ей новых творческих достижений!

Н. Токуренова.

ной из легенд для последующих поколений стал образ Пигали из спектакля «Будамшу» Ц. Шагжана. «Когда выходит на сцену Гендунова, мы безотчетно отаемся власти таланта, поражаемся смелости красок, оригинальности находок, часто импровизационного характера - она играет свободно, легко, как птица поет!» - пишет Валентина Найдакова.

Творчество Найдан Гендуновой многогранно, и портрет был бы, наверное, неполным, если не охватить созданные ею образы в кино: старухи в «Поре таежного подснежника», шаманки в «Захаре Беркуте», старой эвенкийки - в «Прощании с Матерью», тувинской женщины - в фильме «Люди голубых рек» и др.

Зывчивость и, наверное, обаяние Гендуновой - актрисы шло от ее богатой, доброй и человеческой натуры! Какая-то особенная душевная молодость, открытость привлекали к ней нас, молодых. Обладая очень высоким званием и положением, она держалась с нами на равных, но не панибратски. Ее добная участливость во всем, ее уникальное умение снять излишнее напряжение шуткой, ее незатейливые шутки-прибаутки, готовность к веселым разыгрышам - а выдумщица и рассказчица была она просто изумительная - все это делало ее общей любимицей. Рассказывали, что ей, как заместителю Председателя Президиума Верховного Совета Бурят-Монгольской АССР (по статусу, члену правительства) полагался телохранитель. А эта

хатай зүжэг байна. Урид би ямар рэп-хүржэж табиана гээшигээ тэжэ тайхаа һэмби. Ажабайдал хүгжэнэ, мүнөөдэрэй эрилтэ имэл ха юм.

Валентина Пурбуева:

- Улаан-Үдийн түб базаар дээрэ архи уужа дорийтонон зон олон ябадаг. Тэдэнэй олонхиин буряадууд шуу. Зал соо залуу халаан үсөөн байханин харамтай. Эхилжэ байгаа залуу режиссерто амжалта хүсээ.

Олег Бабуев:

- Комеди гээшигээ хүндэ жанр, харагшадыг энэлгээх гээшигээ бэлэн хэрэг бэши. Хүнгээн роль байдаггүй. Зүжэгээ орд угзийндууд оронхой, бидэ оршуулж ядаагүйди. Танай һанамжаар, бидэ хэр зүб оршиулаадибы?

Маргарита Ванчикова:

- Зүжэг тон тодо һайнаар оршиулагданхай. Би өөрөө фолыжлортой эх дургатай. «Буряугай бэлшээрийээ гараагүй: «хүлгүяа тоншихо» гэхээ мээр үгэнүүд тааруутаар хэрэгээдээхийдээ. Буряад ба орд угзийндууд холигийн хэлэгдээнэ - энэмийн мүнөө сайгай шэнжэ болон хо юм. Миний һанамжаар, буряад һамгад нүхэрөө дарааха өнгөгүй. Гэрээ эзнийн харуулха байгаат гэжэ һананаб.

Сергей Бальжанов:

- Маний үсөөн тоото арадай трагеди энэ зүжэгтэ харуулгдана. Жэвшээхэдээ, ураны наатай зонийн һангай гэртэй угзэдэггүй бэлэй. Харин мүнөө ондоо байдал үзээтэнэ «Эрьех нааран» гэжэ зүжэгтэмний зураглагдана.

Намажаб Бадмаев:

- Хүдөөгэй зон архи уугаад лэ байна. Энэ зүжэгтэ харуулгдана. Хүн шарайгаа алдаан хоёр эрэшүүл - ёнотой чулчланууд шуу. Хүдөөдэмийн архи, тамхийн дүүрэн. Наймаа хажэ, ухижүүдээ нургаха гэжэ ябанан эхэнэрүүд мүн бана байха. Мунөөдэрэй саг эли тодорх шадаат.

Лубсан АБИДУЕВ,
манай корр.
Р-Н.БАЗАРОВАЙ

Премьерэ ХУДӨӨГЭЙ АЖАБАЙДАЛ ХҮЛГӨӨТЭЙ ДАА...

Архийн зэмэхээ болож, хүн шарайгаа алдаан ушар мүүө сагта тон дэлгэрэнгүй гээд мэдэнээдэй. Буряад ажабайдайшиг дуудаа иймэ үзэгдэл тохёолдоно ха юм. Эгээл энээчине шүүмжэлэн ухдайт Геннадий Башкуевий «Шэнэ һамган» гэжэ комеди Буряад арамын түрэнэй академичээс театр байгши ондо найруулан табижа, олоной нонорууд аурадхайн байна. Тус зүжэг ВСГАКИ-гийн оюутан, залуу уран найруулагшига Гэрэл Балдановагай дипломно хүдэлмэри болоод тодороо.

Мунөөдэрэй бодото байдал зураглаан зүжэгтэй һайни сагта тон хоморой болонхой. Мун лэ мүнөө үс харуултан Б-М. Пурбуевий «Эрьех нааран» гэжээн драма олонийн анхарал нийнээд олон жээдээ татахаар шуу. Тиймэхээ «Шэнэ һамган» гэжэ комеди бүгэдээндэ банаа эрдэлтэй байхан дамжагүй. Европын уладыг даган, тэдэнэй ая зангины, бүхэлдээ хамаг байдалын дууряан тэгүүлхэн арадуудые юун хүлээнэб? Архи уулган, тамхи таталган, бүдүүлг, бээрхүү абари зан, мунгэ алтанда шуунайхаралга.. Хэр угнаа эхэ, эсэргэе хүндэхэх, нүүл хэхээ сээрэлэх абаритай буряад арадынхай Европын һэбшийнэдээ айтгадаа бэшэ аал? «Шэнэ һамган» гэхэн зүжэг хараанын удаа имэ бодолшуудаа түрөөдхин.

Ного гэр бүльгийн ажабайдайдал дээрэ комеди үндэслэнэ гээд тэмдэглээтэй. Гэрэй эзэн Галдандаад адли ажалши бэрхэ, архи уудаггүй эршүүл үсөөн болон тулдаа, нийтгэй олонхи эхэнэрүүд иймэ пүхээртэй болохкоёо хүсээдэй байна. Тиймэхээ тэдэнэр Галданай хоёрдогшийн, гурбадахишийн «шэнэ һамган» болохкоёо арсанагүй. Галдан һөөнэй гэр табижа, тэрээн соогон амар амгалан тамхийн бааюулан шуухаа гэхэдэй, тэрэн бүтэнгүй: «шэнэ һамган» асархан гээнүүн нураг суу тараажа, хая хаанаа һамганийн болох дурдтайшигээ бэлгэдээгээ бэрхэ артистнарай шадамараар наадахада, зал соо нуутшад энээдэн нутаа бээлэй.

Энэ зүжэг ордоо буряадтаа Россин Федерациин габьяатаа артист Олег Бабуев

оршиуулаа, мүн баа зүжэг соо Согтоо үбгэжээлэй дүрэ тон бэрхээр гүйсэдэжэнэ.

Буряад арамын гүрэнэй академичээс театр аливаа нэгэн шэнэ зүжэг пайруулан табианыгайгаа удаа зүвшэн хэлэглэгийн конференци эмхидхээгээг һайни запналтай болонхой. Энэшье удаа «Шэнэ һамган» комеди харгажд өөрьнгөө нанал бодол хэлэхээ, артистнарай болон найруулан табигаадаа асуудалнуудые сэхэ табижа аргатай байна.

Нэрээг хэлээгүй харгажа:

- Манай ажабайдайдал харуулсан гүнзэгийн удхатай иймэ зүжэгүүд олон болож байгаа. Ходоо хатуу хүндэ байдал соо үзэн зүрхэнхээ энээжээ шуухада, сэдэхээдээ һайн байна. Мүнгэнэй дуталдаангаа юм гү, Буряад арамын театрд декорацийн һаялын сагта улам абстрактна болох эхилээ. Москвско театриуудые һажжаа байна гут?

Театрай ахамад режиссер Сергей Бальжанов:

- Уран зураашадаа угэ угэхын урид хэдэн угэ хэлэхээ байна. Театрта ойлгохогүй юулсан олон. Хүнэй досохийн хүдэлгэхээ - гол зорилгонь.

Зүжэгэй уран зурааша Евгения Будажапова:

- Мүнөө билэ мантан томо гэрнүүдье, байгаалийн бусадые зуража, хэнишийн гайхуулхагүйди. Энэд актернуудай наадан шаха.

Зүжэгэй режиссер Гэрэл Балданова:

- Түмэр түдэгэ хүн турэлтэнэй ёнотой мэдэрэлнүүдэе угы хэнэ гэхээ шуу. Тиймэхээ гэрэй шалын мэдээлээ модоор үзээгүйди. Түмэр станок, шуулун конструкции Баруун зүгнээ гарбалтай. Харин билэ хүнэй юрьин шүүхээдээ нийтэй түүхээдээ ахуйн тодорхагданаа.

Даша-Жамсаа:

- Сэдэхэдээ баа нэгэ «шэнэ һамгатай» болоб.

Дашима:

Энэ зүжэгтэ хабаатай нэгэ асуудал байна. Буряад арадайтайнай саашанхи ажабайдай хайшадаа байхад? Мүнөө билэ энээдээд, саашаа ошоходоо, бархиралдахаа болоно бшуудыи. Хадхууртай гүнзэгүй уд-

22.05.2008

БУРЯД УНЭН

№57 (21600)

Дүхэриг

№20 (578)

Российн арадай уран зурааша Даша-Нима ДУГАРОВАЙ 75 жэлэй ойдо

Д-Н.ДУГАРОВТА ЗОРЮУЛАГДААН ДУХЭРИГ-ШЭРЭЭ

Бүгэдэ буряадуудай үндээн сёйлөй эблэлэй түрүүшүн президент, Россин болон Буряадай арадай уран зурааша Даша-Нима Дугарович Дугаровай түрэхөөр 75 жэлэй ойн баярта зорюулагдаан «Даша-Нима Дугарович Дугаровай буряад арадай эблэл болон сөйл болбосоролой хүгжэлтэдэ үзүүлэн нүлөө габьяа тухай» дүхэриг-шэрээ майн 16-да Бүгэдэ буряадуудай үндээн сёйлөй эблэл үнгэрэбэ.

Энэ дүхэриг-шэрээдэ Буряад Республикин Президентын болон Правительствын Захиргаанай үндэхэтэлэй хоорондын харилсаанай болон эрхтэдэй үүсчэл хүгжэхээ талаар хорбоорий таһагай түрүүлэгтий С.Д.Бадмацыренов, сёйлөй министр орлогши С.А.Добрынин, ВСГАКИ-гий ректор Р.И.Пищеничникова, Уран зураашадай холбооний түрүүлэгтий Б.Тайсаев, искуство шинжлэгтын кандидат И.И.Соктоева, ИМБИТ-эй РАН-ай СО-гий профессор Ш.Б.Чимитдоржиев, Ц.Сампиловай иэрэмжэтэ музей директор Т.А.Модогоева, ВАРК-ын ветеранууд, эрдэмтэд болон шинтийн сэхээтэн, Даша-Нима Дугаровай пүхэдийн болон шотагаархидын хабаадаа.

Дүхэриг-шэрээдэ Бүгэдэ буряадуудай үндээн сёйлөй эблэлэй президент Г.Н.Манжуев иээжэ, «Даша-Нима Дугаровай буряад арадай эблэл болон сөйл болбосоролой хүгжэлтэдэ үзүүлэн нүлөө габьяа тухай» элихэл хээ. Саашаш тус дүхэриг-шэрээ үргэлжлэхүүлэн, «Даша-Нима Дугаровай зохёхы ажалайши ба шинтэдэ хэхэн үүргэ тухай» Ц.Сампиловай иэрэмжэтэ музейн мэргэжлэлтэн Т.Е.Алексеева, Уран зураашадай холбооний түрүүлэгтий Б.Тайсаев, искуство шинжлэгтын кандидат И.И.Соктоева, түүхийн эрдэмий доктор Ш.Б.Чимитдоржиев гэгтийн нийн элихэлнүүдье хэхэн байна.

Агын автономийт тойройг толгойлогий байна Б.Б.Жамсуевай үнэтэй сэгтэй бэлэг болохо «Буряад арадайнгаа урда габьятай байнаайтгаа түлөө» медаль, проектын хүтээбэрилэгтий Ц.Ц.Цыдыповэй бүтээн шигнальные зохёхы үзээс дээрэ ВАРК-ын президент Г.Н.Манжуев Даша-Нима Дугаровай мүхэ дурсаахал болгон, Зандан хүбүүнцээ баруулба.

Энэ дүхэриг-шэрээдэ хабаадагшад иимэ дурадхал Буряад Республикин Правительствада оруулба:

1. Забайкалии арадуудай запишалта искуствын Ивалгын 38-дахи лицейдэ Даша-Нима Дугаровай нэрэ үгэхэ;
2. Даша-Нима Дугаровай зохёхы зам тухай ном хэблүүлхэ;
3. Агада Даша-Нима Дугаровай хүшнөө боддоохо;
4. Даша-Нима Дугаровай эрхилж, ударидаажа байнаа ажлын улам саашань үргэлжлүүлхэ;
5. ВСГАКИ-гий ректор Пищеничниковагай лурадхаллаар Даша-Нима Дугаровай иэрэмжээтий стипенди бэрхэ, арадай заншалта урлалаар амжлалаа туйлаан буюутада баруулха.

6. Улаан-Үдэ хотын иргэ гудамждаа Даша-Нима Дугаровай нэрэ үгэхэ.

Забнаралай үедэ дүхэриг-шэрээдэ хабаадагшады хүрэнгэ, амтатайхан буряад шаангий, ногон сайгаар хүндэлбэ. Эдэнэртэ «Эм-түбий» генералын директор П.А.Шаблин спонсорско туналамжаа үзүүлбэ.

Елизавета БИЛЬТИКОВА.

ЗАМЬИ ТҮҮНИН ЗУЛАЙДА

Бурханай орон гэжэ алдаршаан Алхана ууланаа Адуун шулуун хүрээтэр хабтайн нэмжидэг, аршаан булагараар харьялан, алим жэмэсээр наалбарсан, адуу малаа атаржуулсан, ажалша малиш арадтай, ульяар домогуудай хизааргэдэг Агаанхайсан нюютг оюун бэлгэх хүнүүдээрээ алдартай даа. Россин арадай уран зурааша, Россин Уран зурагай академиин гэшүүн-корреспондент, Бүгэдэ буряадуудай үндээн сёйлөй эблэлэй (ВАРК) түрүүшүн президент Даша-Нима Дугарович Дугаров (1933-2001) эдэнэй нэгэнийн болон. Ёнотойл арадай уран зураашын түрэхөөр 75 жэлэй ойе булган хийсхүүр малгайтаа Буряад ороний олонийн эдээ үдэрнүүдээ үргээний тэмдэглэжэ байна.

Буряад Республикин болон Россин Федерацийн арадай уран зурааша Д-Н.Д.Дугаровай 75 жэлэй ойдо зориулагдаан дурсаахалай үдэшье Х.Намсараевай иэрэмжээтий буряад арамын академическ театр соо болбо.

Сог залитай, гүнг гашуудалтай алгахүгжмтанхим соогуур зэдэлий. «Үүшиэн сагаан ботогон» гээн дуунай аялга уран зураашын алтан дэлхийдэ мүндэлжэ байнаа гушадахи онуудын наануулхадал гэнэ. Мультмедиафильмийд харуулагдажа, буряад арадай байдалтай, уран зураашын намтартай сутларагшадыа танилсуулба.

Российн габьяата арист Кыден Цырендоржиев, Буряадай габьяата аристикца Дабацу Юндуловын тайлан дээрэ гаража, Буряад Республикин Соёлы министрствын, Бүгэдэ буряадуудай үндээн сёйлөй эблэлэй эмхицдэхэн дурсаахалай үдэшье ишээбэ.

Бүгэдэ буряадуудай үндээн сёйлөй эблэлэй президент Г.Н.Манжуевта

үгэ үгтэнэ. Россин арадай уран зурааша, ВАРК-ын түрүүшүн президент Даша-Нима Дугарович Дугаровайт баян намтартаа үндэхэнэлэн, дэлгэрэнтий угухээдээ, тэрэнтэй ханилжа, унаган пүхэд болононоо, хамтаа ябанаанаа, ажаллаанаа хонирхолтойгоор, шогтугаатайгаа хөөрэжэ, танхим соо наадаа энэдэ дэлгээ. «Манай ахаа нүхэр Даша-Нима Дугарович гансал бээ маҳабадаараа гаана томо бээш, харин ухаан боддоороо, зүрхэ сэдхэээрээ үргэн иехэ, мантан томо, сагаан напаатай, урин наядын заптай хүн байнаа гээш. Юрээдээл, тэрэ ёнотойл пүхэр байнаа юм даа. Тиймэээ наянгин дурсаахалын манай сэдхээдэ хэтдээ үлэнхэй», - гэжэ Геннаид Николаевич дулааханаар хэлэбэ.

Ленинградтах И.Е.Репинэй иэрэмжээти уран зурагай, скуль-

ЗАЯА ХҮБНЯА ОЛОНХОЙЛ

Птурьын ба архитектурын институт дүүргээд, зураашандар худалдаа нэй. 1974-1989 онуудаа Буряад Уран зураашадай холбооний толгойлхдоо, шажан мүргэл өнгөсэхэ, Сүүгэлэй, Агын, Тамынцасангуудые үргээн боддоохо, алтанаа, мүнгээнэхэдээшдээ үргэх, хибэс ихэхтэйдээ үргэх, «Буряад зураг» гэхэн студи байгууллаа талаар ехэ ажал ябуулхадаа, эмхидхэхы бэлиг шадабаритай байнаа харуулсан юм.

Тийхэдээ өөрөө зурагуудаа зуражва, Москва, Улаан-Үдэ, Шэтэ, Ереван, Баку, Алма-Ата хотонуудаа эмхидхэгдэхэн бүхэс оюун, Япондо, Германда, Кипртэ, Энэхэтэ, Шри-Ланкада, Францида, Монголдо, Корейдэ, Венгрида, Болгарида үнгэрэгдэхэн уласхороондын үзэсхэлэнгүүдээ хабаадаан байгаа. Бэлгитай уран зурааша 1979 ондо Буряад Республикийн Гүрэнэй шаандар хүртөө, 1985 ондо СССР-эй Министрийдэй Соведэй Гүрэнэй шаандай лауреат болоо нэй. Даша-Нима Дугаров 1991 ондо Арадуудай Хани барисаанай, 1998 ондо «Эсэрг Оронийго үмэнэ габьятай байнаайтгаа түлөө» орденуудаар шагнагдаан байгаа. 2001 ондо тэрэ Россин Уран зурагай академиин гэшүүн-корреспондентээр нүнагдаа амжлалаа туйлаахын үреэбэ.

Буряадуудай үндээн сёйлөй эблэлэй эмхицдэхэндээ, Д-Н.Д.Дугаров тэрэнтэй присидентээр нүнагдажаа, абраад эжээд амжлалаатай худалдаан байгаа.

Манай Республикин сёйлөй министр Ю.С.Ангаева тайлан дээрэ гарахадаа, Буряад Республикин Президентын, Правительствын зүгнэе, министерстывгээ үмэнэхеэ алдартай уран зураашын түрэхэн үзээрэ Даша-Нима Дугаровай үхийдүүдээ, түрэлхийн халуунаар амаршалбаа. Республикин Арадай Хуралай депутат А.Г.Самаринов Буряад Республикийн парламентарийн зүгнэе үхийдээ, Россин арадай уран зураашын 75 жэлэй ойгоор сугларагшадыа амаршаллаа.

Удаан Агын тойройг сёйлөй департаментын даргын орлогши А.Б.Цыбикжапова, Аудардагын аймагай захиргаанай толгойлогшии орлогши А.Д.Дашиншиев, Агын тойройг музейн директор Б.А.Гармажапов, уран зураашын тоонго Ушарбай нюнагдай захиргаанай толгойлогшии Б.М.Чимитова, Россин Буддын шажантай Заншалта Сангхын дид-хамба лама, Буряадай Уран зохёолшодой холбооний правлении түрүүлэгтий, «Ажалай

Баатар» М.Р.Чойбонов, эвэнк арадай «Арун» нэгдэлээрэй түрүүлэгтий М.Б.Бадмаева, ВАРК-ын худамэрлигтий М.-Ж.А.Дармаев, хибэс ихэхтэйдээ үргэх багши Софья Ринчинова болон бусад үгэхээдээ, уран зураашын алдартай ойгоор хүбүүдьеен, түрэл гаралнуудыен, шотагаархидаан, нүхдьеен, үнэн зүрхэнэе амаршалаа, урагштай нийяахыен, ажадаа, нүрслэдээ амжлалаа туйлаахын үреэбэ.

Буряадай оперно театрат залуу дуушан Ольга Жигмитова Ж.Бизегий «Кармен» гэжэ опероно Хабанэрэй ари, Дондог Улаантууves Базар Цырендашиев хоёрой «Бууралхан эжүүмийн», Буряадай арадай артистка Ешин-Хорло Гомбопи Дамба Оротов Нарапаатар хоёрой «Ага - миний Ага», Республикин габьяата артистка Дулма Митупова Бадма Балдаковой «Үянхан гараараа хүүдээдэ...» гэжэ роман, Гунга Чимитов Анатолий Андреев хоёрой «Инаг дураая гамтаарай», Россин габьяата артистинууд Хажидма Агоржанаева Баатар Батоев Базар Цырендашиев хоёрой «Ушарбаймийн», Валентина Цыдыповна Николай Дамдинов Анатолий Андреев хоёрой «Алтан дэлхийн жама шооб» гэжэдүүдүүдээ гүйсэдэжээ, сугларагшадаа бэлэгээ. Баяаны үзэхэдээ, «Уряал» болон хүүдээдий хатарай ансамблинууд бэлгигээдээ, сугларагшадаа бэлэгээ. Бата-Мунхэ Жигжитов,

журналист. Р-Н.БАЗАРОВАЙ зурагууд дээрэ: үзэсхэлэн иээлгээн үедээ.

Ингээ алдартай уран зурааша А-Н.Д.Дугаровай 75 жэлэй ойдо зориулагдаан хэмжээ ябуулганаа тэрэндэй дурсаахалыс хүндэтайгээр сагихлын оршоп байдалдаа үнгэрэбэ. Бата-Мунхэ Жигжитов, журналист. Р-Н.БАЗАРОВАЙ зурагууд.

ЖУ7

№20(578)

Сагай
сүүрьяаж

БУРЯД ҮНЭН

22.05.2008

Дүжэрэг

№57(21600)

АГУУХЭЗ ИЛАЛТА ШЭРЭЭЛСЭГШЭДТЭ АЛДАР СОЛО, АЛДАР СОЛОУ

Улаан-Үдэ хотынмай Советдүйээд талмай дээрэ, мүн Балхахиновийн талмай дээрэ оршиодог танкын дэргэдэх мемориалай хажууда Агуухэз Илалтын 63 жэлэй оин баярта зориулагдаан найндэр нүүр жабхалантайгаар уншрэгэдэж, хүн зон олоороо сугларын, ажалай болон дайнай хабадагшадын хани халуунар амаршалын байна. Республикийн Президент В.В.Наговицын, Арадай Хуралай Түрүүлэгч М.М.Гершевич, хотынмай мэр Г.А.Айдаев, Буряад Республикаар ахамад федеरальна инспектор Б.В.Данилов болон бусад нүхэд халуун амаршалга Эсэгэ ороноо хамгаалын Агуухэз дайнда Илалтаасарлан эрэхэг сэргшэдтэ - олон тоото орден, медальнуудаараа сээжээ шэмгэлээн, сагаан толгойтой болонон, дайшалхы габьяа гаргана ветерануудта хүргөв.

Эхэ ороноо хамгаалхаа дайнда мордонон 120 мянган сэргшэдтэ, түрэлд Буряадаа суурхуулан Сөвөтск Союзийн 43 Геройнудта алдар соло, алдар соло!

Дайгаа даража, даагаа нүүлдээнэй дайнай ветеранууд республикин, аймагуудай бэрхэ ударилагша ябанан Ц.Ж.Жалсанов, журналистикин ветеран Б.Б.Дашиев, түрэл республикийн түрүү хүнүүд - Советск Союзийн Герой Г.Н.Москалев, П.Н.Майоров, Г.С.Прасолов, П.Д.Арабакова, Г.И.Москвитин, П.С.Брянская болон бусад гайхамшагта энэ найндэрые угтажа байнаадаа баяртай бий.

Буряад оронийн гэр бүлэ бүхэнээ үхэлтэ дайнда эрэхэг баатарын гаргажа, түрэл нютаг ороноо хамгаалан, олон сэргшэд ами наажаа угтоо, тоонто нютагаа бусаагүй. Яруунын аймагай Эзэт нютагнаа олон хүнүү, мүн нүхэрэйм угтоо эсэгэ Олzon Орбодоев, түрэлэнийн Андай Албаашеев, хадам эсэг Ойдоб Жамъянов дайнда эрэхэг зоригтойгоор хабаадаа. 1945 ондо Илалтын дутгалуулэд, Андай Албаашевич Албаашеев Эхэ оронийнгто түлөө ами наажаа угтажа байна. Тэрэ тоодо манай Хэжэнтийн аймаг наа дайнда мордонон олон хүбүү баатарын үхэлөөр наажаа бараа. Эдир залуу, эрхэ бэрхэ хүбүү баруун фронт мордоо бишүү. Энэ дундада манай эсэйн эгшэ, тэрэ чөвийн эдэхжитэй комсомол басаган ябанан Санжид Будаевна Дымбрывова дуратай нэн:

Байсын шулуун хүцэ юм,
хүнцэши хадаа
Байgal далайн долгийн
Хүнцэши бэшээр мухаряал
гаа.

Баабайн хүбүүн эрхэ юм,
эрхэши хадаа
Баруун фронтын албана
Эрхэш бэшээр мордоо даа...

Санжид хээтэймийн ара талын ажлашадтай хамта «Бүхэх юумэ фронтдо, бүхэх юумэ Илалтада!» гэхэн урия доро унаан малгангаа авангуй, мал ажыхыда худалжээ, ушкайтынхиадаяа хамта «Комсомол Ушкайты» гэхэн танк бараглаада бүхэх алта мүнгээ, мүнгэн зүүдэхэлнүүдээ, мүнтэрэ тоодо угаймийн гол бэлэг болохо, хори буряадуудай Сагаан хаанд ошохо уедэ угтээн, I Петр хаанай бэлэглээн тэмхинай мүнгэн амьтарта (анхан адис хэдэг байгаа) дамжуулан габьяатай юм. Хархис фашистнуудай набарнаа, үхэлтэ дайннаа Санжид будаевнагай аханаарын - хорёод хүреөгүй Бэлгигэ, Дэмбэрэлт аблганарий бусаагүй нэн. Нэгэннийн Подольск шадар, нүтэөдэн Белоруссида наа бараа.

Бэлгигэ эхирин нэрынен иэрлүүлнэ. Хэдэн жэлэй урда Итали гастрольдо Европоор автобусоор ошоходоо, эдэ газарнуудта мургүү, бүн сэргэж үргээ, доро дохин Вика басагантаяа ёholoo нэмдэй.

«Хэншие, юуншие мартагдахаа ёногүй» гэжэ хэлхэмний, тон зүб. Дайнай эрэхэг сэргшэд, ара талын ажалшад хамтын хүсөөр Агуухэз Илалтаа бидэндэ асараа гэжэ залуу үтэндэ ойлгуулха ётотайди.

Германца аяншалхадаа, Бухенвальдин концлагерьнүүдэл харахадаа, хэзээдэшье үхэлтэ дайеuri хүүгэднай, аши эзэнэрнай бүүзээний гэжэ булаа сэдьхээ нэмдэй. Усоохэн үлэнэн, Илалта шэрээлсэнэн ажалай болон дайнай ветерануудта халуун анхарал, туналамжа үдэр бүри, ганса Илалтын үдэр бэшэ, хүргэж ябахамнай болтогий!

Бэлгима ОРБОДОЕВА.
ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Агуухэз
Илалтын найндээрэй уедэ.
Радна-Нима БАЗАРОВАЙ фото.

X 11

№ 20(578)

Тоондо

БУРЯД ҮНЭН

22.05.2008

Одхэрэг

№ 57 (21600)

«Алтарганные» угтуулан

Агуу НАЙНДЭРЭЙ ҮЗЭГДЭЛНҮҮД

АЛТАРГАНЫН МАГТААЛ

«Ара газарта урган һалбардаг
Аса бүхэлтэй алтаргана лэ».
Арад түмэнэй магтан дууладаг
Аятай найхан уян ургамал лэ.
Булган захата Буряад оромнай
Буйнта хэшгээ дэлгэн байна,
Байгал, Саянтай баян
дайдамны
Баяр, зугаатай шарай
харуулна.
Ага, Хэжэнгэрш, Алайр,
Монголдош
Алтарганин суурхан
мүнхэртэр
Аба, эжинэр урда холоноо
Анхараа юм даа энэ хүрэтэр...
Буряад оромнайш дэлгэр
гуримаар
Уряад айлшадаа угтан
баясанал,
Нийслэл хотын һаруул
гудамжаар
Нийтийн дуунууд аяла
нэгдэнэл.
Улаан-Үдийн урихан шарайнаа
Дулаахан элшээр нюдээ
нартана,
Зунаймний наадан -
«Алтарганаа»
Зонойшье сэдыхэл тэниин
жаргана...
Арад бүгэдүүн бэлиг
абьяастай,
«Алтаргана» ехэ найндэртэ
Ара Монголой түрэл угсаатан
Ами нэгдэн, эбээ бүхэлхэн.
Түрэл арадайм түшиг аваанан
Түмэн жэлнүүдэй түүхэ
домогтой,
АЗИ түбидөө амжан яваан
АЗА талаантай арад гээшбди.
Ажалша, дууша, наада
зугаатай
Арад байнаа хамта
гэршэлэн,
Аша габьяатай, агуу
найшалтай
«Алтарганин» магтаал татая!

«АЛТАРГАНЫН» БАЯР (Дуун)

Үргэн баян Буряадны
Үлзы найхан Үдэдоо
Урин налгай сэдыхэлээр
Уттан байна, Амар мэндээ!

Дабталга:
АЗИ түбийн арад зоной
Аажам тэнюун заншалаар
Айдар залуу нүхэдтээ
Алда хадагаар золголосё!

Сэнхир номин Байгалийн
Сэбрэй долгёр сүршэнэл,
Сагаан мүнгэн Саяамнай
Сахиур дэнээ нануулна.

Дабталга:
АЗИ түбийн арад зоной
Аажам тэнюун заншалаар
Айдар залуу нүхэдтээ
Алда хадагаар габьяамнай.

Арсалан ЖАМБАЛОН, РСФСР-
эй соёлын габьяата
хүдэлмэриягшэ,
Буряад Республикин
арадай поэт,
Шэтийн областийн
хүндэтээ эрхэтэн.

Р-Н.БАЗАРОВАЙ фото-зурагууд.

22.05.2008

№57 (21600)

БУРЯД ЧИЗН

Понедельник, 26

Первый канал

- 06.00 «ДОБРОЕ УТРО»
- 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 НОВОСТИ
- 10.05 «МАЛАХОВ +»
- 11.20 «МОДНЫЙ ПРИГОВОР»
- 12.20 «КОНТРОЛЬНАЯ ЗАКУПКА»
- 13.20 Т/С «АГЕНТ НАЦИОНАЛЬНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ»
- 14.20 «ДЕТЕКТИВЫ»
- 15.00 ДРУГИЕ НОВОСТИ
- 15.30 «ПОНЯТЬ. ПРОСТИТЬ»
- 16.20 «ПИСАТЕЛЬ И ВОЖДЬ. МАКСИМ ГОРЬКИЙ». 1 Ф.
- 17.00 Т/С «ОГОНЬ ЛЮБВИ»
- 18.00 «ФЕДЕРАЛЬНЫЙ СУДЬЯ»
- 19.20 ЖДИ МЕНЯ
- 20.10 «СЛЕД»
- 21.00 Т/С «ПРИНЦЕССА ЦИРКА»
- 22.00 «ВРЕМЯ»
- 22.30 Т/С «БРАТЬЯ»
- 23.30 «ВРАЖДА МЕЖДУ САМЫМИ БЛИЗКИМИ»
- 00.30 НОЧНЫЕ НОВОСТИ
- 00.50 «ОДНОЭТАЖНАЯ АМЕРИКА»
- 01.50 ИСКАТЕЛИ. «ОЗЕРО-МИРАЖ»
- 02.40 Х/Ф «БИБЛИЯ»
- 05.30 «ДЕТЕКТИВЫ»

«РОССИЯ»

- 06.00 «ДОБРОЕ УТРО, РОССИЯ!»
- 06.35, 08.35 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ (НА БУР. ЯЗ.)
- 07.35, 09.34 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
- 09.55 Х/Ф «ГРЕХИ НАШИ»
- 11.45, 18.50 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
- 12.00, 15.00, 18.00, 21.00 ВЕСТИ
- 12.25 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
- 12.45 Т/С «ЧАСТНЫЙ ДЕТЕКТИВ»

отдел рекламы

- 18.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
- 19.05 Т/С «ЖЕНЩИНА БЕЗ ПРОШЛОГО»
- 20.00 Т/С «РОДНЫЕ ЛЮДИ»
- 21.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
- 21.50 «СПОКОЙНОЙ НОЧИ, МАЛЫШИ!»
- 22.00 Т/С «ПУТЕЙЦЫ»
- 23.50 «ГЕН АГРЕССИИ И ЯЗЫК ТЕЛА»
- 00.50 «ВЕСТИ+»
- 01.10 Х/Ф «УИМБЛДОН»
- 03.00 ДОРОЖНЫЙ ПАТРУЛЬ

культурA

- 07.30 «ЕВРОНЬЮС»
- 11.00, 20.30, 00.30 НОВОСТИ КУЛЬТУРЫ
- 11.20 «В ГЛАВНОЙ РОЛИ...»
- 11.50 Х/Ф «ДОРОГИ АННЫ ФИРЛИНГ» 1 Ч.
- 13.15 «ЖИВОЕ ДЕРЕВО РЕМЕСЕЛ»
- 13.25 ЛИНИЯ ЖИЗНИ. ВИКТОР МЕРЕЖКО
- 14.20 «МОЙ ЭРМИТАЖ»
- 14.50 ИЗ ЗОЛОТОЙ КОЛЛЕКЦИИ ТЕЛЕТЕАТРА. И.С.ТУРГЕНЕВ. «СТЕПНОЙ КОРОЛЬ ЛИР». РЕЖИССЕР А.ВАСИЛЬЕВ. ЗАПИСЬ 1976 Г.
- 16.25 ДОКУМЕНТАЛЬНАЯ ИСТОРИЯ С ЕЛЕНОЙ ТЮРИНОЙ. «НИКОЛАЙ КОНДРАТЬЕВ: ПОСЛЕДНИЕ ПИСЬМА»
- 16.55 «ПОРЯДОК СЛОВ»
- 17.00 М/С «НОВЫЕ ПРИКЛЮЧЕНИЯ МЕДВЕЖОНАКА ПАДИНГТОНА»
- 17.20 М/Ф «ПЛАСТИЛИНОВЫЙ ЕЖИК»
- 17.30 «АНДЫ ВСЕРЬЕЗ»
- 18.00 Д/Ф «ИСААК НЬЮТОН»

культурA

- 07.30 «ЕВРОНЬЮС»
- 11.00, 20.30, 00.30 НОВОСТИ КУЛЬТУРЫ
- 11.20 «В ГЛАВНОЙ РОЛИ...»
- 11.50 Х/Ф «ДОРОГИ АННЫ ФИРЛИНГ» 2 Ч.
- 13.10 ПЯТОЕ КЛЕЙМО. «ТАЙНА СЕРГИЕВА ПОСАДА»
- 13.35 «TEM ВРЕМЕНЕМ»
- 14.30 ACADEMIA
- 15.00 Х/Ф «ЖИЛ-БЫЛ НАСТРОЙЩИК...»
- 16.15 «ЖИВОЕ ДЕРЕВО РЕМЕСЕЛ»
- 16.25 УКРОЩЕНИЕ «САТАНЫ»
- 16.55 «ПОРЯДОК СЛОВ»
- 17.00 М/С «НОВЫЕ ПРИКЛЮЧЕНИЯ МЕДВЕЖОНАКА ПАДИНГТОНА»
- 17.20 М/Ф «СКАЗКА ПРО КОЛОБОК». «ВЕСЕЛАЯ КАРУСЕЛЬ»
- 17.35 Т/С «МАХАРАЛ - ТАЙНА ТАЛИСМАНА» 5 С.
- 18.00 Д/Ф «АВТОПОРТРЕТЫ. АЛЬБРЕХТ ДЮРЕР»
- 18.10 Д/С «ВСЕ О ЖИВОТНЫХ». «ЛАНГУРЫ»
- 18.35 ДВОРЦОВЫЕ ТАЙНЫ. «ЖЕСТОКИЕ ШУТКИ ПРИРОДЫ. ФАВОРИТЫ ЕКАТЕРИНЫ II»
- 19.00 «МЕЛОДИЯ СТИХА»
- 19.05 Д/Ф «ЛАМУ. МАГИЧЕСКИЙ ГОРОД ИЗ КАМНЯ»
- 19.20 СОБРАНИЕ ИСПОЛНЕНИЙ. ИГРАЕТ ФРЕДЕРИК КЕМПФ
- 20.00 НОЧНОЙ ПОЛЕТ
- 20.50 Х/Ф «ДОМ, КОТОРЫЙ ПОСТРОИЛ СВИФТ»
- 23.10 Д/С «СОБЛАЗНЕННЫЕ СТРАНОЙ СОВЕТОВ». «ЗАМОРСКИЕ ПТИЦЫ В САДАХ РЕВОЛЮЦИИ»
- 15.40 Т/С «ВЗРОСЛЫЕ ИГРЫ»
- 16.35 «СУД ИДЕТ»
- 17.30 «КУЛАГИН И ПАРТНЕРЫ»

● 21-62-62 ●

отдел рекламы

- 00.50 «МЕЛОДИЯ СТИХА»
- 00.55 Х/Ф «БЕРЛИН, АЛЕКСАНДЕРПЛАЦ». «ГОРСТКА ЛЮДЕЙ В ГЛУБИНЕ ТИШИНЫ». 5 С. - «ЖНЕЦ, НАДЕЛЕННЫЙ ВЛАСТЬЮ ОТ БОГА»
- 02.55 Д/Ф «ТАЙНА ОСТРОВА ВАНИКОРО»

Аригус

- 06.50 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС». ПОГОДА
- 07.30 ПРОСНИСЬ
- 08.00 «АБИТУРИЕНТ-2008»
- 08.15 ПОГОДА. «ЗНАКИ ЗОДИАКИ»
- 08.20 «УЛАН-УДЭ: ИНСТРУКЦИЯ ПО ПРИМЕНЕНИЮ»
- 08.50 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС». ПОГОДА
- 09.30 НЕОБЪЯСНИМО, НО ФАКТ. «ЗНАКИ ЗОДИАКИ»
- 10.30 Т/С «ГУМАНОИДЫ В КОРОЛЕВЕ»
- 11.00 Т/С «СЧАСТЛИВЫ ВМЕСТЕ»
- 12.00 М/С «ПРИКЛЮЧЕНИЯ ДЖИМИ НЕЙРОНА»
- 13.35 «TEM ВРЕМЕНЕМ»
- 14.30 Т/С «СЕКРЕТНЫЕ МАТЕРИАЛЫ»
- 15.00 КИНО: «ЧЕРНЫЙ КОТ»
- 16.10 «ОЧЕВИДЕЦ: САМОЕ ШОКИРУЮЩЕЕ»
- 17.10 Т/С «СЕКРЕТНЫЕ МАТЕРИАЛЫ»
- 18.00 Т/С «МАЛЬЧИШНИК»
- 19.00 «В ЧАС ПИК»
- 20.00 «НАШ ГОРОД»
- 20.30 «ЕСТЬ РАЗГОВОР»
- 21.00 Т/С «МАЛЬЧИШНИК»
- 22.00 «СОЛДАТЫ-14»
- 23.00 «ЧРЕЗВЫЧАЙНЫЕ ИСТОРИИ: «ЧЕРНЫЕ МАКЛЕНЫ»
- 00.00 «НАШ ГОРОД»
- 01.00 «АКТУАЛЬНОЕ ЧИТИВО»
- 01.15 Х/Ф «ЗОДИАК»
- 03.05 «НАШ ГОРОД»

Тибиком

- 06.25, 07.15, 07.40, 08.10, 12.45, 13.00, 13.30, 13.55, 14.30, 15.00, 15.30, 00.25, 01.20, 01.55 СКАЖИ НА СТС-БАЙКАЛ
- 18.55, 20.05, 21.55, 23.35, 00.55, 01.55 ПРОГНОЗ ПОГОДЫ
- 06.00 М/С «ЧЕЛОВЕК-ПАУК»
- 06.55 М/С «СМЕШАРИКИ»
- 07.00 Т/С «МОЯ ПРЕКРАСНАЯ НЯНЯ»
- 07.30 Х/Ф «ПАПИНЫ ДОЧКИ»
- 08.00 Х/Ф «Я ЛЕЧУ»
- 09.00, 13.30, 18.30, 00.00 ИСТОРИИ В ДЕТАЛЯХ
- 09.30 Т/С «КТО В ДОМЕ ХОЗЯИН?»

СТС - «БАЙКАЛ»

- 06.25, 07.15, 07.40, 08.10, 12.45, 13.00, 13.30, 13.55, 14.30, 15.00, 15.30, 00.25, 01.20, 01.55 СКАЖИ НА СТС-БАЙКАЛ
- 18.55, 20.05, 21.55, 23.35, 00.55, 01.55 ПРОГНОЗ ПОГОДЫ
- 06.00 М/С «ЧЕЛОВЕК-ПАУК»
- 06.55 М/С «СМЕШАРИКИ»
- 07.00 Т/С «МОЯ ПРЕКРАСНАЯ НЯНЯ»
- 07.30 Х/Ф «ПАПИНЫ ДОЧКИ»
- 08.00 Х/Ф «Я ЛЕЧУ»
- 09.00, 13.30, 18.30, 00.00 ИСТОРИИ В ДЕТАЛЯХ
- 09.30 Т/С «КТО В ДОМЕ ХОЗЯИН?»

Тибиком

- 06.25 «ВЕЧЕР С ТИГРАНОМ КЕОСАЯНОМ»
- 07.00 «НАШ ГОРОД»
- 07.30 «ОТКРЫТЫЙ ГОРОД»
- 08.10 Т/С «СЕКРЕТНЫЕ МАТЕРИАЛЫ»
- 09.05 Т/С «ДРУЗЬЯ»
- 09.30 «СОЛДАТЫ-14»
- 10.30 «НАШ ГОРОД»
- 11.00 «В ЧАС ПИК»
- 12.00 «ЧАС СУДА»
- 13.00 «НАШ ГОРОД»
- 13.30, 00.30 «24»
- 14.00 «ЗВАНИЙ УЖИН»
- 15.00 КИНО: «ЧЕРНЫЙ КОТ»
- 16.10 «ОЧЕВИДЕЦ: САМОЕ ШОКИРУЮЩЕЕ»
- 17.10 Т/С «СЕКРЕТНЫЕ МАТЕРИАЛЫ»
- 18.00 Т/С «МАЛЬЧИШНИК»
- 19.00 «В ЧАС ПИК»
- 20.00 «НАШ ГОРОД»
- 20.30 «ЕСТЬ РАЗГОВОР»
- 21.00 Т/С «МАЛЬЧИШНИК»
- 22.00 «СОЛДАТЫ-14»
- 23.00 «ЧРЕЗВЫЧАЙНЫЕ ИСТОРИИ: «ЧЕРНЫЕ МАКЛЕНЫ»
- 00.00 «НАШ ГОРОД»
- 01.00 «АКТУАЛЬНОЕ ЧИТИВО»
- 01.15 Х/Ф «ЗОДИАК»
- 03.05 «НАШ ГОРОД»

СТС - «БАЙКАЛ»

- 06.25, 07.15, 07.40, 08.10, 12.45, 13.00, 13.30, 13.55, 14.30, 15.00, 15.30, 00.25, 01.20, 01.55 СКАЖИ НА СТС-БАЙКАЛ
- 05.55, 07.15, 08.10, 09.25, 11.15, 18.55, 20.05, 21.55, 23.35, 00.55, 01.55 ПРОГНОЗ ПОГОДЫ
- 06.00 М/С «ЧЕЛОВЕК-ПАУК»
- 06.55 М/С «СМЕШАРИКИ»
- 07.00 Т/С «МОЯ ПРЕКРАСНАЯ НЯНЯ»
- 07.30 Х/Ф «ПАПИНЫ ДОЧКИ»
- 08.00 Х/Ф «Я ЛЕЧУ»
- 09.00, 13.30, 18.30, 00.00 ИСТОРИИ В ДЕТАЛЯХ
- 09.30 Х/Ф «СЕРЦЕДКИ»
- 10.30 Т/С «МОЯ ПРЕКРАСНАЯ НЯНЯ»
- 11.30 Х/Ф «ДОЧКИ-МАТЕРИ»
- 12.30 М/С «ОЛИВЕР ТВИСТ»
- 13.00 М/С «ПРИКЛЮЧЕНИЯ ВУДИ И ЕГО ДРУЗЕЙ»
- 14.30 М/С «ПРИКЛЮЧЕНИЯ ДЖЕКИ ЧАНА»
- 15.00 М/С «ЧОКНУТЫЙ»
- 15.30 М/С «ШКОЛА ВОЛШЕБНИЦ»
- 16.00 Т/С «САБРИНА - МАЛЕНЬКАЯ ВЕДЬМА»
- 16.30 ГАЛИЛЕО
- 17.00 Т/С «МОЯ ПРЕКРАСНАЯ НЯНЯ»
- 17.30 Х/Ф «ГЕРОИ»
- 19.00 Х/Ф «ПАПИНЫ ДОЧКИ»
- 20.00 Х/Ф «Я ЛЕЧУ»
- 21.00 Х/Ф «СЕРЦЕДКИ»
- 21.58 «СКАЖИ!»
- 22.00 Х/Ф «БОЛЬШОЙ ПАПА»
- 23.45 6 КАДРОВ
- 00.30 СЛАВА БОГУ, ТЫ ПРИШЕЛ!
- 01.45 Х/Ф «МОЯ КОМАНДА»
- 04.10 МУЗЫКА НА СТС

12

Джазриз

№20 (578)

12

- 10.00 ГАЛИЛЕО
- 10.30 Т/С «МОЯ ПРЕКРАСНАЯ НЯНЯ»
- 11.30 Х/Ф «ДОЧКИ-МАТЕРИ»
- 12.30 Х/Ф «ПАПА НА ВСЕ РУКИ»
- 13.00 М/С «ОЛИВЕР ТВИСТ»
- 14.00 М/С «ПРИКЛЮЧЕНИЯ ВУДИ И ЕГО ДРУЗЕЙ»
- 14.30 М/С «ПРИКЛЮЧЕНИЯ ДЖЕКИ ЧАНА»
- 15.00 М/С «ЧОКНУТЫЙ»
- 15.30 М/С «ШКОЛА ВОЛШЕБНИЦ»
- 16.00 Т/С «САБРИНА - МАЛЕНЬКАЯ ВЕДЬМА»
- 16.30 ГАЛИЛЕО
- 17.00 Т/С «МОЯ ПРЕКРАСНАЯ НЯНЯ»
- 17.30 Х/Ф «ГЕРОИ»
- 19.00 Х/Ф «ПАПИНЫ ДОЧКИ»
- 20.00 Х/Ф «Я ЛЕЧУ»
- 21.00 Х/Ф «СЕРЦЕДКИ»
- 21.58 «СКАЖИ!»
- 22.00 Х/Ф «БОЛЬШОЙ ПАПА»
- 23.45 6 КАДРОВ
- 00.30 СЛАВА БОГУ, ТЫ ПРИШЕЛ!
- 01.45 Х/Ф «МОЯ КОМАНДА»
- 04.10 МУЗЫКА НА СТС

ДТВ

- 09.00 «УДАЧНОЕ УТРО»
- 09.50 «МУЗЫКА НА ДТВ»
- 09.55 ТЕЛЕМАГАЗИН
- 10.25 МУЛЬТИФИЛЬМЫ
- 11.30 «САМОЕ СМЕШНОЕ ВИДЕО»
- 12.00 Т/С «АГЕНТСТВО АЛИБИ»
- 12.30 «СУДЕБНЫЕ СТРАСТИ»
- 13.30 Х/Ф «ЧЕЛОВЕК ИЗ ЧЕРНОЙ «ВОЛГИ»
- 15.30 Х/Ф «УТОМЛЕННЫЕ СЛАВОЙ»
- 16.00 Т/С «КРУТОЙ УОКЕР»
- 17.00 «СУДЕБНЫЕ СТРАСТИ»
- 18.00 Т/С «БЕЗМОЛВНЫЙ СВИДЕТЕЛЬ»
- 18.30 Т/С «С.С.И МЕСТО ПРЕСТУПЛЕНИЯ ЛАС-ВЕГАС»
- 19.30 Т/С «МЫСЛИТЬ КАК ПРЕСТУПНИК»
- 20.30 «СУДЕБНЫЕ СТРАСТИ»
- 21.30 «ЧУДЕСА СО ВСЕГО СВЕТА»
- 22.30 «КАЛАМБУР»
- 23.00 «САМОЕ СМЕШНОЕ ВИДЕО»
- 23.3

13

№ 20 (578)

Среда, 28

Первый канал

06.00 «ДОБРОЕ УТРО»
 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 НОВОСТИ
 10.05 «МАЛАХОВ +»
 11.20 «МОДНЫЙ ПРИГОВОР»
 12.20 «КОНТРОЛЬНАЯ ЗАКУПКА»
 13.20 Т/С «АГЕНТ НАЦИОНАЛЬНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ»
 14.20 «ДЕТЕКТИВЫ»
 15.00 ДРУГИЕ НОВОСТИ
 15.30 «ПОНЯТЬ, ПРОСТИТЬ»
 16.20 РОЖДЕНИЕ ЛЕГЕНДЫ. «КАВКАЗСКАЯ ПЛЕННИЦА»
 17.00 Т/С «ОГОНЬ ЛЮБВИ»
 18.00 «ФЕДЕРАЛЬНЫЙ СУДЬЯ»
 19.20 «ПУСТЬ ГОВОРЯТ»
 20.10 «СЛЕД»
 21.00 Т/С «ПРИНЦЕССА ЦИРКА»
 22.00 «ВРЕМЯ»
 22.30 Т/С «БРАТЬЯ»
 23.30 ДОКУМЕНТАЛЬНЫЙ ФИЛЬМ
 00.20 НОЧНЫЕ НОВОСТИ
 00.40 «АЛЕКСЕЙ ЯГУДИН. ЛЮБОВЬ, БОЛЬ И ЛЕД»
 01.00 «ДОБРОЙ НОЧИ»
 02.00 ФУТБОЛ. ТОВАРИЩЕСКИЙ МАТЧ СБОРНАЯ РОССИИ - СБОРНАЯ СЕРБИИ. ПРЯМОЙ ЭФИР ИЗ ГЕРМАНИИ
 04.00 Х/Ф «ПАЛАЧ»
 05.30 ДЕТЕКТИВЫ

«Россия»

06.00 «ДОБРОЕ УТРО, РОССИЯ!»
 06.35, 08.35 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ (НА БУР. ЯЗ.)
 07.35, 09.34 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
 09.50 «ЗВЕЗДНАЯ ЛЮБОВЬ ВИТАЛИЯ СОЛОМИНА»
 10.45 Т/С «КРОТ»
 11.45, 18.50 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
 12.00, 15.00, 18.00, 21.00 ВЕСТИ
 12.25 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
 12.45 Т/С «КРОТ»
 13.45 Х/Ф «РОССИЯ МОЛОДАЯ»
 15.20 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
 15.40 Т/С «ВЗРОСЛЫЕ ИГРЫ»
 16.35 «СУД ИДЕТ»
 17.30 «КУЛАГИН И ПАРТНЕРЫ»
 18.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
 19.05 Т/С «ЖЕНЩИНА БЕЗ ПРОШЛОГО»

18.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
 19.05 Т/С «ЖЕНЩИНА БЕЗ ПРОШЛОГО»
 20.00 Т/С «РОДНЫЕ ЛЮДИ»
 21.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
 21.50 «СПОКОЙНОЙ НОЧИ, МАЛЫШИ!»
 22.00 Т/С «ПУТЕЙЦЫ»
 23.50 «ВРАЧЕБНАЯ ТАЙНА. КРЕМЛЕВСКИЙ ЛЕКАРЬ»
 00.50 «ВЕСТИ+»
 01.10 Х/Ф «ТРЕВОЖНЫЙ ВЫЛЕТ»
 02.55 «ГОРЯЧАЯ ДЕСЯТКА»
 03.55 ДОРОЖНЫЙ ПАТРУЛЬ

Культура

07.30 «ЕВРОНЬЮС»
 11.00, 20.30, 00.30 НОВОСТИ КУЛЬТУРЫ
 11.20 «В ГЛАВНОЙ РОЛИ...»
 11.50 Х/Ф «ЛЮДИ В ОКЕАНЕ»
 13.10 ПЯТОЕ КЛЕЙМО. «ПРИБЛИЖЕНИЕ К ТАЙНЕ»
 13.35 «АПОКРИФ»
 14.15 Д/Ф «ГИПЕРБОЛОИД ИНЖЕНЕРА ШУХОВА»
 14.55 Х/Ф «АННА И КОМАНДОР»
 16.15 Д/Ф «ЧУВСТВИТЕЛЬНОСТИ ДАР. ВЛАДИМИР БОРОВИКОВСКИЙ»
 16.55 «ПОРЯДОК СЛОВ»
 17.00 М/С «НОВЫЕ ПРИКЛЮЧЕНИЯ МЕДВЕЖОНКА ПАДДИНГТОНА»
 17.20 М/Ф «ПРО СИДОРОВА ВОВУ». «ВЕСЕЛАЯ КАРУСЕЛЬ»
 17.35 Т/С «ПРИКЛЮЧЕНИЯ В КАНИКУЛЫ», «ЯВЛЕНИЕ», 1 С.
 18.00 Д/Ф «ДЖУЗЕППЕ ВЕРДИ»
 18.10 Д/С «ВСЕ О ЖИВОТНЫХ». «СЛОНЫ»
 18.35 ПЕТЕРБУРГ. ВРЕМЯ И МЕСТО, «СМЕРТЕЛЬНАЯ ИГРА». ВЕДУЩИЙ В.ДЕГТЕЙР
 19.00 «МЕЛОДИЯ СТИХА»
 19.05 Д/Ф «ПУЭБЛА. ГОРОД ЦЕРКВЕЙ И «ЖУКОВ»
 19.20 «ВОКЗАЛ МЕЧТЫ»
 20.00 НОЧНОЙ ПОЛЕТ
 20.50 Х/Ф «С ЛЮБИМЫМИ НЕ РАССТАВАЙТЕСЬ»
 22.05 ВЛАСТЬ ФАКТА
 22.45 Д/Ф «ТЕРРИТОРИЯ КИНО. ВРЕМЯ АРМЕНА»
 23.35 МОЛОДЕЖНОЕ «БОЛЬШИЕ»
 00.50 «МЕЛОДИЯ СТИХА»
 00.55 Х/Ф «БЕРЛИН, АЛЕКСАНДЕРПЛАЦ». «ЛЮБОВЬ - ДОРОГОЕ УДО-

Бурятад тэндэ

22.05.2008

Духовные**Ариг Ус**

06.50 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС». ПОГОДА. «НОВОСТИ»
 07.30 ПРОСНИСЬ
 08.00 «АБИТУРИЕНТ-2008»
 08.15 ПОГОДА. «ЗНАКИ ЗОДИАКИ»
 08.20 «УЛАН-УДЭ: ИНСТРУКЦИЯ ПО ПРИМЕНЕНИЮ»
 08.50 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС». ПОГОДА
 09.30 НЕОБЪЯСНИМО, НО ФАКТ. «ЗНАКИ ЗОДИАКИ»
 10.30 Т/С «ГУМАНОИДЫ В КОРОЛЕВЕ»
 11.00 Т/С «СЧАСТЛИВЫ ВМЕСТЕ»
 12.00 М/С «ПРИКЛЮЧЕНИЯ ДЖИМИ НЕЙРОНА, МАЛЬЧИКА-ГЕНИЯ»
 12.30 М/Ф «ЖИЗНЬ И ПРИКЛЮЧЕНИЯ РОБОТА-ПОДРОСТКА». «НОВОСТЯ»
 13.00 М/С «ШОУ РЕНА И СТИМПИ»
 13.30 М/С «ДЕТЕКТИ ПОДРОСТИ»
 14.00 Т/С «КЛАРИССА». «ЗНАКИ ЗОДИАКИ»
 14.30 Т/С «СЧАСТЛИВЫ ВМЕСТЕ»
 15.00 «ПОБЕДОНОСНЫЙ ГОЛОС ВЕРЮЩЕГО»
 15.30 «ДОМ-2. LIVE»
 16.30 Х/Ф «МОШЕННИКИ»
 18.30 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС». ПОГОДА
 19.30 Т/С «ГУМАНОИДЫ В КОРОЛЕВЕ»
 20.00 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС». ПОГОДА. «НОВОСТИ»
 20.40 «БУДНИ»
 21.00 Т/С «СЧАСТЛИВЫ ВМЕСТЕ». «ЗНАКИ ЗОДИАКИ»
 22.00 «ДОМ-2. ГОРОД ЛЮБВИ». «ЗНАКИ ЗОДИАКИ»
 23.00 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС». ПОГОДА. «НОВОСТИ»
 23.40 Х/Ф «МАМЕНЬКИН СЫНОК»

ТиВиком

06.25 «ВЕЧЕР С ТИГРАНОМ КЕОСАЙНОМ»

№ 57 (21600)

15.30 М/С «ШКОЛА ВОЛШЕБНИЦ»
 16.00 Т/С «САБРИНА - МАЛЕНЬКАЯ ВЕДЬМА»
 16.30 ГАЛИЛЕО
 17.00 Т/С «МОЯ ПРЕКРАСНАЯ НЯНЯ»
 17.30 Х/Ф «ГЕРОИ»
 19.00 Х/Ф «ПАПИНЫ ДОЧКИ»
 20.00 Х/Ф «Я ЛЕЧУ»
 21.00 Х/Ф «СЕРЦЕЕДКИ»
 21.58 «СКАЖИ!»
 22.00 Х/Ф «ОГРАБЛЕНИЕ ПО-ФРАНЦУЗСКИ»
 00.30 СЛАВА БОГУ, ТЫ ПРИШЕЛ!
 01.45 Т/С «ТАНЦЫ СО ЗВЕЗДАМИ»
 03.45 М/С «ЗВЕЗДНЫЙ ДЕСАНТ»
 04.10 МУЗЫКА НА СТС

ДТВ

09.00 «УДАЧНОЕ УТРО»
 09.50 «МУЗЫКА НА ДТВ»
 09.55 ТЕЛЕМАГАЗИН
 10.25 МУЛЬТИФИЛЬМЫ
 11.30 «САМОЕ СМЕШНОЕ ВИДЕО»
 12.00 Т/С «АГЕНТСТВО АЛИБИ»
 12.30 «СУДЕБНЫЕ СТРАСТИ»
 13.30 Х/Ф «ОН НЕ ЗАВЯЗЫВАЛ ШНУРКИ»
 15.05 «ЗВЕРИНЫЕ ШУТОЧКИ»
 15.30 Х/Ф «УТОМЛЕННЫЕ СЛАВОЙ»
 16.00 Т/С «КРУТОЙ УОКЕР»
 17.00 «СУДЕБНЫЕ СТРАСТИ»
 18.00 Т/С «БЕЗМОЛВНЫЙ СВИДЕТЕЛЬ»
 18.30 Т/С «С.С.И МЕСТО ПРЕСТУПЛЕНИЯ ЛАС-ВЕГАС»
 19.30 Т/С «МЫСЛИТЬ КАК ПРЕСТУПНИК»
 20.30 «СУДЕБНЫЕ СТРАСТИ»
 21.30 «ЧУДЕСА СО ВСЕГО СВЕТА»
 22.30 «КАЛАМБУР»
 23.00 «САМОЕ СМЕШНОЕ ВИДЕО»
 23.30 «САМОЕ НЕВЕРОЯТНОЕ ВИДЕО»
 00.30 Т/С «БЕЗМОЛВНЫЙ СВИДЕТЕЛЬ»
 01.00 Т/С «С.С.И МЕСТО ПРЕСТУПЛЕНИЯ ЛАС-ВЕГАС»
 02.00 «ГОЛЫЕ И СМЕШНЫЕ»
 02.30 «ЧУДЕСА СО ВСЕГО СВЕТА»
 03.25 «КАРДАННЫЙ ВАЛ +»
 03.55 «ГОЛЫЕ И СМЕШНЫЕ»
 04.25 «ИЕРИХОН. ГОРОД ОБРЕЧЕННЫХ»
 05.15 «НОЧНОЙ КЛУБ»
 07.15 Х/Ф «СЕКРЕТНЫЙ АГЕНТ МАКГАЙВЕР».

СТС - «Байкал»

06.25, 07.15, 07.40, 08.10, 12.45, 13.00, 13.30, 13.55, 14.30, 15.00, 15.30, 00.25, 01.20, 01.55 СКАЖИ НА СТС-БАЙКАЛ
 05.55, 07.15, 08.10, 09.25, 11.15, 18.55, 20.05, 21.55, 23.35, 00.55, 01.55 ПРОГНОЗ ПОГОДЫ
 06.00 М/С «ЧЕЛОВЕК-ПАУК»
 06.55 М/С «СМЕШАРИКИ»
 07.00 Т/С «МОЯ ПРЕКРАСНАЯ НЯНЯ»
 07.30 Х/Ф «ПАПИНЫ ДОЧКИ»
 08.00 Х/Ф «Я ЛЕЧУ»
 09.00, 13.30, 18.30, 00.00 ИСТОРИИ В ДЕТАЛЯХ
 09.30 Х/Ф «СЕРЦЕЕДКИ»
 10.30 Т/С «МОЯ ПРЕКРАСНАЯ НЯНЯ»
 11.30 Х/Ф «ДОЧКИ-МАТЕРИ»
 12.30 Х/Ф «ПАПА НА ВСЕ РУКИ»
 13.00 М/С «ОЛИВЕР ТВИСТ»
 14.00 М/С «ПРИКЛЮЧЕНИЯ ВУДИ И ЕГО ДРУЗЕЙ»
 14.30 М/С «ПРИКЛЮЧЕНИЯ ДЖЕКИ ЧАНА»
 15.00 М/С «ЧОКНУТЫЙ»

14.30 М/С «ПРИКЛЮЧЕНИЯ ДЖЕКИ ЧАНА»
 15.00 М/С «ЧОКНУТЫЙ»
 15.30 М/С «ШКОЛА ВОЛШЕБНИЦ»
 16.00 Т/С «САБРИНА - МАЛЕНЬКАЯ ВЕДЬМА»
 16.30 ГАЛИЛЕО
 17.00 Т/С «МОЯ ПРЕКРАСНАЯ НЯНЯ»
 17.30 Х/Ф «ГЕРОИ»
 19.00 Х/Ф «ПАПИНЫ ДОЧКИ»
 20.00 Х/Ф «Я ЛЕЧУ»
 21.00 Х/Ф «СЕРЦЕЕДКИ»
 21.58 «СКАЖИ!»
 22.00 Х/Ф «КОНСЕРЖ»
 23.45 6 КАДРОВ
 00.30 КИНО В ДЕТАЛЯХ
 01.30 Т/С «ТАНЦЫ СО ЗВЕЗДАМИ»
 03.30 М/С «ЗВЕЗДНЫЙ ДЕСАНТ»
 04.10 МУЗЫКА НА СТС

ДТВ

09.00 «УДАЧНОЕ УТРО»
 09.50 «МУЗЫКА НА ДТВ»
 09.55 ТЕЛЕМАГАЗИН
 10.25 МУЛЬТИФИЛЬМЫ
 11.30 «САМОЕ СМЕШНОЕ ВИДЕО»
 12.00 Т/С «АГЕНТСТВО АЛИБИ»
 12.30 «СУДЕБНЫЕ СТРАСТИ»
 13.25 Х/Ф «УТОМЛЕННЫЕ СЛАВОЙ»
 15.30 Х/Ф «КРУТОЙ УОКЕР»
 17.00 «СУДЕБНЫЕ СТРАСТИ»
 18.00 Т/С «БЕЗМОЛВНЫЙ СВИДЕТЕЛЬ»
 18.30 Т/С «С.С.И МЕСТО ПРЕСТУПЛЕНИЯ ЛАС-ВЕГАС»
 19.30 Т/С «МЫСЛИТЬ КАК ПРЕСТУПНИК»
 20.30 «СУДЕБНЫЕ СТРАСТИ»
 21.30 «ЧУДЕСА СО ВСЕГО СВЕТА»
 22.30 «КАЛАМБУР»
 23.00 «САМОЕ СМЕШНОЕ ВИДЕО»
 23.30 «САМОЕ НЕВЕРОЯТНОЕ ВИДЕО»
 00.30 Т/С «БЕЗМОЛВНЫЙ СВИДЕТЕЛЬ»
 01.00 Т/С «С.С.И МЕСТО ПРЕСТУПЛЕНИЯ ЛАС-ВЕГАС»
 02.00 «ГОЛЫЕ И СМЕШНЫЕ»
 02.30 «ЧУДЕСА СО ВСЕГО СВЕТА»
 03.25 «КАРДАННЫЙ ВАЛ +»
 03.55 «ГОЛЫЕ И СМЕШНЫЕ»
 04.25 «ИЕРИХОН. ГОРОД ОБРЕЧЕННЫХ»
 05.10 Х/Ф «НОЧНОЙ КЛУБ»
 07.10 Х/Ф «СЕКРЕТНЫЙ АГЕНТ МАКГАЙВЕР»

СТС - «Байкал»

06.25, 07.15, 07.40, 08.10, 12.45, 13.00, 13.30, 13.55, 14.30, 15.00, 15.30, 00.25, 01.20, 01.55 СКАЖИ НА СТС-БАЙКАЛ
 05.55, 07.15, 08.10, 09.25, 11.15, 18.55, 20.05, 21.55, 23.35, 00.55, 01.55 ПРОГНОЗ ПОГОДЫ
 06.00 М/С «ЧЕЛОВЕК-ПАУК»
 06.55 М/С «СМЕШАРИКИ»
 07.00 Т/С «МОЯ ПРЕКРАСНАЯ НЯНЯ»
 07.30 Х/Ф «ПАПИНЫ ДОЧКИ»
 08.00 Х/Ф «Я ЛЕЧУ»
 09.00, 13.30, 18.30, 00.00 ИСТОРИИ В ДЕТАЛЯХ
 09.30 Х/Ф «СЕРЦЕЕДКИ»
 10.30 Т/С «МОЯ ПРЕКРАСНАЯ НЯНЯ»
 11.30 Х/Ф «ДОЧКИ-МАТЕРИ»
 12.30 Т/С «ВСЯ ТАКАЯ ВНЕЗАПНАЯ»
 13.00 М/С «ОЛИВЕР ТВИСТ»
 14.00 М/С «ПРИКЛЮЧЕНИЯ ВУДИ И ЕГО ДРУЗЕЙ»

20.55 «СФЕРЫ»
 21.35 Д/Ф «ПАРИЖ. ВЕЛИКОЛЕПИЕ В ЗЕРКАЛЕ СЕНЫ»
 21.50 Х/Ф «ГЕНИЙ»
 00.50 «МЕЛОДИЯ СТИХА»
 00.55 Х/Ф «БЕРЛИН, АЛЕКСАНДЕРПЛАЦ». «ОДИНОЧЕСТВО ПРОБИВАЕТ ДЫРЫ И В СТЕНАХ БЕЗУМИЯ». 11 С.
 - «ЗНАНИЕ - СИЛА, И УТРО ВЕЧЕРА МУДРЕНЕЕ»
 02.55 «СФЕРЫ»
 03.35 Д/Ф «ЛАДАННЫЙ ПУТЬ В ДОФАРЕ. СЛЕЗЫ БОГОВ»
 06.50 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС». ПОГОДА
 07.30 ПРОСНИСЬ
 08.00 «АБИТУРИЕНТ-2008»
 08.15 ПОГОДА. «ЗНАКИ ЗОДИАКИ»
 08.20 «УЛАН-УДЭ: ИНСТРУКЦИЯ ПО ПРИМЕНЕНИЮ»
 08.50 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС». ПОГОДА

Ариг Ус

22.05.2008

№57 (21600)

БУРЯД УНЭН

Дүхэргүй

14

09.30 НЕОБЪЯСНИМО, НО ФАКТ.
«ЗНАКИ ЗОДИАКИ»
 10.30 Т/С «ГУМАНОИДЫ В КОРОЛЕВЕ»
 11.00 Т/С «СЧАСТЛИВЫ ВМЕСТЕ»
 12.00 М/С «ПРИКЛЮЧЕНИЯ ДЖИММИ НЕЙРОНА, МАЛЬЧИКА-ГЕНИЯ»
 12.30 М/Ф «ЖИЗНЬ И ПРИКЛЮЧЕНИЯ РОБОТА-ПОДРОСТКА». «НОВОСТЬ»
 13.00 М/С «ШОУ РЕНА И СТИМПИ»
 13.30 М/С «ДЕТКИ ПОДРОСЛИ»
 14.00 Т/С «КЛАРИССА». «ЗНАКИ ЗОДИАКИ»
 14.30 Т/С «СЧАСТЛИВЫ ВМЕСТЕ»
 15.00 «ПОБЕДОНОСНЫЙ ГОЛОС ВЕРЮЩЕГО»
 15.30 «ДОМ-2. LIVE»
 16.30 Х/Ф «БЕЗУМНЫЕ ДЕНЬГИ»
 18.30 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС», ПОГОДА
 18.45 «АБИТУРИЕНТ-2008». «ЗНАКИ ЗОДИАКИ»
 19.00 «УЛАН-УДЭ: ИНСТРУКЦИЯ ПО ПРИМЕНЕНИЮ»
 19.30 Т/С «ГУМАНОИДЫ В КОРОЛЕВЕ»
 20.00 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС». ПОГОДА. «НОВОСТЬ»
 20.40 «ТРАДИЦИОННАЯ САНГХА»

РОССИИ ПРЕДСТАВЛЯЕТ»
 21.00 «ИНТУИЦИЯ»
 22.00 «ДОМ-2.. ГОРОД ЛЮБВИ». «ЗНАКИ ЗОДИАКИ»
 23.00 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС». ПОГОДА. «НОВОСТЬ»
 23.40 НАША RUSSIA
 00.10 СМЕХ БЕЗ ПРАВИЛ
 01.10 СЕКС С А. ЧЕХОВОЙ

ТВИКОМ

06.25 «ВЕЧЕР С ТИГРАНОМ КЕОСЯНОМ»
 07.00 «НАШ ГОРОД»
 07.30 «РАДАР-СПОРТ»
 08.10 «СЕКРЕТНЫЕ МАТЕРИАЛЫ»
 09.00 Т/С «ДРУЗЬЯ»
 09.30 «СОЛДАТЫ-14»
 10.30 «НАШ ГОРОД»
 11.00 «В ЧАС ПИК»
 12.00 «ЧАС СУДА»
 13.00 «НАШ ГОРОД»
 13.30 «24»
 14.00 «ЗВАНЫЙ УЖИН»
 15.00 Х/Ф «МАРС»
 16.50 Т/С «СЕКРЕТНЫЕ МАТЕРИАЛЫ»
 17.45 «ДАЛЬНИЕ РОДСТВЕННИКИ»

18.00 Т/С «МАЛЬЧИШНИК»
 19.00 «В ЧАС ПИК»
 20.00 «НАШ ГОРОД»
 20.30 «САМ СЕБЕ ХОЗЯИН»
 21.00 Х/Ф «ЧЕЛОВЕК В ЖЕЛЕЗНОЙ МАСКЕ»
 23.35 «ПАРАД ПАРОДИЙ»
 01.05 «СЕАНС ДЛЯ ВЗРОСЛЫХ»

СТС - «БАЙКАЛ»

06.25, 07.15, 07.40, 08.10, 12.45, 13.00, 13.30, 13.55, 14.30, 15.00, 15.30, 00.25, 01.20, 01.55 СКАЖИ НА СТС-БАЙКАЛ 05.55, 07.15, 08.10, 09.25, 11.15, 18.55, 20.05, 21.55, 23.35, 00.55, 01.55 ПРОГНОЗ ПОГОДЫ
 06.00 М/С «ЧЕЛОВЕК-ПАУК»
 06.55 М/С «СМЕШАРИКИ»
 07.00 Т/С «МОЯ ПРЕКРАСНАЯ НЯНЯ»
 07.30 Х/Ф «ПАПИНЫ ДОЧКИ»
 08.00 Х/Ф «Я ЛЕЧУ»
 09.00, 13.30, 18.30, 23.00 ИСТОРИИ В ДЕТАЛЯХ
 09.30 Х/Ф «СЕРЦЕЕДКИ»
 10.30 Т/С «МОЯ ПРЕКРАСНАЯ НЯНЯ»
 11.30 Х/Ф «ДОЧКИ-МАТЕРИ»

12.30 Т/С «ВСЯ ТАКАЯ ВНЕЗАПНАЯ»

13.00 М/С «ОЛИВЕР ТВИСТ»
 14.00 М/С «ПРИКЛЮЧЕНИЯ ВУДИ И ЕГО ДРУЗЕЙ»
 14.30 М/С «ПРИКЛЮЧЕНИЯ ДЖЕКИ ЧАНА»
 15.00 М/С «ЧОКНУТЫЙ»
 15.30 М/С «ШКОЛА ВОЛШЕБНИЦ»
 16.00 Т/С «САБРИНА - МАЛЕНЬКАЯ ВЕДЬМА»
 16.30 ГАЛИЛЕО
 17.00 Т/С «МОЯ ПРЕКРАСНАЯ НЯНЯ»
 17.30 Х/Ф «ГЕРОИ»
 19.00 Х/Ф «ПАПИНЫ ДОЧКИ»
 20.00 Х/Ф «Я ЛЕЧУ»
 20.58 «СКАЖИ!»
 21.00 Х/Ф «НА РАССТОЯНИИ УДАРА»
 23.50 Х/Ф «ОБОРОТНИ»
 01.50 Т/С «ТАНЦЫ СО ЗВЕЗДАМИ»
 03.50 М/С «ЗВЕЗДНЫЙ ДЕСАНТ»
 05.20 МУЗЫКА НА СТС

ДТВ

09.00 «УДАЧНОЕ УТРО»
 09.50 «МУЗЫКА НА ДТВ»
 09.55 ТЕЛЕМАГАЗИН
 10.25 МУЛЬТИФИЛЬМЫ

11.30 «САМОЕ СМЕШНОЕ ВИДЕО»
 12.00 Т/С «ЖУЛИКИ»
 12.30 «СУДЕБНЫЕ СТРАСТИ»
 13.30 Х/Ф «КРЫСЫ, ИЛИ НОЧНАЯ МАФИЯ»
 15.30 Х/Ф «УТОМЛЕННЫЕ СЛАВОЙ»
 16.00 Т/С «КРУТОЙ УОКЕР»
 17.00 «СУДЕБНЫЕ СТРАСТИ»
 18.00 Т/С «БЕЗМОЛВНЫЙ СВИДЕТЕЛЬ»
 18.30 Т/С «С.С.И МЕСТО ПРЕСТУПЛЕНИЯ ЛАС-ВЕГАС»
 19.30 Т/С «МЫСЛИТЬ КАК ПРЕСТУПНИК»
 20.30 «СУДЕБНЫЕ СТРАСТИ»
 21.30 «ЧУДЕСА СО ВСЕГО СВЕТА»
 22.30 «КАЛАМБУР»
 23.00 «САМОЕ СМЕШНОЕ ВИДЕО»
 23.30 «САМОЕ НЕВЕРОЯТНОЕ ВИДЕО»
 00.30 Т/С «БЕЗМОЛВНЫЙ СВИДЕТЕЛЬ»
 01.00 Т/С «С.С.И МЕСТО ПРЕСТУПЛЕНИЯ ЛАС-ВЕГАС»
 02.00 «ГОЛЫЕ И СМЕШНЫЕ. ГОРЯЧАЯ ДЮЖИНА»
 02.55 «КУЛАК ЯРОСТИ»
 04.55 «НОЧНОЙ КЛУБ»
 06.55 Х/Ф «СЕКРЕТНЫЙ АГЕНТ МАКГАЙВЕР»

● ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ ●

● 21-62-62 ●

● ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ ●

11.05 «ВОКРУГ СВЕТА»
 12.10 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
 12.25 «РОДОМ ИЗ ДЕРЕВНИ»
 12.40 ЛИЦОМ К ВЛАСТИ
 13.00 МАЛЫЙ БИЗНЕС СВОИМИ РУКАМИ
 13.20 ПЛАНЕТА ПРАВОСЛАВИЯ. «АВСТРАЛИЯ И ИНДОНЕЗИЯ»
 14.15 «СЕНАТ»
 15.20 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
 15.30 Х/Ф «ПЕРЕХВАТ»
 17.05 «ВСЕМИРНЫЙ ПОТОП КАК ПРЕДЧУВСТВИЕ»
 18.00 «50 БЛОНДИНОК. ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЕ ШОУ»
 19.05 «СУББОТНИЙ ВЕЧЕР»
 21.00 Х/Ф «АЯ ЛЮБЛЮ ЖЕНАТОГО»
 23.15 Х/Ф «СВОИ ДЕТИ»
 01.10 Х/Ф «ОТСЧЕТ УБИЙСТВ»
 03.30 Х/Ф «ПЕРЕВАЛ РАЗБИТЫХ СЕРДЕЦ»

КУЛЬТУРА

07.30 «ЕВРОНЬЮС»
 11.10 БИБЛЕЙСКИЙ СЮЖЕТ
 14.00 Х/Ф «ОТСТАВНОЙ КОЗЫ БАРАБАНЩИК»
 12.50 Д/Ф «ГЕОРГИЙ БУРКОВ»
 13.30 «КТО В ДОМЕ ХОЗЯИН»
 14.00 Х/Ф «ШАГ С КРЫШИ»
 15.25 ПУТЕШЕСТВИЯ НАТУРАЛИСТА. ВЕДУЩАЯ МАРИНА ГОЛУБ
 15.50 Х/Ф «СТАРОМОДНАЯ КОМЕДИЯ»
 17.20 «АРБУЗОВ. СКАЗКИ И БЫЛЬ»
 18.00 «РОМАНТИКА РОМАНСА». ВЕДУЩАЯ ЛЮБОВЬ КАЗАРНОВСКАЯ
 18.45 МАГИЯ КИНО. 61-Й МЕЖДУНАРОДНЫЙ КАННИСКИЙ КИНОФЕСТИВАЛЬ. СПЕЦЫВПУСК
 19.30 Д/С «ДВОРЦЫ ЕВРОПЫ». «ОТ КРАКОВА ДО ВАРШАВЫ. ДВОРЦЫ СИГИЗМУНДА III»
 20.20 СПЕКТАКЛЬ «МОСКОВСКИЙ ХОР»

«РОССИЯ»

23.00 НОВОСТИ КУЛЬТУРЫ
 23.25 Д/Ф «ИН МОНТАН»
 00.20 Д/Ф «ФАТЕХПУР СИКРИ»
 00.35 Х/Ф «БЕРЛИН, АЛЕКСАНДЕРПЛАСС». «ЗМЕЯ В ДУШЕ ЗМЕИ». 13 С. - «ТАЙНОЕ И ЯВНОЕ, И ЧТО ТАКОЕ СТРАХ ПЕРЕД СТРАХОМ»
 02.35 М/Ф «ШЕРЛОК ХОЛМС И ДОКТОР ВАТСОН»
 02.55 Д/С «ДВОРЦЫ ЕВРОПЫ». «ОТ КРАКОВА ДО ВАРШАВЫ. ДВОРЦЫ СИГИЗМУНДА III»
 03.45 МУЗЫКАЛЬНЫЙ МОМЕНТ. А.РУБИНШТЕИН. ВАЛЬС-КАПРИС

АРИГ УС

06.50 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС». ПОГОДА. «НОВОСТЬ»
 07.30 М/С «ОХ УЖ ЭТИ ДЕТКИ»
 08.00 «ИЗМЕНИ СВОИЙ МИР». ПОГОДА
 08.30 М/С «ПРИКЛЮЧЕНИЯ МАЛЬЧИКА НЕЙРОНА»
 09.00 «АБИТУРИЕНТ-2008». «ЗНАКИ ЗОДИАКИ». ПОГОДА
 09.20 НАШИ ПЕСНИ
 09.30 «ЖИЗНЬ, ПОЛНАЯ РАДОСТИ»
 10.00 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС». ПОГОДА
 10.30 «УЛАН-УДЭ: ИНСТРУКЦИЯ ПО ПРИМЕНЕНИЮ»
 11.00 «ШКОЛА РЕМОНТА»
 12.00 Д/Ф «БОЙЦОВСКИЕ ДЕВКИ». «ЗНАКИ ЗОДИАКИ»
 13.00 «БИТВА ЭКСТРАСЕНСОВ»
 14.00 КЛУБ БЫВШИХ ЖЕН. «ЗНАКИ ЗОДИАКИ»
 15.00 «КОСМОПОЛИТИК: ВИДЕОВЕРСИЯ»
 16.00 Х/Ф «16 КВАРТАЛОВ»
 18.00 Т/С «САША ПЛЮС МАША»
 18.45 «АБИТУРИЕНТ-2008»
 19.00 «ТАНЦЫ БЕЗ ПРАВИЛ-2»
 20.00 «МУНГЭН СЭРГЭ». ПОГОДА
 20.30 «УЛАН-УДЭ: ИНСТРУКЦИЯ ПО ПРИМЕНЕНИЮ»

СТС - «БАЙКАЛ»

21.00 «НА НОЧЬ ГЛЯДЯ» С. А. ЛЕВАНТУЕВЫМ
 22.00 «ДОМ-2. ГОРОД ЛЮБВИ». «ЗНАКИ ЗОДИАКИ»
 23.00 КОМЕДИ-КЛАБ. «ЗНАКИ ЗОДИАКИ»
 00.00 НАША RUSSIA ПОГОДА
 00.30 УБОЙНАЯ СИЛА
 01.30 СЕКС С А.ЧЕХОВОЙ

ТВИКОМ

07.00 «НАШ ГОРОД»
 07.40 «НЕИЗВЕСТНАЯ КУБА»
 08.35 «ШКОЛЬНОЕ ТВ»
 09.00 «САМ СЕБЕ ХОЗЯИН»
 09.30 «НАШ ГОРОД»
 10.00 «ДЕЛО ТЕХНИКИ»
 10.10 Х/Ф «РОЖДЕСТВО СЕМЕЙКИ ПРИДУРКОВ»
 12.00 «Я - ПУТЕШЕСТВЕННИК»
 12.30 «ОЧЕВИДЕЦ»: САМОЕ СМЕШНОЕ
 13.30 «НАШ ГОРОД»
 14.00 «ВОЕННАЯ ТАЙНА»
 15.00 Х/Ф «К СОЛНЦУ»
 16.55 Х/Ф «ЧЕЛОВЕК В ЖЕЛЕЗНОЙ МАСКЕ»
 19.30 «ОБЪЕКТИВ»
 20.00 «НЕДЕЛЯ» С. М. МАКСИМОВСКОЙ
 21.05 Х/Ф «ГЕРАКЛ»
 00.00 «С.С.Р.»
 01.00 СЕАНС ДЛЯ ВЗРОСЛЫХ

СТС - «БАЙКАЛ»

06.09, 06.30, 07.02, 07.20, 12.30, 13.00, 13.30, 14.05, 14.30, 15.00, 15.30, 00.20, 01.25, 01.55 СКАЖИ НА СТС-БАЙКАЛ 05.55, 07.15, 08.10, 09.25, 11.15, 18.55, 20.05, 21.55, 23.35, 00.55, 01.55 ПРОГНОЗ ПОГОДЫ
 06.00 Х/Ф «ВЕСЕЛЫЕ РЕБЯТА»
 07.55 М/Ф «ТЕРЕМОК»
 08.00 ДЕНЬ СМЕШАРИКОВ НА СТС 08.30, 16.00 ИСТОРИИ В ДЕТАЛЯХ
 09.00 М/С «ТОМ И ДЖЕРРИ»
 09.15 САМЫЙ УМНЫЙ
 11.00 ГАЛИЛЕО
 12.00 СНИМите ЭТО НЕМЕДЛЕННО
 13.00 ДЕНЬ СМЕШАРИКОВ НА СТС
 14.00 М/С «ЧТО НОВЕНЬКОГО, СКУДИДУ?»
 15.00 М/С «ГЕРКУЛЕС»
 16.30 КТО УМНЕЕ ПЯТИКЛАССНИКА?
 17.30 ДЕТСКИЕ ШАЛОСТИ
 18.30 6 КАДРОВ
 19.10 Х/Ф «ФОКУС-ПОКУС»
 20.58 «СКАЖИ!»
 21.00 Х/Ф «ДЮПЛЕКС»
 22.40 6 КАДРОВ
 23.00 ХОРОШИЕ ШУТКИ
 01.00 Х/Ф «ВОЛШЕБНАЯ СТРАНА»
 02.55 Х/Ф «ПОЛНАЯ ПРОТИВОПОЛОЖНОСТЬ»
 04.50 МУЗЫКА НА СТС

ДТВ

09.00 «УДАЧНОЕ УТРО»
 09.50 «МУЗЫКА НА ДТВ»
 10.00 «ЗВЕРИНЫЕ ШУТОЧКИ»
 11.00 «ТЫСЯЧА МЕЛОЧЕЙ»
 11.20 «МЕДИЦИНСКОЕ ОБОЗРЕНИЕ»
 11.30 МУЛЬТИФИЛЬМЫ
 13.30 Т/С «АГЕНТСТВО АЛИБИ»
 14.30 Х/Ф «КУЛАК ЯРОСТИ»
 16.30 «САМОЕ ЗАХВАТЫВАЮЩЕЕ ВИДЕО»
 17.30 РУС/Ф «ЧЕЛОВЕК ИЗ ЧЕРНОЙ «ВОЛГИ»
 19.30 «ШПИОНЫ И ПРЕДАТЕЛИ»
 20.30 Д/Ф «ПРИГОВОРЕННЫЕ ПОЖИЗНЕННО»
 21.00 «ТЕРРИТОРИЯ ПРИЗРАКОВ»
 22.00 «САМОЕ СМЕШНОЕ ВИДЕО»
 23.00 РУС./Ф «МОЯ БОЛЬШАЯ АРМЯНСКАЯ СВАДЬБА»
 01.00 Т/С «С.С.И МЕСТО ПРЕСТУПЛЕНИЯ ЛАС-ВЕГАС»
 01.55 «ОТРЯД АНТИТЕРРОР»
 03.00 «ТЕРРИТОРИЯ ПРИЗРАКОВ»
 04.00 Т/С «ЛАС-ВЕГАС»
 04.55 СЕР. «ВСПОМНИТЬ ВСЕ»
 05.50 «НОЧНОЙ КЛУБ»

Курсы астрологов и масажистов-костоправов.
 Тел.: 8924657810
 ...
 Работа для женщин.
 Тел.:

Национальный проект «Образование»

В нашей школе прошёл вечер памяти, посвященный 90-летию со дня рождения ветеранов тыла и педагогического труда, дорогих мам Балмасу Пыловны Мухасановой и Дулмы Дугаровны ДОНДОКОВОЙ.

Организаторами этого мероприятия были их дети и внуки. Кабинет русского языка и литературы красиво оформлен. Фотографии разных лет, родословные, выставка книг. У божества Белой и Зеленой Гары горят лампадки.

Стихотворение «Эжы» Ц.Д.Дондоковой читает ученик 10 класса Еши-Бальжир Ширрапов. Затем слово предоставляется ведущим учительнице бурятского языка и литературы Цымжитме Бадмажаповне и ученику 10 класса Дондокову Адагу.

В форме устного журнала ведущие кратко знакомят с биографией и трудовой деятельностью двух замечательных учителей, женщин, матерей. В их биографии много общего. Обе с Марактинской долины начали трудовую деятельность учителями, обе удостоены высокого звания «Отличник народного просвещения», награждены медалями «За трудовое отличие» и «За доблестный труд в ВОВ 1941-1945 гг.» Б.П.Мухасанова - учительница начальных классов, Д.Д.Дондокова - учительница химии и биологии.

Через рук Балмасу Пыловны и Дулмы Дугаровны прошли сотни учеников и нашли место в своей жизни. Среди их учеников встречаем учителей, врачей, инженеров, библиотекарей, спортсменов, руководителей хозяйств, работников культуры и науки, юристов, бухгалтеров, летчика и передовиков сельского хозяйства. Добрая память о них навсегда останется в сердцах их учеников.

Слова ведущих сопровождаются чтением стихотворений поэтов Ц.Д.Дондоковой и Ц.Ц.Дондогой и песнями, посвященными материем. Очень проникновенно прочитала отрывок из поэмы Ц.Ц.Дондогой «Поэма о матери» ученица 11 класса Ламажапова Ирина.

От имени детей, внуков, их мам вручаются благодарственные письма и денежные

ДИНАСТИЯ УЧИТЕЛЕЙ

Б.П.Мухасанова

призы самим лучшим учителям и ученикам по итогам учебы и работы за 2007 учебный год. Лучшими учителями объявлены Зоя Ивановна Цыбикова, учительница русского языка и литературы Дулсан Дамбаевна Гурбазарова, учитель математики Дарима Базархандуевна Нимаева, учительница начальных классов. Они внесли свой достойный вклад в обучении и воспитании выпускницы Банзарон Саяны, которая окончила школу с золотой медалью. Эта первая золотая медаль за всю историю нашей школы.

Также отмечены учителя - победители Всероссийского конкурса Ольга Матвеевна Дайдаева, учительница химии и биологии, и Даидин Дугарович Цыденов учитель технологии. За отличную учебу и успехи поощрены 10 учеников начальных и старших классов.

Со словами благодарности и признательности выступили директор школы Жибзема Даидондоковна Базарова, племянники Б.П.Мухасановой Бадма-Доржо Пылович Бардуев, ветеран труда, и Нина Цыденновна Гончикова, преподаватель русского языка и литературы гимназии №3 г.Улан-Удэ, племянник Д.Д.Дондоковой Цыбиков Цоцор Цыдыпович, ветеран педтруда, и первая ученица Б.П.Мухасановой поэт Цы-

рендулма Цыренновна Дондогой. Они специально приехали, чтобы принять участие в этом мероприятии. В их выступлениях было очень много теплых слов в адрес наших уважаемых учителей. Самые задушевные слова прозвучали в выступлении бывшей ученицы В.П.Мухасановой - учительницы начальных классов Новиковой Дыжитмы Цыбикжаповны. От имени бывших учеников 14 выпуска она преподносит начальной школе подарок - принтер.

Завершила первую часть вечера памяти бывшая ученица Д.Д.Дондоковой Доржиева Бутидма Цыбикжаповна, ветеран педтруда, заслуженный учитель школ РБ, прочитав наизусть «Аба, эжын магтаал».

На празднике была вручена и прочитана поздравительная телеграмма из города Норильск от правнука Дулмы Дугаровны и внука Полины Цыбиковны, отличника учебы, Банзаракцаева Санжи, учащегося 11 класса, в которой он поздравил свою прабабушку Дулму Дугаровну и пожелал всем доброго здоровья, успехов в труде и учебе.

Затем состоялся концерт, где приняли участие внуки и правнуки наших дорогих учителей, бабушек. Зажигательные танцы в исполнении правнука Дулмы Дугаровны Нимаева Норбо в паре с Мункоевой Юлией. Порадовали зрителей и правнучки Зина Нимаева, Сэлмэг Банзаракцаева. Зина хорошо танцует, а Сэлмэг читает стихи собственного сочинения. Не отстали от них правнуки Балмасу Пыловны. Это Гончикова Соёлма и Гончиков Самбу, участники танцевального ансамбля «Ая-ганга».

Вечер удался на славу. Надолго в памяти останутся слова Цырендулмы Цыренновны Дондогой:

«Эжы - минии наран, Эжы - минии дэлхэй», которые были взяты эпиграфом к этому вечеру. Династия учителей продолжается...

На ниве просвещения успешно работают учителями сыновья, дочери, внуки и невестки двух наших дорогих мам:

Д.Д.Дондокова

У Балмасу Пыловны: Болдоева Аграфена Базаржаповна
Болдоев Жаргал Максимович
Базаржапов Жамьян Гончикович
Базаржапова Валентина Владимировна
Базаржапова Туяна Жамьянновна
Цыренжапова Гыма Базаржаповна

Цыренжапов Амгалан Жалсандоржиевич
Цыренжапова Долгорма Цырендоржиевна
Цыренжапова Дашима Жалсандоржиевна
Бардуева Оюна Жалсандоржиевна

Цыренжапова Гэрэлма Цырендоржиевна
Цыренжапов Ася Васильевна
Дансаранова Светлана Жамсевна

У Дулмы Дугаровны:
Эрдэнеева Полина Цыбиковна
Нимаева Ханда Санжиевна
Банзаракцаев Эрдэни Санжеевич

Банзаракцаев Янжима Шагдаровна
Старшая родная сестра Цырма Дугаровна Дугарова (1915-1991 гг.), учительница начальных классов, ветеран тыла и педтруда, работала вместе с Балмасу Пыловной в Усть-Эгитуйской начальной школе в предвоенные 38-40 годы.

Младший родной брат Доб-

чин Доржиевич Дугаров (1923-1977 гг.), бывший директор Бурятского книжного издательства - выпускник Усть-Эгитуйской начальной школы (1934 г.).
Г.Б. ЦЫРЕНЖАПОВА и П.Ц. ЭРДЫНЕЕВА, учителя Усть-Эгитуйской средней школы Еравнинского района.

Письмо погибшего солдата

...Уходят вдаль военные года,
Но чаще вспоминаю те года я.
(Галина Раднаева, народная поэтесса РБ)

Воевал солдат в Отечественную, В войну, страшную и грозную, Воевал по-геройски, Стрелял снайперски, Удерживал высоту, Ходил в разведку, Поднимал в атаку, Вступал в рукопашный бой, Бился за каждый клочок земли. Шли бои, тяжелые и жестокие, Громыхало, дымило кругом. Пахло железом и кровью, Горелым зерном и травой. Фотка девушки милой В бою, как талисман. Самым лучшим мужчиной В глазах у любимой он был. Полные любви и веры в победу С поля боя шли письма, Каждое было большой радостью:

Пишет, значит, жив. Без крови, без потерь войне не бывать,

Пули свистели над головой Всегда содат на линии огня И погиб в бою, как герой.

Храбрый, бесстрашный, любил он жизнь. Его подвиг Родиной не забыт. Себя увековечил золотыми буквами

На памятнике погибшим воинам. ...Стоит Великая Женщина С красной гвоздикой в руках. Стоит в глубокой печали Она, Свято храни дорогой ей образ. Подул легкий ветерок, Погладил по головке, Не по возрасту рано

поседевшей, Показалось ей будто - Это тепло его рук. Полились слезы женщины Потой утраченной далекой любви. Давало уж сердце знать о себе, Не быть той проклятой войне!

Норбо НИМАЕВ.

II курс, ВСТАКИ.

НАУЧНЫЕ ИЗДАНИЯ ИЗ МАГИЧЕСКОГО РОДА

20 лет назад в институт усовершенствования учителей Бурятии пришла работать Г.С.Санжадаева. Сколько радостных событий произошло в её жизни за эти годы!

Во-первых, Галину Семиполову наградили значком «Отличник просвещения СФСР» (1993 год), во-вторых, она успешно защитила кандидатскую диссертацию в г.Москве в Институте национальных проблем образования Минобразования Российской Федерации по специальности «Методика преподавания литературы» (1995 год). В-третьих, обладатель звания «Учитель - методист» (она удостоена этого ещё 1986-ом) Г.С.Санжадаева стала заслуженным работником образования РБ. И, наконец, в прошлом году стала доцентом кафедры языков и литературы БИПКиПРО.

Много это или мало? Чрезвычайно много! Образец для подражания!

Но это ещё не весь сказ. Ведь уроженка села Тохой, что в благодатной Селенгинской долине, выпускница Ново-Селенгинской средней школы и историко-филологического факультета БГПИ Галина Семиполовна - автор множества опубликованных работ, в частности,

научно-практической конференции), Опыт и традиции этнического природопользования в Байкальской Сибири».

О работе кафедры русского языка и литературы в национальной школе (1984-1993) // Проблемы развития современного образования. 1 часть, 2001, С. 36-39.

«Актуальные проблемы развития бурятской национальной школы в современном обществе».

«Концептуальные проблемы изучения литературы народов Востока в бурятской национальной школе», «К вопросу изучения произведений А.П.Платонова в начальной школе», «Философия жизни в лирике А.С.Пушкина»

«Семья как ценность в современном мире».

«Как постигать язык поэзии».

«Развитие устной монологической и диалогической речи на уроках литературы» и других.

Ряд трудов преподавателя русского языка и литературы Г.С.Санжадаевой опубликованы в «Педагогическом альманахе». Ценность в том, что их писала языковед-практик. Особую значимость придал соавторство с известными словесниками г.Улан-Удэ И.В.Казарцевой и И.В.Пашиной.

Учебно-методические издания, вышедшие из-под их совместного пера, называются: «Постижение лирики» и «Уроки литературы в современной школе на основе педагогических технологий». Галина Санжадаева - составитель издания «В мастерской учителя-словесника» и трёх научно-методических изданий: «Методика изучения эпического произведения в бурятской школе», «Методика изучения прозы XX века в бурятской школе», «Новые технологии на уроках литературы». Это впечатляет.

А завершит беглый обзор всего того, что учёным методистом БИПКРО за эти два десятилетия написано и опубликовано, мне хочется... фрагментом из «Похищенного счастья» Д.Батожабая. Помните, у него есть следующие строки? «Книги дороже хлеба окажутся, дивиться будешь, как раньше без них жить мог... С книгой человек поднимается выше небес, опускается в глубины души, не выходя из дома весь свет об累累ать может... С книгой человек без оружия - вооружён! Книги - такой хлеб, что сколько ни ешь, не наешься, такой аршан, что сколько ни пьёшь - не напьёшься!»

По-моему, научные издания Г.С.Санжадаевой из этого магического ряда. Любовь КИРИЛЛОВА.

22.05.2008

№57 (21600)

БУРЯД ҮНЭН

Орхон

Уран

723

16

№20 (578)

Буряадай мэдээжэ уран шүлэгшэ-дуушан, поэт Даши Цыретарович ДАМБАЕВАЙ 70 жэлэй ойдо

«БУУРАЛ ХОЛОНОО СУУРЯАЛЫН БУРЯД ДАЙДЫН ХУБУУНБИ!...»

Буряадай мэдээжэ уран шүлэгшэ-дуушан, поэт Даши Цыретарович ДАМБАЕВАЙ 70 жэлэй ойдо зориулсан нийцэлэрүүд халуулсан соогоо хабарай зорлогтээ үлдэрүүдтэ «аглаг түбии алтан гургалдайн аялгаа жэргэн» хаалангуй угэрэгээ гээш.

Түрээн тооюу Харганаа нийтгэгээнтэй Д.Ц.Дамбаевай түрээн үлдэртэ зориулсан нийцэлэрэй баясхаланта хэхэгүүдэе таападтаа, хүндэтгүүдэе таападтаа, мэдээсэе.

Дуунуудаа, нүхдэни,
Дурсаал болгон дурдажа,
Дуулан ходо ябаарайт... -
гэжэ бэшэнхэн энэ нангин шүлэгэйн мүрнүүд гэршэ боложо, соёл болбосоролой гуламтаа - клубай ханадаа дурсаалай самбар үлгэгдэжэ, илэлгийн ёнолол углэгдэбэ.

1957-1962 онуудтаа бэшэнхэн «Ябаган шүлэгүүд» соонь иимэ мүрнүүд бий:

Элдин хонгор тоonto
газарынгаа

Мартагдашагүй байны, Энэрхы дулаахан ольные Маша ехэ барайр долгөөр Мэдэржэ ши узее нэн гүй? Түрэл нютагай хамаг зоний Ёнолко шамай хүндэлтийн - Түргэн намдаа хэлэл даа - Юугэр харуулхад Гэжэ нананаш? Бэлигтэй гээш юаа, Бэлигээ оөрөө Бүгайхаа, Алдартай гээш юаа, Алдараа оөрөө Бүгайхаа, Шинийн ухаа, Шинийн болиг Шинийнхээ зон оддох... Ехин ехээргээ Ерхэг сагууд сэгнэх!

Зүйлээ даа, 70 жэлэй ойн баяртаа нютагаархидын, Сэлэнгийн аймагай гулваа Нима Дутаржапович Бадмаев, нютагай гулваа Маргарита Гармажаповна Очирова гэгшэд сэгнэхийн ехээр сэгнэхэ, шүлэгтэх хүүгүүнхэгээ бэлгитэе арад зондоо харуулсан дамжуулжа, ашиглын харуулжа байна гэхэдэ, алдуу болохогүй.

Дурсаалай самбар нээлгийн ёнололын М.Г.Очирова нээбэ. Удааны Д.Ц.Дамбаевтай сугтаа 18-дахи нүргүүлид, мунёө Республикин үнэлжээндэй нэгэдэхүү лицеи-интернатаа нийтийн Хэзээтэй Раднаевич Будаас, худаа ажажын эрдэмийн кандидат, ажалай ветеран, олон

жэлээ БНЦ-дэ худэлхэн, Буряад Республикин Эрдэм ухаанай габьяата худэлмэрилтэш, сэдхэлэй дулаахан угэнүүдэе хэлэбэ.

Харганаа шотагай эгээл хүндэтэй хүнүүдэй нэгэн болох ажалай ветеран, СССР-ий Журналистиундай холбооний гэшүүн, олон жэлнүүдээ Мухар-Шэбэрэй аймагай газетын редактор ябайлан, сүлөө сагтаа уран зураашаш байхадон Дондок Радна-жапович Бадмажапов Дашияа дурсажа, оөрьнгөө зохёөн шүлэгтэе уншабаа. Сэлэнгийн аймагай гулваагай орлогшо Вячеслав Балданович Цыбикжапов дурсаалай угэнүүдэе хэлэбэ.

Удааны арад зон бултадаа клуб соогоо оржо, нуурияа эзэлбэд. Соёлгүүламтаа-ордон, библиотека, тайлан, фойе уран гоёор шэлгэлэдэхнэй.

Нийцэлэрэй эхинде манай арад зондоши мэдээжэ, хaa-хаанагүй Буряадорноо суурхуулсан, Буряадай Уран зохёолшийн холбооной түрүүлэгшэ Матвей Рабданович Чойбонов: «Хэтэ мүнхийн эрьеэсэр, нээдэй дамжан маанадта эрьеэжэ байхшина болтогий», - гэхэн угэнүүдээр үрээжэ, нютагаархидые баяруулбаа.

Улаан-Үдэ хотодо ажануудаг ийнхүүдэйнээсээ, шүлэгтэх хүнэй хужар» боложо, худеэ шотагай зониин баясуулбаа даа.

«Байгаль» журнаалай карюусалгатай секретарь Ц.Б.Цырендоржиев, Буряадай арадад поэт А.Д.Бадаа, Буряадай арадад уран зохёолшо Цэрэн Галанов гэгшэд дурсаалай дулаахан угэнүүдэе хэлэжэ, арад зониин нийтийн хонирхуулбаа.

Улаан-Үдэ хотодо ажануудаг ийнхүүдэйнээсээ, шүлэгтэх хүнэй хужар» боложо, худеэ шотагай зониин баясуулбаа даа.

Ийнхүүдэйнээсээ, шүлэгтэх хүнэй хужар» боложо, худеэ шотагай зониин баясуулбаа даа.

Ийнхүүдэйнээсээ, шүлэгтэх хүнэй хужар» боложо, худеэ шотагай зониин баясуулбаа даа.

Ийнхүүдэйнээсээ, шүлэгтэх хүнэй хужар» боложо, худеэ шотагай зониин баясуулбаа даа.

Ийнхүүдэйнээсээ, шүлэгтэх хүнэй хужар» боложо, худеэ шотагай зониин баясуулбаа даа.

Ийнхүүдэйнээсээ, шүлэгтэх хүнэй хужар» боложо, худеэ шотагай зониин баясуулбаа даа.

Ийнхүүдэйнээсээ, шүлэгтэх хүнэй хужар» боложо, худеэ шотагай зониин баясуулбаа даа.

Ийнхүүдэйнээсээ, шүлэгтэх хүнэй хужар» боложо, худеэ шотагай зониин баясуулбаа даа.

Ийнхүүдэйнээсээ, шүлэгтэх хүнэй хужар» боложо, худеэ шотагай зониин баясуулбаа даа.

Ийнхүүдэйнээсээ, шүлэгтэх хүнэй хужар» боложо, худеэ шотагай зониин баясуулбаа даа.

Ийнхүүдэйнээсээ, шүлэгтэх хүнэй хужар» боложо, худеэ шотагай зониин баясуулбаа даа.

Ийнхүүдэйнээсээ, шүлэгтэх хүнэй хужар» боложо, худеэ шотагай зониин баясуулбаа даа.

Ийнхүүдэйнээсээ, шүлэгтэх хүнэй хужар» боложо, худеэ шотагай зониин баясуулбаа даа.

Ийнхүүдэйнээсээ, шүлэгтэх хүнэй хужар» боложо, худеэ шотагай зониин баясуулбаа даа.

Ийнхүүдэйнээсээ, шүлэгтэх хүнэй хужар» боложо, худеэ шотагай зониин баясуулбаа даа.

Ийнхүүдэйнээсээ, шүлэгтэх хүнэй хужар» боложо, худеэ шотагай зониин баясуулбаа даа.

Ийнхүүдэйнээсээ, шүлэгтэх хүнэй хужар» боложо, худеэ шотагай зониин баясуулбаа даа.

Ийнхүүдэйнээсээ, шүлэгтэх хүнэй хужар» боложо, худеэ шотагай зониин баясуулбаа даа.

Ийнхүүдэйнээсээ, шүлэгтэх хүнэй хужар» боложо, худеэ шотагай зониин баясуулбаа даа.

Ийнхүүдэйнээсээ, шүлэгтэх хүнэй хужар» боложо, худеэ шотагай зониин баясуулбаа даа.

Ийнхүүдэйнээсээ, шүлэгтэх хүнэй хужар» боложо, худеэ шотагай зониин баясуулбаа даа.

Ийнхүүдэйнээсээ, шүлэгтэх хүнэй хужар» боложо, худеэ шотагай зониин баясуулбаа даа.

Ийнхүүдэйнээсээ, шүлэгтэх хүнэй хужар» боложо, худеэ шотагай зониин баясуулбаа даа.

Ийнхүүдэйнээсээ, шүлэгтэх хүнэй хужар» боложо, худеэ шотагай зониин баясуулбаа даа.

Ийнхүүдэйнээсээ, шүлэгтэх хүнэй хужар» боложо, худеэ шотагай зониин баясуулбаа даа.

Ийнхүүдэйнээсээ, шүлэгтэх хүнэй хужар» боложо, худеэ шотагай зониин баясуулбаа даа.

Ийнхүүдэйнээсээ, шүлэгтэх хүнэй хужар» боложо, худеэ шотагай зониин баясуулбаа даа.

Ийнхүүдэйнээсээ, шүлэгтэх хүнэй хужар» боложо, худеэ шотагай зониин баясуулбаа даа.

Ийнхүүдэйнээсээ, шүлэгтэх хүнэй хужар» боложо, худеэ шотагай зониин баясуулбаа даа.

Ийнхүүдэйнээсээ, шүлэгтэх хүнэй хужар» боложо, худеэ шотагай зониин баясуулбаа даа.

Ийнхүүдэйнээсээ, шүлэгтэх хүнэй хужар» боложо, худеэ шотагай зониин баясуулбаа даа.

Ийнхүүдэйнээсээ, шүлэгтэх хүнэй хужар» боложо, худеэ шотагай зониин баясуулбаа даа.

Ийнхүүдэйнээсээ, шүлэгтэх хүнэй хужар» боложо, худеэ шотагай зониин баясуулбаа даа.

Ийнхүүдэйнээсээ, шүлэгтэх хүнэй хужар» боложо, худеэ шотагай зониин баясуулбаа даа.

Ийнхүүдэйнээсээ, шүлэгтэх хүнэй хужар» боложо, худеэ шотагай зониин баясуулбаа даа.

Ийнхүүдэйнээсээ, шүлэгтэх хүнэй хужар» боложо, худеэ шотагай зониин баясуулбаа даа.

Ийнхүүдэйнээсээ, шүлэгтэх хүнэй хужар» боложо, худеэ шотагай зониин баясуулбаа даа.

Ийнхүүдэйнээсээ, шүлэгтэх хүнэй хужар» боложо, худеэ шотагай зониин баясуулбаа даа.

Ийнхүүдэйнээсээ, шүлэгтэх хүнэй хужар» боложо, худеэ шотагай зониин баясуулбаа даа.

Ийнхүүдэйнээсээ, шүлэгтэх хүнэй хужар» боложо, худеэ шотагай зониин баясуулбаа даа.

Ийнхүүдэйнээсээ, шүлэгтэх хүнэй хужар» боложо, худеэ шотагай зониин баясуулбаа даа.

Ийнхүүдэйнээсээ, шүлэгтэх хүнэй хужар» боложо, худеэ шотагай зониин баясуулбаа даа.

Ийнхүүдэйнээсээ, шүлэгтэх хүнэй хужар» боложо, худеэ шотагай зониин баясуулбаа даа.

Ийнхүүдэйнээсээ, шүлэгтэх хүнэй хужар» боложо, худеэ шотагай зониин баясуулбаа даа.

Ийнхүүдэйнээсээ, шүлэгтэх хүнэй хужар» боложо, худеэ шотагай зониин баясуулбаа даа.

Ийнхүүдэйнээсээ, шүлэгтэх хүнэй хужар» боложо, худеэ шотагай зониин баясуулбаа даа.

Ийнхүүдэйнээсээ, шүлэгтэх хүнэй хужар» боложо, худеэ шотагай зониин баясуулбаа даа.

Ийнхүүдэйнээсээ, шүлэгтэх хүнэй хужар» боложо, худеэ шотагай зониин баясуулбаа даа.

Ийнхүүдэйнээсээ, шүлэгтэх хүнэй хужар» боложо, худеэ шотагай зониин баясуулбаа даа.

Ийнхүүдэйнээсээ, шүлэгтэх хүнэй хужар» боложо, худеэ шотагай зониин баясуулбаа даа.

Ийнхүүдэйнээсээ, шүлэгтэх хүнэй хужар» боложо, худеэ шотагай зониин баясуулбаа даа.

Ийнхүүдэйнээсээ, шүлэгтэх хүнэй хужар» боложо, худеэ шотагай зониин баясуулбаа даа.

Ийнхүүдэйнээсээ, шүлэгтэх хүнэй хужар» боложо, худеэ шотагай зониин баясуулбаа даа.

Ийнхүүдэйнээсээ, шүлэгтэх хүнэй хужар» боложо, худеэ шотагай зониин баясуулбаа даа.

Ийнхүүдэйнээсээ, шүлэгтэх хүнэй хужар» боложо, худеэ шотагай зониин баясуулбаа даа.

«САХЮУСАТА ЮРТЭМСЭЭ УШАРААЛБИ ЭНДЭ...»

Улаан-Үдээ 2001 ондо Баир ДУГАРОВ тухай ном гарганаа байна. Тийхэдээ поэдэй олон шүлэгүүдье оршуулсан байгаа, тээд булаа оршуулагданаа шүлэгүүдээ ном соо оруулжа шадаагүй.

Бүряадийн элзэ поэт, эрдэмтэн болохо Баир ДУГАРОВАЙ зохиохы ажал, тон өөрийн маяг шадабари, оюун бэлиг болон тэрэнэй яажа гүн гүнзэгий захатануудые бүтээжэ шададаг байнаа тухайн эндэ хэлэгдэнэ.

Баир ДУГАРОВАЙ шүлэгүүдээ оршуулгаар танай анхаралдаа.

САГ ЗУУРА МҮНДЭЛНЭН ҮЛХӨӨ БОДОЛНУУД...

I. БОДИ ГҮРӨӨНҮЭД

Хараа эртэ үглөөгүүр
Ханхинаа будильнигни
яаралтай.
Хорбоо энэ юртэмсэ
Хоёр боложо,
Харин налахаа байнаа шэнгий.

...

Бага байхадаа наадаг байгаа б,
Бархиржа уйлахаа эрэ хүндэ
аягүй.
Наажаал мүнөө болоходоо,
Нулимсаяа барихамни
Баал хэсүү болоо.

...

Хүндэ хүнхинөөнхөө
Харин досоомни бүгшэм
болово:
Хиромима наагдаа,
Хото дээгүүр
Хүүен самолёдий
ниидэшхэдэ.

...

Галай торгон утаад
Газаа столбнуудга татагдаба.
Түмэр гэлийн саанааараа нара
Түрмэдэх хаагданаад,
Тала дайдаа, дэлхэйе
гүнитгайгаар шэртэнэ.

...

Ная түрээн үхибүүн
наанаа алдаба хүндөөр,
нутшан байжаа уйлаба.
Үнтажа хэбтээн хүбүүхэн,
юрдөө,
Урдахи нааяа хараба гү,
зүүдэндээ?

...

Хилгана хэбтэнэ доохонуур,
Хара шулуун дээхэнүүр,
Хэдээ зуун жэлнүүдэй уньяар
шэнгий.
Удаан иишэ тиишээ
ябууншанаб,
Уни наандрагданаа
ордонуудаар.

...

Гүргэлтийн
Гүхын түмэн жэлнүүдэ
мүрөө орхихоо.
Хайлан гээд минута
үнгэрнэб,
Харин тиингээд жэл үнгэрхэ,
Энэ ажабайдал, энэ наан
шэнги үнгэрхэ.
...

...

Хэн миний үбшэнэй
шалтаг мэдэхэб
Харанхы үүни?
Үдэр бүри
Убшэлжэ шархатаан
зүрхэннөөм
Улаан наарал мандана.

...

Оо, боди гүрөөнүүдни,
Одоол миний нюусаа гүниглал!
Найн гү таандамни намтай
найхан нарата талаа гүбээ
наардагуудтай миний Азида?

2. СЭСЭРДЭНЭН
Хэншьеb намхаа нураа,
Хэдээ дэльбэтэйб сэсэг?
Хэн мэдэбэ гэжэ хэлээб:
«найшаагданаа шамда сэсэгий
найхан дэльбыишие
тоолоогүй байхадаа яалай».

...

Арбан зургаадахи
жаранайнгаа
Атар тарган гахай жэлдэ -
Саран хүхынгээ донгдоо
шагнангаа,
Сагаан далишигаа анхилаа
амисхалангаа,
Сахюусатаа юртэмсээ
ушараалби эндэ.

...

Хэзээдэшье
Хэлэхэб: «Шүлэг мундэлөөгүйл
намнаамни.
Хэзээдэшье... хэлэхэб,
Хэхэн, бүтээхэн шүлэгүүдни -
Хэнхээб?.. Хадаанаа,
талааамни!»

...

Дуратай поэдүүдэйнгээ
Түрээн үдэрье
Шүлэгүүдьеи уншажа
үнгэрэдэгби.
Сэдыхэл соомии гэгээн
наруул,
Сэдыхэл соомни хүлгөөтэй.

...

Халагни,
наанагүйб зүүдэндээ
зохёонон
найхан шүлэгүүдээ.
Нэрихэдэм, аятайгаар
анхилна.
Харин сэсэгын олдоногүйл.

...

Алтан утаан зүрхэн соогуур
гарана,
Аятайгаар үнгэрхэн ерээдүй
сагуудые
Нийлүүлэн,
Набашаадые үндэхэтэйн
Нийлүүлхэн алтан утаан.

...

Урагшаа тэгүүлхэн
эрмэлзэлээр
Урбуулха дэлхэйе наанаатай
Үнанай долгин эрьеэ ишшэнэ.
Үнанай сэсэрдэхээр
Уран шүлэгүүд түрэнэ.

...

3. ДЭЛЬБЭ
Дуранайнгаа утаа бэшэ түүхье
Дурдан, наан, удаан
гүнигланаб.
Хризантемэ сэсэгээ гэртээ
асараад,
Хайшаншье гэхээс
Харин мэдэнэгүйб.

...

Энэ найхан дэлхэй -
Элдэб түхэлтэй сэсэг мүн.
Эмэгтэй алишье дүүхэй -
Эрид сагаахан дэльбэ мүн,
Энхэрэл нигүүслэлэй адис
мүн.

Үдэр соо би хүлеэгээб
Уни хүлеэгдэхэн шамхаа
телеграмма.

Хийдэнэ, хийдэнэ наалхинда
Хүлгөөтэй шара хуудаан,
Удаан сонходом эрьеедэнэ.

Сэлмэг шарайдаа
Сахануудые хайлуулхаар,
Сайханаар оржо ерээш
минии наандаа.
Тэнгэрийнэ газарта буунаадал,
Тэрэ нүни.

Хаанаа даа, би шагнаа нэм,
Хонгёхон хоолой шамдам
адли.
Харьлан горход иигээд лэ,
Хөөрөлдэдэг байгаа үдэшүүн
хон-жэнтэй,
Холын тэрэ бага наандаам.

Урихан шарайеш шэртэн,
Урматай шамдаа шүтэн,
Уран шүлэгүүдээ зориулааб.
Сайхан энэ бодолоо
Сагаан саарландаа үлээхэе
этигээж яданаб.

4. ШУБУУД

Үнан дунаанаа краннаа
Угаа, угаа, угаа.
Хэдээ дахин дабтан,
Хоонон гэр соо
Хэнхийшье минии үдэрнүүдье
тоолонондол.

Түрэл минии хүнүүдэй
Түби дэлхэйтээс хахасахада,
Түргэн ойлгоjo абанаб
Махабад бээдээ, ишуртаа
Мүнхэ сагай хүйтэн амисхал.

Нагатай адуушанай
Нарата дэлхэйтээс
хахасахада,
Аша басагандань хэлэбэ:
«Агнаахаа ошоо хүгээн
абашни,
Харин наяддаа ерэхэгүй.

Баяртай
Багашуул сэсэрлигтээ
хахасана.
Баана урдань нургуули,
Барагдашагүй
Бүхы наан.

Үйлсөөр ябанад
Үтэлжэ, наанажаал болонон
аба эжым,
Хойноноо чараад,
Хайрлааб.
Хоолойдом бүглэрээ
нуулиссани.

Хөөрсэгэнэн ниийдэнэ шубууда
Хото дээгүүр.
Халин, элин.

Харагдаад сонходом угы
боловоно,
Хэнхийшье наандаал.

Эжы,
Эдээхэн жааханайтны
орьёлнууд өөдээ
Эсэстэн туласа гараяа
муноөдэр.
Эрьеедэж магад сагшье
хөөргөө??!

Эжы...

Хайхан наанаатай элдэб
эхэнэрнүүд
хайсахан эжыем наануулдаг.
Онсолбол,
Одоол нэгэ бага гүнитгайгаар,
Ондоохоноор, уринаар
михэрнэн.

5. НОГООН
Тунгасаа ногоон дээрэ
хэбтэнэб,
Тэнгэри шэртэнэб,
Тэнгэри
Ногоон дээрэ
Ногоон.

Нүүнийн тэг дунда
Нээрюулбэ намай
Телефоной наяраан.
Тэрэнэй шагнахадам дуулдаба,
Наршаганаан, нүүнийн
бороогой шааяан.

Ангуушань олзотой бусаа
Аятай хада, ой майлаар
Аадар бороо адхараа.
Боди гүрөөнээс үгүлэн,
Байгаали улаа.

Эндэ жаргал бии -
Энэ юртэмсэн захада нуужа,
Үглөө бүри нэрихэдээ,
Үнэрдэн бодохош,
Үнгэтэ ногооной аихиллаа.

Газарай хүүеэн, наяраан,
Гансатаа сэдыхэлдэм
Гайтайгаар шэнгээ.
Хон-жэн. Аалин намдуу байдал
Хэээдэшье олохoo
билинхойб.

6. СЭНХИРЛЭЛ
Аалин нэгэ жэгдээр
Аглаг зүрхэмни сохилю.
Аляя шамайгаа заахашье
Амарыш гэжэ гүйнаб.
Аалин нэгэ жэгдээр...

Гурбадахи үдэрөө
Гоё сэсэгүүдээ уналнахүйб,
Гэрэлтэй, тооцотой сонходоо.
Анхаралгүйгөөр хандана хаб
иигээж,
Амин бээдээ.

наруул сэдыхэлдээ
нэшхэлгүй байнаадаа,
Харанхы подъезд соо
Хартайгаар юумэнэй
харшаганаадаа залд гээб.
Хүлэймни хоорондуур
миисгэй гүйжэ гараба.

Утэлжээн хүгшөөдэйдэ
Үйлсэдэ туналааб.
Үдэр соо
Хэхэн үйлэдээ
Хэмгүй баяртай ябааб.

наал сэдыхэлдэм
хэрээ гүниг,
Хаананаа юм, өөрөө
мэдэнэгүйб.
Сэнхирлэл. Июнь нарын
үдэрэй тэн.
Сэдыхэлдэм гүниг.

Нарандаа шарагданаа
Наруули газарта
Ганса морин
Гансаараа бэлшэнэ.
Нэгэ наин танил мэтэ бээ
бэээ харалсабади.

Үхижүүн бага наандаа
Үүлэн соогуур ниидэгшэ
дирижаблигни
Умхэн газараа унашаба.
Үлгэн дэлхэйн забыар руу
Үрэбхилүүлэн наан ошоно.
Үлэхэн наан хуудаа
хаягданаа
Үгэнүүдни
Үтэр һөөргөө намдаа ерээ
жэлнүүдэй ошоходо.
Төөрийн үхижүүдэл тэдэнээ
Тэбэрин абааб.

Худаг -
Хаража урамдаба
Холын гүн соо одод ялалзана.
Харин гэгээрхэн нулимын
духалнууд
Худагай оёорт.

Би магазинай витринэ руу
шагаабаб,
Бэээ Садово кольцогий
Баал гэрэл руу харанаадал.
Бүмбэрсэг дэлхэй өөрүнгөө
нююурье
Бээдэрэх хэбэртэй.

Нэгэтэ
Наратай элхэтэй эрье дээрэ
Үргэн далайн хүүеэн доро,
Үндэр пальмануудай
нүүдэртэ һэрихээ бодооб.
наанал бодолнуудни
найхан даалита шубуудтал
наанаата болон гансаараа
хуухадам ниидэн ерэдэг.
Би эндэб, энэ юртэмсэд...

22.05.2008

Бүряад тун

Духэриг

№57 (21600)

Сагаан
сүүрэяж

18

№20 (578)

Агуу Илалтын 63 жэлэй ойдо

1941 ондо эхилэн Агууехэд дайн бүмбэрсэг юргзмын эррюулгээс жэл ошохо бүри холодожол байна. Тэрэхээ шүнхийн дайнай гал дүлэн соогуур ябажа гарахан дайнай ветеранууд жэл ошохо бүри үсөөрнэ. Энэ дайн манай хүн зондо, гүрэн түрэдэмийн эх хохиод, зоболон, наад асараа хаюу. Гансал манай гүрэнэй зүтгээс 20 миллионноо үлүү хүн зомнай угы болоо гэж тоөлодог ха. Хэдэй нуурунууд үндэхеорөө угы болооб, хэдэй томо хотонуудаар гадаадаа юу, тоолошгүй ааб даа.

Манай Захаамин шүтгэгээ дайнай үеэр «Улаан-Малшан» гэж багахан колхоз Дархинта шүтгэгээ байна юм. Эндээртэй урда сагуудаар Бишыхайн Амуунай ааша хүбүүд Манза, Хаарла, Ханхабай гурбанаашиг шүтгэгээ тараашад, хүрхүүд угттай Таруугай 4 хүбүүдээ тараашад, хүрхүүд угттай Матуугай ааша тараашад Ариимпил гудваагай Сэмбээлэй Дархинта 2 хүбүүдээ тараашад ал-бүн ажануунаа гэхэд. Дайнай эхилхээдээ, жараад үрхэд айлнууд нуунаан байха. Тэрэхээд «Улаан-Малшан» колхоз хоёр наалини фермтэй, хоёр-гурбан залуу нүүрэгэй гүүртэ малнуудтай, нэгээ азарга адуутай, хоёр отара ямаа хонитой ажал ахыгаа адуу малнуудаа ажаллажа, хүгжэж байнаа юм. Тэрэхээд «Улаан-Малшан» колхозийн гол хамаг ажалаа ябуулха полевийн бригадир, Нагмидай Ринчийн.

1941 ондо дайнай эхилж, хаяагүй нуурунуудаа хамаг эрээслүүдийн дайнад таатгажа эхилхээдээ, Дархинтаа табин найман эрэ зон Эсэргэ ороноо дайсандаа хамгаалхасаа мордонон намтардтай.

Хүндэдээ колхозийн ажалшууд гэртээ үлээн зонуудай эмээрэнээ тогтоо. Хажууданы нахатай болонон хүгшээдээ шадал соогоо туваа хургэлэхээс оролдоо. 60-70 нахаяа дабаад ябайнаа таабайнаар: Солдатов Шогдб, Цыренжапов Мухар, Балданов Сосор, Баиров Бата, Содномын Цырэн, Дабаагай Ганжуур, нахатай болонон аха заха Базар ба Мухар таабайнаар байгаа. Түмэршэдээ дархан Мухар таабай хамаг түмэрэй зүйлийн хэрэгсэлнүүдээс дархалжа байгаа.

Колхозийн наалини ажалшадай байдал тэрэхээд ямар хүндэдээ хүшэр байгааб даа. Зуний сагта эртүүр бодож, тэрэхээ олон малнуудаа гарахаараа наахаа, олон тугалнуудаа залажа бэлшээхээ, хүрэнгээ бэлжээ, тоноо гаргажа хайлуулад, ведро водроогоор шара тоноо гүрэндээ тушааха. Бэлээн хүрэнгээ галайнгаа захада томо модон торхонууд соо хуряажа гашуун болгоод, тогогоо иэрэжээ, аарсын гаргажа, үйнөөр оёхон торхонуудаар хуряагаад, колхоздоо тушааха. Ублэйши тэрэхээ аарсаяа колхозийнгээ ажалшадаа жэл соо хүдэлжээ олон он ажалайны үдэрчилжээдээр хубаадаг юн. Малшадай үблэйши ажал баалт амаргүй юн. Малшаддор доороо ажалшинаа хайлаад, уналгаад, унажаад, уришуудые хуряадаг. Энэ хүндэдээ ажал шадыг тоолобол: Цыденэй

Адагай Малаанай бооридо, Дүгэлүүрэй ба Хужарай хойто боорёор таряа талха, хартаабхаа хабар памартаа талада байран хаяжа, хуряажа байгаа.

Колхозийнгээ ажалнаа гадуур аймагай даабаряар

лаан памтардтай. 1945 онд намараар Нуурга нуурийн Чимидэй Ошторой хубижаяа ишээдүүлжээ, шүтгэгээ гарахан. Нуурга ба Хужар нууринаар дайнай нүүлдээ элдэбүн ажал хэжэ, наанайнгаа амаралтада

ХЭТЭДЭЭ МҮНХЭ

ЭСЭГЭ ОРОНОО ХАМГААЛГЫН АГУУЕХЭ ДАЙНДА БААТАРААР УНААН БА АРА ТАЛАДА ХҮДЭЛНЭН ЗОНДО МҮНХЭ ДУРАСХААЛ БОЛГОН ЗОРЮУЛНАБ

Намжил, Дамаагай Галсанай эхэнэр Намжил Памажы басагатаяа, Дугарай Ширарай Чимидэй (Гонгорова), Цыденэй Бальжинай Долсон Ринчиин басагатаяа. Тэрэс сагта Дархинтадаа бэсэндээ эрэмдэгтэй дайнад абтаагүй хүнүүд: Балданов Жамсаа - иргэ бага дайнай үеэр «Улаан-Малшан» колхозийн гол хамаг ажалаа ябуулха полевийн бригадир, Нагмидай Ринчин.

Үбэлэй янгицама хүйтэн сагта мори шараараа Зэдын комбинадай түрүүшил мөдөн барилганаа. Нууртын Юнхэрхөө, Модон-Хүлэй Тадди Жалганай барилгын мөдөн-шуудын зөөгөө. Хабартай Сахиртаа ошожо, аймагайгаа нарядыар түлээ тайража, шажан бэлдэхээ, мүн Сахирай заставын моридто Дархинтадаа шарга тэргээрээ үбнээ зөөдэг даа-баритай юн.

Тэрэхээ дайнай хүндээ хүшэр жалынгээдээ энэхүү эхэ-нэрхүүдийн хүзүүн дээрэ бүхий колхозийн ажалнууд жэлэй дүрбэн сагта тэгшээ, амараалт гээшье мэдэхгүй байгаа бшуу. Хубсаа хупаршье, эдэс хоолшии тааруухан, «Бүхий оюумжийн фронт», «Илалтын түлөө» гэхэн лозунгнууд дороо ябажа байнаа саг лаа даа.

Агууехэд дайнай дүүрэгтэй дархинтаархин урда эртүүгээ жамаа шоор үблэйши үблэжжөн-дөх, зушиин зуналдаа зуналж байнаа юм. 1947 онд юн гу, нэгээ хабараар тэдээл эхэ-нэрхүүдийн хэдэн арбаад мори шарниудаа тэргэ шаргадаа хулажээ, бүхий нуурийнгаа үблэжжөнэй гэргүүдэй зуналдаа зөөжээ табианаа түүхтэй.

Тэрэхээ дайнай сагта ами бээс гаминаагүйгээр, энэхэн Илалтын шэрээлсэхээ хэрэгтэй хуби заяагаараа хабаадалсаан уладнай нахатай болохо, ехэнхи зопиний ушиний хадынгаа гэртэй гарахаанай, тэдээ энэхэн гэвэягайгаа түлөө гүрэн түрэхөн юушье абаагүйн харамтайл даа.

Мүнөө сагта эдээ эхэнэр-нүүдээс үндэр нахаа нахатай шоогийн хоёрхон араа талын ветеранууд мэндээ амар, ёри хүүгээдэйгээ харуунаа дороо нуудаг: 90 нахайнаа нахатай ябайнаа Гонгорой Даша-Дулма ба Батын Цэбэг хоюулаа 1918 ондо түрээнтэй.

Гонгорова Даша-Дулма төөбийн гурбан гүрээс хүлээдээр үндэлгээд, хүбүү басагад, бэри хүрьгэд, аша зээнэр, гүншартаайгаа хамтаа 63 болоод нуунаа. Мүнөө Дархинтадаа Гонгор таабайнгаа гэр Нарийнгаа үблэжжөнэйн асаржа, 1947-48 онуудаар табианийн тэрэ запидаа, гансал зүүн талаанаан шэнэ залгаатай, олон аша, зээнэр, гушаанаанын сүглархадаа багтаамжтай.

Даша-Дулма дайнай үниний алтан дэлхийнгээ шинжээ ёйне, олон аша зээ, гушаанаа хараха шодонийн хараан хаагдашгай, хоёр шэхэд хатуутай, уладай хөөрэлдэхийн дуулахан хэсүү. Эдээ бүрдэхэн хайратайдаа. Али нэгээр наадан гу, Илалтын, Хүтшэдэй үдэрчилжээ тэмдэглэдэг нийнээрүүдээ алишье таланаа аймагайтай. Ветеранай совет гу, аша Ехэ Сахирай шье захиргааныаа анхарал хандуулагданагуй даа.

Хори нахандаа ябайнаа залуухан Цыбэг басаган Дархинтадаа шүтгэгээ гарахаа газар муутай байжа, энэ тэрэх хүршэдээ колхозуудын газарын зайдалан ажажа, Улэнтийн

гаранхай. Хани нүхэрлийн дайнай шоогийн бэе муутай бусаан, 7 ёри хүүгэдтэй болоод, нүхэрээ орхижо, 1964 онд нахаа бараан юм. Гансаараа үлбэшье, ёри хүүгэдээ хүльин дүрөөдээ, гарын ганзагадаа хүргээн намтардтай. Мүнөө 90 нахаяа нахатай яхуунаа Цыбиктөөбин 20 ашазээнэртэй, 20 гушанартай, Галина басаганайгаа харуунаа дороо хүл хүнгэн, бэе элүүр ажануужа байна.

Дашын Цыбэгэй гарсаа

басаган Дэмбрээн 1 хүбүүтэй, 3 басагатай, 23 гурбан аша зээнэртэй, 3 гушатай 90 нахаяа нахатай яхуунаа Цыбиктөөн 2007 онд намараар мүнхэдээс нойрсон унтаал даа.

Мүнөө сагта Дархинтаа шоогийн дээрээс үнхээлжээ, Ехэ-Сахирайгаа туб дээрэ «Бөсвик» колхозийнгээ дайнадаа шоогийн дурдхадаа асаржа, нүхэрэйгээ фамилияар бэшүүлжээн. Тиймээдээ залуухан хүбүүн Дамдин-Цырен, Дархинтадаа дайнадаа мордожо, дайнадаа бусаагүй бэлэй.

Мүнөө сагта Дархинтаа шоогийн дээрээс үнхээлжээ, Ехэ-Сахирайгаа туб дээрэ «Бөсвик» колхозийнгээ дайнадаа шоогийн дурдхадаа асаржа, нүхэрэйгээ фамилияар бэшүүлжээн. Тиймээдээ залуухан хүбүүн Дамдин-Цырен, Дархинтадаа дайнадаа мордожо, дайнадаа бусаагүй бэлэй.

Агууехэд дайнадаа шоогийн дээрээс үнхээлжээ, Ехэ-Сахирайгаа туб дээрэ «Бөсвик» колхозийнгээ дайнадаа шоогийн дурдхадаа асаржа, нүхэрэйгээ фамилияар бэшүүлжээн. Тиймээдээ залуухан хүбүүн Дамдин-Цырен, Дархинтадаа дайнадаа мордожо, дайнадаа бусаагүй бэлэй.

Агууехэд дайнадаа шоогийн дээрээс үнхээлжээ, Ехэ-Сахирайгаа туб дээрэ «Бөсвик» колхозийнгээ дайнадаа шоогийн дурдхадаа асаржа, нүхэрэйгээ фамилияар бэшүүлжээн. Тиймээдээ залуухан хүбүүн Дамдин-Цырен, Дархинтадаа дайнадаа мордожо, дайнадаа бусаагүй бэлэй.

Агууехэд дайнадаа шоогийн дээрээс үнхээлжээ, Ехэ-Сахирайгаа туб дээрэ «Бөсвик» колхозийнгээ дайнадаа шоогийн дурдхадаа асаржа, нүхэрэйгээ фамилияар бэшүүлжээн. Тиймээдээ залуухан хүбүүн Дамдин-Цырен, Дархинтадаа дайнадаа мордожо, дайнадаа бусаагүй бэлэй.

Агууехэд дайнадаа шоогийн дээрээс үнхээлжээ, Ехэ-Сахирайгаа туб дээрэ «Бөсвик» колхозийнгээ дайнадаа шоогийн дурдхадаа асаржа, нүхэрэйгээ фамилияар бэшүүлжээн. Тиймээдээ залуухан хүбүүн Дамдин-Цырен, Дархинтадаа дайнадаа мордожо, дайнадаа бусаагүй бэлэй.

Агууехэд дайнадаа шоогийн дээрээс үнхээлжээ, Ехэ-Сахирайгаа туб дээрэ «Бөсвик» колхозийнгээ дайнадаа шоогийн дурдхадаа асаржа, нүхэрэйгээ фамилияар бэшүүлжээн. Тиймээдээ залуухан хүбүүн Дамдин-Цырен, Дархинтадаа дайнадаа мордожо, дайнадаа бусаагүй бэлэй.

Агууехэд дайнадаа шоогийн дээрээс үнхээлжээ, Ехэ-Сахирайгаа туб дээрэ «Бөсвик» колхозийнгээ дайнадаа шоогийн дурдхадаа асаржа, нүхэрэйгээ фамилияар бэшүүлжээн. Тиймээдээ залуухан хүбүүн Дамдин-Цырен, Дархинтадаа дайнадаа мордожо, дайнадаа бусаагүй бэлэй.

Агууехэд дайнадаа шоогийн дээрээс үнхээлжээ, Ехэ-Сахирайгаа туб дээрэ «Бөсвик» колхозийнгээ дайнадаа шоогийн дурдхадаа асаржа, нүхэрэйгээ фамилияар бэшүүлжээн. Тиймээдээ залуухан хүбүүн Дамдин-Цырен, Дархинтадаа дайнадаа мордожо, дайнадаа бусаагүй бэлэй.

Агууехэд дайнадаа шоогийн дээрээс үнхээлжээ, Ехэ-Сахирайгаа туб дээрэ «Бөсвик» колхозийнгээ дайнадаа шоогийн дурдхадаа асаржа, нүхэрэйгээ фамилияар бэшүүлжээн. Тиймээдээ залуухан хүбүүн Дамдин-Цырен, Дархинтадаа дайнадаа мордожо, дайнадаа бусаагүй бэлэй.

Агууехэд дайнадаа шоогийн дээрээс үнхээлжээ, Ехэ-Сахирайгаа туб дээрэ «Бөсвик» колхозийнгээ дайнадаа шоогийн дурдхадаа асаржа, нүхэрэйгээ фамилияар бэшүүлжээн. Тиймээдээ залуухан хүбүүн Дамдин-Цырен, Дархинтадаа дайнадаа мордожо, дайнадаа бусаагүй бэлэй.

Агууехэд дайнадаа шоогийн дээрээс үнхээлжээ, Ехэ-Сахирайгаа туб дээрэ «Бөсвик» колхозийнгээ дайнадаа шоогийн дурдхадаа асаржа, нүхэрэйгээ фамилияар бэшүүлжээн. Тиймээдээ залуухан хүбүүн Дамдин-Цырен, Дархинтадаа дайнадаа мордожо, дайнадаа бусаагүй бэлэй.

Агууехэд дайнадаа шоогийн дээрээс үнхээлжээ, Ехэ-Сахирайгаа туб дээрэ «Бөсвик» колхозийнгээ дайнадаа шоогийн дурдхадаа асаржа, нүхэрэйгээ фамилияар бэшүүлжээн. Тиймээдээ залуухан хүбүүн Дамдин-Цырен, Дархинтадаа дайнадаа мордожо, дайнадаа бусаагүй бэлэй.

Агууехэд дайнадаа шоогийн дээрээс үнхээлжээ, Ехэ-Сахир

Аглаг үндэр хадата Ахын аймагай Хужар нууринахи С.Г. Дугаровай нэрэмжэтэ Бүрэнголой юрэнхы эрдэмий дунда нургуулида буряад уран зохёолой нэгэдэл бии. Энэ нэгэдэлэв буряад хэлэ бэшэгэй багша Данута Андреевна Самбаева хүтэлбэрилдэг. Нэгэдэлэй эрхим гэшүүдэй шулэгүүдье олоной нонорто толилхомний.

Анжелика ДОРЖИЕВА
11-дэхи класс

ХОНГООДОР
Улган энэ дэлхэйдээр
Үлөө мүнхэдөө Хонгоодор
Алайр, Түүхэн, Захаамин,
Арюун найхан Ахада.

Азиин сээжье дабажа,
Аюул зоболондо
дайрагдажа,
Аялга найхан дуугаа
Арюун иаран доро татажа,
Зуун жэлнүүд соогуур
ябажа ябаха гэшэн
милдтар гайхалтай юм.

Мүнхэ тэнгэриин мушэдэй ялараандыа,
Мүнгэн нарын толон доро
Мүндэлжэ энэ дэлхэй дээрэ
Мүнхэ түрэхэн Хонгоодор!

Ульгэр, домог, түүхээс
Үсэн үед дамжуулаа,
Угаа унанда хаянгүй,
Үг унгиин ута заазаа эдэебди!

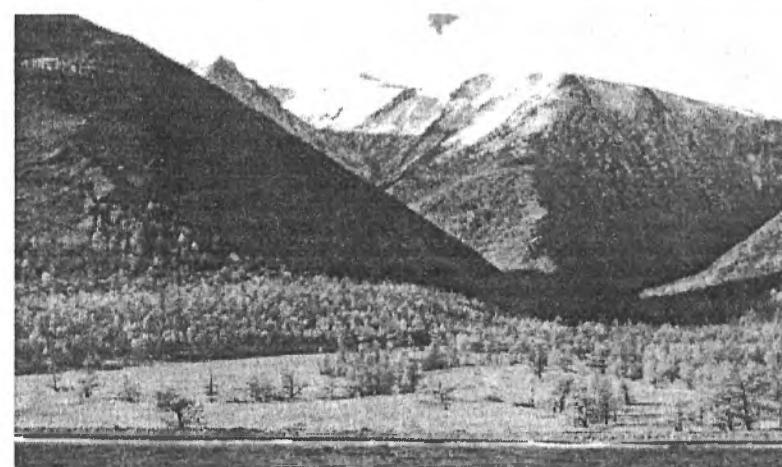
ЁНО ЗАНШАЛ
Угаа унанда хаянгүй,
Үг гарбалаа мэдэжэ,
Эхэ эсэгынгээ нургаалые
Эрьоулжэ ябаха хэрэгтэй.

Байгал далайнгаа уйные
Бузарлуулангүй ябаял,
Буряад найхан хэлээс
Булта дээшэн үргэл.

Буурал сагаан үбгэд, хүгшэдтээс
Бодоод мэндээ хэлээл,
Буряадайнгаа ёно заншалье
Зула шэнти бадарааял.

ЭЖЫДЭЭ
Хүйтэн үнгэржэ,
Хүхүүн хабарай айлшалжа байхадыа,
Хүхы шубуунай донгodoхо үедэ,
Хүбшэ тайгын ногооржо байхадыа,
Хүрьзэтэ алтан дэлхэй дээрэ
Намайгаа түрөө үснээ эжымни.
Эжымни, намдаа хайратайш,
Эжымни, урихан зантайш,
Эжымни зүрхэндэмни, наанаандамни -
Жаргалтайб эжынгээ хажууда.

Саянай аймагай Ар-
да нюотаг тоонтотой Б.О.Луб-
сановай эхин түрүүшии шүлэ-
гүүдье уншагшадайнгаа ан-
харалдаа дурадханабди.

Сэхир сэлгээн отгоргой -
Сэдхэл дүүрэн дуумни.
Одо заяан бурханхаа -
Оюун бодол өөрүмни.

Бурьялан аршаан Булаг -
Буянаа газарай хэшэг.
Алтан сэргэм мүнхэрээ,
Аажам тоонтом Хурамхаан.

Хүдээ найхан нюотагтаа
Дураая энхэрэн нуудагби.
Хүнан шэмэг тайгадаа
Дуугаа дуулажа жаргадагби.

Мүрэн ехэ Байгалий
Мүнхэ долгороо
суурхадаг,
Ори гансаа эжымни
Омог ябахаемни үреэдэг.

АБА ЭЖЫ ХОЁРНИ
Алтан энэ дэлхэй дээрэ
Аза жартал үрээжэ,
Энэрхы сагаан ханаагаар
Эжым намайгаа үдэшее
бэлэйш.

Элдин ехэ дэлхэй дээрэ
Эрэн зориг мэдүүлжэ,
Арбан бүхэнэй нургаалаар
Абам намайгаа үдэшее
бэлэйш.

Будаля ДАНЦАРАНОВА,
10-дахи класс

БҮРЭН-ГОЛ
Олон хада ууланууд
Ашаг-Дуранцаа,
Олон наалаанууд
Хара-Голдо,
Буга хандагайн марса
Байсын үбэртэ,
Булган халоунай байра
Буллагай хужартаа,
Хара баабгайн эшээн
Жаргантадаа,
Ойн гахайн ибшо
Шулуутгадаа,
Хадын горход халин шууяса
мушхараад ороно,
Хангайн аялаа шааяна
Бүрэн-Голдо.

НИЮТАГ
Тэнкоун тооито нюотагни
Тэгшэ үргэн талатай.
Табан хүшиун адну мал
Талмай үргэн бэлшээртэй -
Түрэл нюотаг Бүрэн-Гол.

Хуушанай нонин түүхэтэй,
Хангайн ехэ тахилтай,
Хээрин буян шэнгээнэ,
Хэшэг дүүрэн удханай
Хүдээ нюотаг Бүрэн - Гол.

ТҮРЭЛ НЮТАГАА МАРТАХАГҮЙ
Тэнгэриин хаяа элдэб үнгөөр
Миралай, долгин нөлонготоно,
Хадын хяра дээгүүр
Наранай элшэ наргаана.
Аяар дээрэ хүбэн сагаан
Үлэд тamaraldana,
Сэлмэг агаарай үнэр
Амилхада аятай гол.
Үнгэ бүриин сэсэгүүд
Хүдээ талын шэмэглэнэ,
Үнгэ бүриин шубуд
Хүгжэм дуугаа дуулана.
Хамаг дэлхэйн амитад
Газар дээгүүр гүйлдэнэ,
Үнэтэй сонгийн нюотагни
Гоё, наруул, баян болоно.
Улад зонниин
Хүгшэн залуугүй
Хэр угхаа ажалша,
Анханхаа малша, ангууша.
Гоё үзэгдэлэв харахадаа,
Досоомни баярлана,
Хаанашье ябаяа хаа,
Түрэл нюотагаа мартахагүй.

Долгор ЦЫБДЕНОВА,
11-дэхи класс

**ЭЖЫН НЭРЭ
МҮНХЭ БАЙГ**

Энэ тэнкоун дэлхэй дээрэ
Эхын соло эдээжээр,
Эрхы дээрэ үргэхэн
Эжын иэрэ мүнхэ байг.

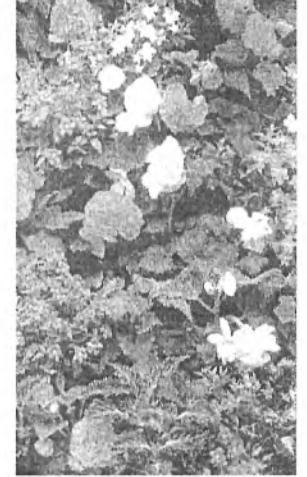

Үри хүүгэд бүхэндээ
Үнэн зүрхээ зориулаан,
Эгээл манай хайратаа
Эжын иэрэ мүнхэ байг.

Харахада, шарайтнай залуу
зандaa,
Мүнгэн шэнги мүнхэ нахатай,
Утанаан шэнги ута нахатай ябагты.
Арбан басагад, хүбүүдээрээ алдаршагты,
Залаа найхан үринүүдээрээ заяажагты.

АХА НЮТАГ

Аргагүй гоёхон нюотаг байха -
Аржагар, үндэр, найхан хадануудтай.
Арсаар анхилнаа үнэртэй,
Агаар тунгалаг ой тайгатай,
Аршаан булаг, тала дайдатай,
Хүнэй сэдхэл гайхуулмаар
Хүбшэ тайгаа тэндэл байха.
Түрэл Аха нюотагаа суурхуулхaa,
Нюотаг зоноо баярлуулхaa
Булта нүхэд оролдодог.
Баян жаргал байдалтай,
Баяр зугаа элбэгтэй,
Алдар суунь сууряатай
Аяар холын Аха нюотаг.

ТҮРЭЛ ТООНТО
Түрэл тоонтомни,
Яаан гоёор яларнаш!
Яаан гоёор толорнош!

Булагтаа аршааншии,
Бүрэнхы голшни
Яаан гоёор урданаб!
Тала дайдааршии
Табан хүшуу мал бэлшэнэ,
Ой тайгашни
Ан амитадаар баян!

Уншагшадаймнай туршалганууднаа

Будожап ЛУБСАНОВ

Хизаар холо ябахадам,
Хүлеэн байдаг Эхэ нюотаг.
Хаттуу, зөөлэндээ үзэхэдэм,
Харажал байдаг Аргатым
такси.

Бурханхаа үтгээн
табисуураар
Буряад хэлээс шэнжэлжэ,
Арад зонноо баясуулха
Амин хайра номтойб даа.

МАРТАДАГГҮЙ
Алтанхан баянхан намартаа
Ахатайгаа үлэхэнэ
маргадаггүйб,
Балшархан наханайнгаа
жаргалдаа

Баабайнгаа үгынен
маргадаггүйб.
Хүнэй зэрэг ябаха гэхэн
Хүсэл орононо
маргадаггүйб,

Хүрьнэтэ ехэ дэлхэй
дээрэхий
Хүшэр байдалаа
маргадаггүйб.

Үнөө бороо, сацанай
үнгэрөөшье хаань,
Үншэрэн ябадалаа
маргадаггүйб,

Урин ехэ харгы зам
дабаашье хаа,
Ууган нюотагаа маргадаггүйб...

Агаар тунгалаг тэнгэриэ,
Алтан нараая маагаан
Уншаха уян шүлэгтэй,
Утхажа хүхээ хадагтайб.

Эсэгэ, эхин буянгаар
Жаргаха хуби зяятайб
даа.
Элдин Буряад орондоо
Эмээллэхээ хүлэг
моритойб даа!

ДУРЛАД БАЙХАДАА
Дулаахан нэгэ үдер
Дуран тухайгаа сэдхэбэлби.
Эрээхэн тортонаршуульши
Эльбэн, энхэрэн үүнаб.

Хүн шубууидал наартайхан
Хүхнүүтэй шамайгаа хүлээнэб.
Хэээ үни ... хабартаа
Хэлэнэн үгүешшии һананаб.

Нажар болоод, халуухан
Найрай паадан зугаатай.
Дуулим талын дундахана
Дуранай булаг дэлгэрээ.

Улган нангин дэлхэй дээрэ
Үдэр бүри намайгаа хүлээдэг,
Наншаг сагаан, буяныай
найхан аба эжэйн.
***
Найхан сагаан нюотагтам
наглагар сэсэгүүд налбарна,
нүүлшийн нажарай нарадаа
хэрэуунцэр Баргажанхаа
хэбшээнэ.
***
Үнан Булагай эрье дээрэ
Үнгэн шубууд жаргана,
Нажарай ольбоной унахадаа,
Нийдэн урагшаа нүүн.
***
Хүрэөд ерэбэл даа үбэл,
Хүнгэрэг сацан ялбайна.

Хүнтэймни баян тала
Хүйтэн налхяар зэнхынэ.

Баруун хойноо үндэрлэн,
Бархан уулам сэнхирлэн.
Буян хэшэг дэлгэрүүлэн,
Байжал байдаг мүнхэдээ...

АРГАДА
Бууса болоон нюотагни -
Бурхантай арюун газар лэ.
Балшар бага нахамни
Бадма сэсэгтэл налбаржа
үнгэрээ.

Урданай түүхээ домогтой
Угайнгаа заншалье
хүндэлэгшэб.
Нужаа, набтар дайдадаа
хупажа сэдхэлнээс мүргэгшэб.

Түби дэлхэй дээрэ ябахадаа,
Түрээн нюотагаа энхэржэ,
Түшэг болгон пайдаха
Түгэлдэр дурдаа бүхэлтэй
даа.

22.05.2008

№57(21600)

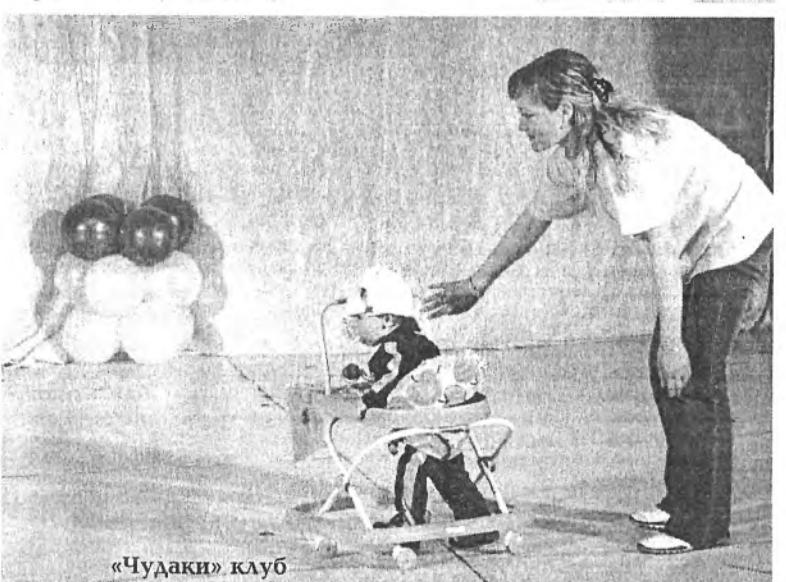
БУРЯД ҮНЭН**Дүхэрчилс**

2008 - Гэр бүлүн жэл

**Гал
гуламта**

20

№ 20(578)

ЭБТЭЙ ЭЕТЭЙ, ХҮХЮУ ЗУГААТАЙ

ДҮХЭРИГ ШЭРЭЭ

Майн 16-17-до Улаан-Үдэдээ залуу бүлэнүүдэй клубуудай 3-дахи республиканскаа фестиваль үнгэрөө. 2008 он Rossi дотор Гэр бүлүн жэл гээд тэмдэглэгдэнэ.

Майн 16-даа Правительствын байшан соо «Залуу бүлэ - Буряад Республикин демографическая ресурс» гэжэ нэрэтий дүхэриг шэрээ ябуулагдаа. Тэрэнэй хүдэлмэридээ Россин Гүрэнэй Дүүмын депутат Владимир Матханов, Буряад Республикин нуралсалай болон эрдэмий талаар министрэй орлогшо Валерий Сергеев, Арадай Хуралай депутат Батор Цыбиков болон клубуудай, ёөнэдын хүтээлгын засагай зургаануудай, министрствэнүүдэй түүлэгшэд хабаадаа.

Хамтын хөөрэлдоон соо «Буряад Республикин залуушуулай политика» гэжэ хуули ёён руу залуу бүлэдэ туналамжа үйтэлэг тухай хэлсэгдээ.

ЗАДУУ БҮЛЭНҮҮД ЭБТЭЙ, ХҮХЮУ ЗУГААТАЙ...

Майн 17-до, Хүүгэдэй хотын байшанд 3-дахи республиканскаа фестивалин дүнгүүд согсолгоодоо. Хэмжээ ябуулагдаа республикин аймагуудай 18 команда хабаадаа. Залуу бүлэнүүдэй клубууд бэлэг шадабария «Гэр бүлүн найндэр», «Элүүр энхэ, бээ тамираа норилго» гэжэ мурысоенүүдэг гүйсэд найнаар, зохицоор харуулжа шадаа. Мүн тиихэдээ фестивальда Муйска, Хэжэнгын, Ахын, Тарбагатайн, Хяагтын, Хойто-Байгалаа, Хурмхаанай, Баунтын, Яруунын, Захаминай, Түнхэнэй, Хориин, Загарайн, Сэлэнгын аймагуудай, Улаан-Үдийн Октябрьска, Советскэ, Железнодорожно районуудай команданууд эдэбхитгэгээр хабаадаа.

Фестиваль нээлгын үедэ Гүрэнэй Дүүмын депутат Владимир Матханов ингэжэхэлэнэй байна:

- Бүлэ - манай гүрэнэй эхин үүрий гээшэ. Манай зорилго хадаа залуу бүлэнүүдэг республиканскаа, федеральнаа зэрэгдэг гүйсэд найн түншламжа үзэхэ.

Буряад Республикин нуралсалай болон эрдэмий талаар министрэй орлогшо Алдар Дамдинов тус хэмжээ ябуулагдаа олон хүүгэдэй хабаадажаа байна тухай тэмдэглээдэг, сугларагшадыг эдирхэн хабаадагшадаа алъяа ташахын уряалба.

Залуушуулай политикин болон хүмүүжүүлгүүн талаар Хороной түрүүлэгшүүн орлогшо Николай Бужинаев сугларагшадыг хани халуунаар амаршалдаа.

Хэмжээ ябуулга нёдоно жэлэй илагшад - «Пrestиж» команда эхилээ. Тэдэнэр бээ тамираа ho-рижобайдаг тухайгаа спортивна хатар наадаар харуулбад.

Хэмжээ ябуулга нёдоно жэлэй илагшад - «Пrestиж» команда эхилээ. Тэдэнэр бээ тамираа ho-рижобайдаг тухайгаа спортивна хатар наадаар харуулбад.

Захаминай «Гэр бүлүн ёх заншалнууд» гэжэ бүлэгтэй Шербактанай бүлэ харууллаа. Тус бүлэ Виталий гэрэй эзэнхээ, Анна эзэнхээ, Эмилия басаганхаяа бүридэнэ. «Гэр бүлүн найндэр» гэжэ конкурсад тэдэнэр урданай хасагуудай ёх заншал харууллаа. Энэ ёх заншалаар бээ бээ мэдээгүй хүнүүд, оорын гу-римаар мэндэшэлэлсэдэг юм. Тус наадаандаа бүхын зал соохи харрагшад наадажаа баярлаа, хүхээ бэлэй.

Калабердинтэнэй бүлэ Наушки тохсоной «Феникс» клуб харууллаа. Тэдэнэр морягуудай хатар наадаа хатараа. Калабердинтэн тү-мэр харгыдаа ажалладаг юм.

Приборостроительна заводий команда «Шүлэн» («Суп») ехэ зохицоор бүлэ тухайгаа хөөрэжэ үгюү.

«Спектр» гэжэ клуб 4 бүлэ нүүдээ хамтаруулна. Тус клубайгаар оюутадай бүлэнүүд элдэб янатанай зон.

«Гармония» гэжэ команда Трифоновтэнэй, Ермолаевтаний

бүлэг хөөр арадай соёл культураа хайнаа харууллаа. Тэдэнэр буряадааршье, ороодооршье үреэл маитаал хэлээ, дуу дууллаа. Жаргалтай Хори нютагтаа ород буряад хөөр янатан урданай сайгас хамтаа ажанаа. Тиймэээ найндэрнүүдийншие хамтын «Сагаалган» ба «Масленница». Хурамхаанай аймагай «Гэр бүлүн түүдэг» бүлэг сугларагшадаа үхибүүнэй миляан хайлан гээд үнгэрэгдэг тухай харуулжа үгээ. Баяр баясхалангай тэдэнэр ёхоруулга хатаржа харуулба. Тарчай аймагай «Гармония» клубайхид номиншиа дурагтай. Тэдэнэр найндэр - бороогий түрүүшний ўдэр. Тарбагатайхидунаанай байгалии сохи эрьесэ тухай найруулга харууллаа. Хэжэнгийхид тооноо тайллын ёх заншалтай зонии танилсуулаа.

Фестивалин туршада концертнээ номиншиа дурагдаа.

Спортивна-хатарай клуб «Вера», «Алтан луу» гэжэ нургуули, «Веснушки» ансамбль, КВН-эй команда бэлэг талаангай харууллаа.

Конкурсын Гран-придэ Загарайн аймагай «Сибирягүүд» хүртээ. Бусад командаануудаа конкурсын дипломуудаа баруулгадаа.

Загарайн аймагай сибирягүүдий команда Тимофеевтэнэй, Потёмкинтоной, Закаменных-тэнэй, Мальцевтаний, Брындин-тэнэй, Беликовтэнэй, Савельев-тэнэй бүлэнүүдээ бүридэнэ. Тэдэнэрэй дундаа пожарник, багша, соёлой худалмэрилэгшэдшье бии.

Иимэ найхан фестиваль республика доторнай гурбадаахигаа үнгэрээрээ. Хабаадагшадаа оорын үндээтэнэй ёх заншал харуулжа, зониии үнтирихууллаа. Манай буряад газартай иимэ олон янатанай зоной сугларж, эбтэй эзетэй, бээ бээз хүндэлэн ажанаа хуудадаа ехэ баяртай байна.

**Янжама ЖАПОВА.
Р-Н.БАЗАРОВАЙ**
фото-зурагууд.

Атлас истории и
этнографии

МОНГОЛЬСКИЕ НАРОДЫ

(Продолжение. Начало в №№ 11(569), 12(570), 13(571), 14(572), 15(573), 16(574), 17(575), 19(577).)

ГРАНДИОЗНОЕ
ЗАВОЕВАНИЕ

ИМПЕРИЯ ЧИНГИС-ХАНА
После смерти Великого Завоевателя его сыновья и сподвижники тайно повезли его тело в Монголию, не объявив об этом армии, завоеваывающей тангутское государство. Мрачный катафалк мчался дни и ночи без остановок. Телохранители убивали всех встречных, чтобы молва о смерти монгольского хана не распространялась. На родине тело Чингис-хана было предано земле на горе Бурхан-Хадул.

Обширная империя Чингис-хана занимала огромные территории. Кроме искони монгольских земель, она включала Восточный Туркестан, Среднюю Азию, Северный Иран, Афганистан, огромные пространства от Иртыша до Волги, Северный Китай. Еще при жизни монгольского самодержца все земли империи были поделены между братьями и сыновьями Чингис-хана, его ближайшими помощниками и военачальниками. Четырем младшим братьям и матери Чингис-хан раздал земли Северной и Восточной Монголии и Северо-Восточного Китая. Старший сын, Джучи, получил обширные владения от Иртыша на запад до пределов монгольских завоеваний. Из среднеазиатских земель в его улус вошли низовья Амура и Сырдарьи. Улус второго сына, Чагатая, составили Восточный Туркестан и Средняя Азия. Третий сын, Угэдэй, получил в управление Западную Монголию и Тарбагатай. Четвертый сын, Тулуя, наследовал

законодательно закрепить государственные и общественные институты власти, Чингис-хан издает свод законов под названием «Великая яса». «Яса» состояла из двух частей: первая — «Билик» (изречения, мысли, наставления хана), и собственно «Яса» (свод военных и гражданских законов). «Великая яса» была нерушимым законом для всего монгольского народа. С его обнародованием прекратились в кочевых ссоры, драки и убийства, прелюбодеяние, воровство скота и другие преступления, так как наказание, зачастую, было очень строгим. Люди «белой kostи» за серьезные проступки умерщвлялись без пролития крови — их удавливали, или закатывали в кошму. Простолюдины наказывались племтьми, им отрубали головы, или ломали хребты. В отличие от других восточных монархий, империя Чингис-хана управлялась на основании конкретных, строго соблюдаемых законов, которые были обязательны для всех, будь то владетельный феодал, или рядовой арат.

УЛУСЫ СЫНОВЕЙ ЧИНГИС-ХАНА

По завещанию отца Джучи получил 4 тысячи монгольских воинов и все территории к западу от Иртыша. После его смерти старший сын, Орду-Ичэн, отказался от верховной власти в улусе и кочевал по берегам Иртыша во главе Белой Орды. Третий сын, Шейбани, возглавил Синюю Орду. Его кочевья располагались между Тюменью и Аральским морем. Второй сын, Бату, получив верховную власть в Большой или Золотой Орде, грандиозными завоеваниями раздвинул ее границы и построил столицу государства в низовьях Волги. Улус Джучи — Золотая Орда, просуществовала 240 лет. Пока улусом руководили энергичные и талантливые потомки Чингиса, он был могучим, грозным государством. Падение его могущества началось с 1312 года, когда царевич Узбек казнился в Сарае 70 царевичей-чингисидов и монгольских нойонов, отказавшихся принять мусульманскую веру. Вслед за этим последовали 20-летняя кровавая междоусобица, Куликовская битва и разгром Орды Тимуром.

Улус второго сына Чингис-хана, Чагатая, составляли Средняя Азия, до Амура и, и Восточный Туркестан. Постоянные междоусобные войны внутри страны, а также с джучидами и потомками Угэдэя не давали возможности опровергнуться от разрушения. Страна была разграблена и опустошена. В конце XIV века Чагатайский улус распался на Могулистан, Маверрания и Хорезм. Третий сын, Угэдэй, получил в наследство Западную Монголию и Тарбагатай. В 1228 году он был избран Великим ханом и руководил всей Монгольской империей. После его смерти в 1241 году Мэнкэ-хан разгромил его улус и подчинил

дому Тулуя. Коренной отцовский улус (Восточная Монголия) наследовал четвертый сын, Тулуя. Хубилай, второй сын Тулуя, завершив завоевание Китая, образовал улус Великого хана (империя Юань), куда вошли территории Монголии, Китая и Тибета. Это государство просуществовало до 1388 года.

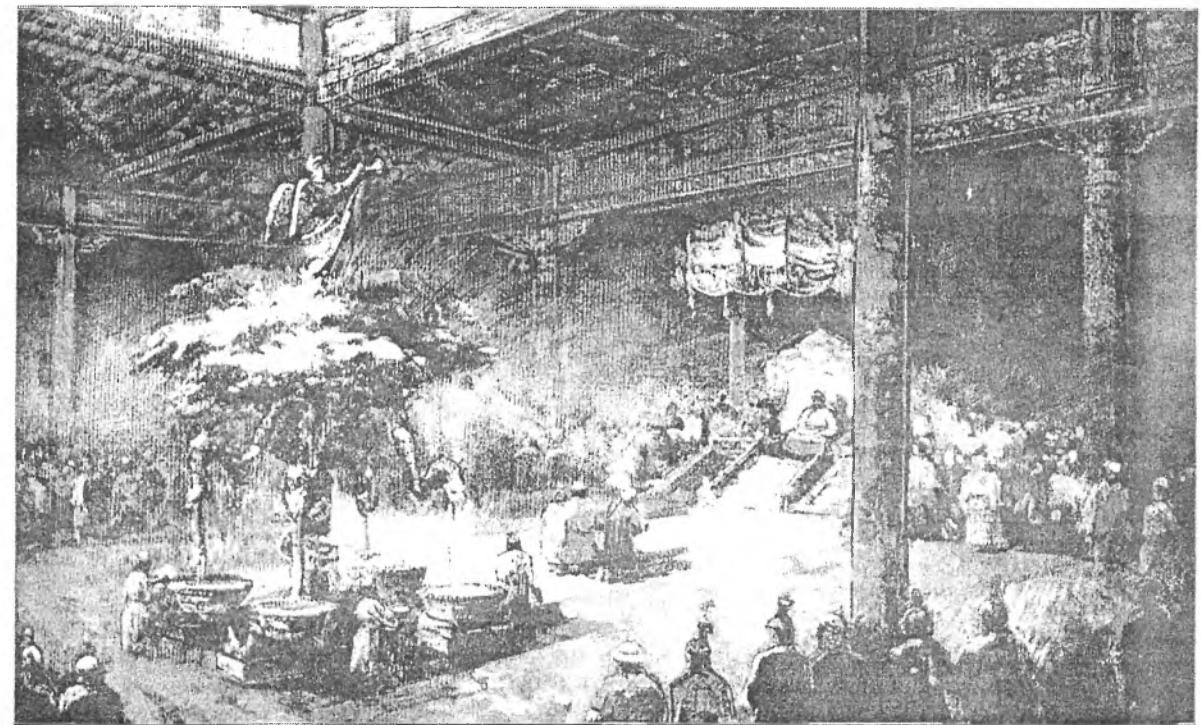
«Армия, которую оставил после себя Чингис-хан, насчитывала едва 130 тысяч человек монгольских воинов, и только его военный гений и выдающиеся организаторские способности давали ему возможность разбросать эти небольшие силы на огромном пространстве от Кореи до Кавказа и Инда, оставаясь повсюду сильным настолько, чтобы подавить малейшую попытку к восстанию... Мэнкэ был последним признанным верховным правите-

лем Тулуя. Коренной отцовский улус (Восточная Монголия) наследовал четвертый сын, Тулуя. Хубилай, второй сын Тулуя, завершив завоевание Китая, образовал улус Великого хана (империя Юань), куда вошли территории Монголии, Китая и Тибета. Это государство просуществовало до 1388 года.

«Армия, которую оставил после себя Чингис-хан, насчитывала едва 130 тысяч человек монгольских воинов, и только его военный гений и выдающиеся организаторские способности давали ему возможность разбросать эти небольшие силы на огромном пространстве от Кореи до Кавказа и Инда, оставаясь повсюду сильным настолько, чтобы подавить малейшую попытку к восстанию... Мэнкэ был последним признанным верховным правите-

лем Тулуя. Коренной отцовский улус (Восточная Монголия) наследовал четвертый сын, Тулуя. Хубилай, второй сын Тулуя, завершив завоевание Китая, образовал улус Великого хана (империя Юань), куда вошли территории Монголии, Китая и Тибета. Это государство просуществовало до 1388 года.

покоренных ими странах, причем всего сильнее это сказалось в культурных районах Средней Азии, где истребление туземного населения облегчило доступ в эти районы степным элементам и в под надзором монгольских чиновников. Был установлен налог со скота на пастбища, налог в одну десятину с зерновых, также была введена подойная повинность (снабжение кумысом). Еще одной и очень тяжелой для населения повинностью стала почтовая служба. По всей империи были организованы «ямы» — почтовые станции, имеющие обслуживающий персонал, лошадей, повозки, продовольствие. В 1235 году было закончено строительство монгольской столицы — Каракорума (Хар-хорин). В 1236 году в Закавказье вторгся во главе монгольского войска полководец Чармаган. На хуралт Чармаган пригласил 110 военачальников, среди которых было решено разделить все земли Кавказа. Нойоны Асуту, Бача, Хутту, Туту, Асар, Тена, Хунан, Ангурат, Огата, Чагатай и другие стали покорять Кавказ частями. Чармаган осадил и взял город Гандзак, Молар-найон — район Утик, крепости Таущ, Кацарет, Мацинберд, Гаг, Туеракан и другие. В горных районах успешные операции провел Тамача-найон. Чагатаем были покорены крепости Дорийского района. После взятия столицы Ани, почти все Закавказье оказалось в руках монголов. В одной из битв на Кавказе команда Чармагана потеряла слух. В нашествии на Малую Азию его заменил Бача-найон. Его войском был осажден и взят город Карин. На следующий год сельджуки Рума собрали огромную армию в 180 тысяч человек. Сражение произошло в местности Чманкатук. 30 тысяч монголов, усиленные отрядами грузинских и армянских князей, наголову разбили огромную армию султана. Румский султанат стал вассалом монгольской империи. Правители Киликийской Армении заключили договор с монголами, что позволило сохранить страну от разорения. После завоевания почти всей Малой Азии монголы подошли к

лем всей территории Монгольской империи. Его приемник Хубилай, в избрании которого принял участие лишь немногие из князей, унаследовал только императорский титул, действительная его власть не простирадась на запад далее Уйгурин и Хангая... Монголы, оперируя на всем необычном пространстве Азиатского материка огромными массами покоренных ими народов, истребляя целые народности и уводя за собой в степи десятки тысяч пленных, произвели в течение XIII и XIV веков не только значительные изменения в этнографическом составе населения этого континента, но и вызвали большие перемещения народных масс и образование среди них новых народностей и политических организаций, на долю которых в дальнейшем выпала крупная историческая роль. В духовной области их завоевания внесли также глубокие изменения, попив уровень цивилизации в

Чагатая в чрезмерной жестокости. Чагатай предложил избрать Угэдэя (третий сын Чингиса), с этим согласились Джучи и Тулу. Отец одобрил их выбор. После смерти Великого правителя до хуралта 1228 года империя фактически управляла Тулу. На высшем совете чингисидов и степной аристократии, согласно завещанию Чингис-хана, Великим ханом (хаганом) был избран Угэдэй. Он продолжил военную политику отца по покорению стран и народов. В 1234 году, после длительной осады монголами, пал город Цайчжуо — последний оплот Цзиньской империи. При Угэдэй-хане были организованы и претворены в жизнь грандиозные походы Бату-хана по завоеванию западных стран. Управление завоеванными странами осуществлялось путем назначения даругачи и тамгачи (управители). В некоторых областях управление проводилось местными вождями

Дамаску, но овладеть им не удалось из-за сильной жары, погубившей много лошадей. Для покорения Северо-восточного Китая монголы заключили союз с Южными Сунами. В начале 30-х годов военачальники Тулу и Мэнкэ, форсировав Хуанхэ, взяли столицу Бянь (Кайфын). В Корее в 1233 году было уничтожено государство Дун Ся. После длительной осады был взят город Цайчжуо, император Нинъянь отрекся от престола. В покоренном Северо-восточном Китае Угэдэй ввел в практику систему удельного землевладения. Области и округа делились на части и раздавались монгольской знать. Очень большие уделы получали представители «золотого рода». Арит-Бог, сын Тулуя, получил на кормление 80000 дворов. В 1241 году скончались Угэдэй и Чагатай.

Подготовила Т.ДАШЕЕВА.
(Продолжение следует).

22.05.2008

№57 (21600)

БУРЯД УНЭН

Духзриг

Мэргэн
зүйлийн

22

№20 (578)

ВСЁ ПО ПЛЕЧУ

В новом весенне-летнем сезоне по всем прогнозам ключевая роль достаётся пиджаку. Какой именно выбрать и как правильно подобрать ему достойную компанию, мы вам подскажем.

СТИЛЬ САФАРИ

Жакет цвета выжженной соли - цем пустыни или хаки - лучшего камуфляжа для «охоты» на «диких просторах городских прерий» не придумать. Главная деталь - обилие карманов (а их ни много ни мало целых четыре), которые особенно хорошо смотрятся при наличии пояса или ремня, а также в моделях с укороченным рукавом. Для «амазонок», желающих подчеркнуть осиную талию, а формам добавить пышности (имеется в виду грудь), жакет в стиле сафари подходит идеально.

С чем носить. Прежде всего с вещами, выдержаными в этом же стиле (по цвету в том числе: хаки, коричневый, бежевый, табачный, слоновая кость, терракота и охра): шортами классической длины (до колена), брюками карго, комфортными юбками с обилем пуговиц, желательно деревянных, и карманов, обязательно накладных.

Супермодно. Чтобы «охота» удалась наверняка, наденьте в пару к такому жакету мини-шорты или широкие брюки в духе 70-х.

Аксессуары. «Охотничий трофеи» в виде украшений в этно-стиле: деревянные бусы, браслеты, ожерелья из крупных необработанных камней приветствуются, как и ремни из «состаренной» кожи, «потертой» замши. Сумки-планшеты (квадратные с узким ремнем

через плечо), а также сумки-торбы с обилем накладных застежек-ремней придется как нельзя кстати. Да, и не забудьте о фактуре, не иначе как из кожи под рептилию («змея», «крокодил») или «шкуры» хищника («зебра», «леопард», «тигр»).

СТИЛЬ САМУРАИ

Конечно, перещеголять Черную Мамбу, то бишь Уму Турман в фильме «Убить Била», в её владении самурайским мечом сложно, да и зачем, когда можно купить сверхпопулярную в этом сезоне модель жакета-кимоно. Соблазнительный образ восточной гейши подчёркивают летящий рукав «летучая мышь» длиной 3/4 и непременный акцент на талии (пояс или кушак, узкий или, наоборот, очень широкий пояс-корсет). Жакеты в стиле кимоно предполагают свободный непринужденный силуэт, поэтому их по достоинству оценят дамы, которым есть что скрыть (пару-тройку лишних килограммов) и подчеркнуть красивую форму груди.

С чем носить. Восточный колорит вполне сочетается с европейским: юбками-карандашами, узкими прямыми брюками-дудочками.

Супермодно. Особый шик - надеть жакет-кимоно в паре с брюками-шароварами, длина которых заканчивается примерно на ладонь выше щиколотки.

Аксессуары. Веер, как аксессуар, - достаточно смело (хотя почему бы и нет).

Советуем ограничиться удобными вьетнамками на плоской подошве или сабо на высокой деревянной платформе. Столь модные сегодня сумочки-клатчи послу-

жат удачным дополнением, особенно если они выдержаны в японской теме, например, фактура напоминает плетеную соломку или рисовые зернышки.

СТИЛЬ МИНИ

Вы думаете, мини бывают только юбки? Ошибаетесь. Укороченный, причём по максимуму, жакет - бесспорный фаворит сезона. Такую миниатюрную форму принимают все виды жакетов, будь то обычная повседневная легкая курточка, жакет-блузер или даже байкерская куртка.

Мини-жакеты просто незаменимы для создания неподражаемого своих позиций стиля многослойности. Он настолько элегантен и актуален, что его предпочитают модницы всех возрастов - от студенток колледжа до преподавательниц.

С чем носить. С облегающими трикотажными топами, узкими брючками, джинсами и леггинсами.

Супермодно. Оригинальное сочетание укороченного жакета с романтичным летним платьем выглядит очень эффектно, причем фасон и цвет платья значения не имеют.

Аксессуары. Гармоничным дополнением к такому жакету послужит сумка, напоминающая бабушкин кошелек, только увеличенная в размерах в несколько раз, или сумочка-ридикюль на двух коротких ручках (достаточно вспомнить мадам Шапокляк). Из украшений подойдут бусы, короткие и длинные, надетые в несколько рядов, браслеты из разноцветного пластика (для совсем юных) и массивные из «благородных» металлов под «серебро», «золото» и старую бронзу (для женщин элегантного возраста).

ОВОШНОЙ ДЕЛИКАТЕС

Пробовали ли вы, дорогие читатели, чешковую капусту пакчой? Между прочим этот малоизвестный вид капусты отличается отменным вкусом и пользой. За что белые мясистые черешки и зелёные листья, напоминающие по вкусу манго и шпинат, на Востоке пользуются огромной популярностью. Из неё готовят всевозможные гарниры, разнообразные первые и вторые блюда. Используется в свежем виде для приготовления салатов и для засолки с пряными и ароматическими травами.

Культура скороспелая, холодостойкая, неприхотливая и проста в агротехнике. Её можно выращивать посевом семян в открытый грунт. В условиях умеренного климата семена можно сеять в течение всего периода вегетации. Лучше всего такая капуста растёт при температуре +15-20° С. Многие сорта выдерживают небольшие заморозки в открытом грунте. При ранней посадке возможно образование цветочных стрелок до созревания, поэтому рекомендуется срезать растения молодыми для получения многократного урожая зелени. Сеют сразу на грядке в бороздки глубиной 3-4 см. Затем всходы прореживают. Интервал между рядами 35 см, в ряду между растениями 30 см. Первый сбор зелени проводят через 15-25 дней после всхода, когда появляются 7-10 листьев.

Как и все капустные, пак-чой требует регулярного обильного полива. Необходимо также пропалывать сорняки и рыхлить почву. За время вегетации пак-чой следует 1-2 раза подкормить настоем коровяка. Проводить подкормку лучше после затяжных дождей.

Наиболее распространённые сорта: Ласточка, Веснянка, Гипро F1, Мила F1.

СОВЕТУЕМ ПРИГОТОВИТЬ КВАШЕННУЮ КАПУСТА ПАК-ЧОЙ

На 1 кг капусты пак-чой - 1 ст. ложка соли, 1 луковица средней величины, 1-2 долек чеснока, красный молотый перец.

Капусту нарезать полосками, пересыпать солью и оставить на несколько часов. Лук и чеснок мелко порезать и смешать с красным перцем. Затем всё перемешать с засоленной капустой, переложить в эмалированную кастрюлю. Сверху положить груз и оставить на 2-3 дня.

СЕЙ - КОПАЙ, ПОКА МАЙ!

ЛУК

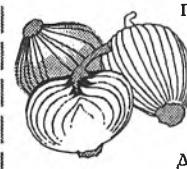
Казалось бы, что может быть проще выращивания лука! Воткнул в землю и жди, пока вырастет. Однако почему-то не всегда удается собрать хороший урожай, да еще чтобы долго хранился. У меня на этот счёт есть свои правила, которыми и хочу поделиться с читателями.

- При посадке лука выбирайте севок самый что ни на есть мелкий. Это для чеснока действует пословица: «Что посеешь, то и пожнёшь». А для лук-репки свои законы: пока все сочные чешуйки не израстут в перо, новая луковка не завяжется.

- Перед посадкой состригайте шишечки, дабы скорее зазеленели всходы.

- Если всё же сажаете крупным севком, предварительно замочите на сутки луковицы с последующим прогреванием под стеклом или плёнкой (в течение суток). Перед посадкой срежьте макушку примерно на треть.

- Луковую грядку делайте на самом солнечном участке, с востока на запад - как можно длиннее. Лук любит сквозные грядки. Ну и непременно луковые гряды должны чередоваться с морковными: летучие вещества (запах) морковной ботвы отпугивают вредителей лука, а запах лука - вредителей моркови.

- В течение первого месяца не поливайте лук из душа лейки, только воркрут каждой саженки, поощряя тем самым разрастание корневой системы.

- Для профилактики заболеваний фитофторозом, хлорозом, ложной мучнистой росой и поражения личинками луковой муши каждый третий полив проводите, чередуя, сначала слабым раствором марганца, затем зольным щелоком (литр на десять литров воды, а сам щелок - литр сеянной древеснотравяной золы залить десятью литрами кипятка), потом раствором хозяйственного мыла (30-40 г в десяти литрах поливной воды).

Валерия ДРОНОВА,
Новгородская обл.

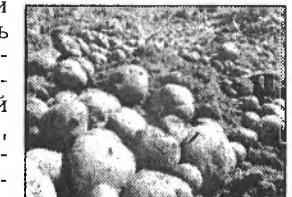
МОРКОВЬ

Как правило, при посадке моркови огородники сталкиваются с такими проблемами: во-первых, семена прорастают медленно, и грядки успевают зарастать сорняками, так что прореживать морковь бывает очень трудно, а во-вторых, из-за чрезвычайно мелких семян всходы получаются густые, что тоже затрудняет прореживание, да и семена расходуются незакономно. На этот счёт у меня есть свой подход к подготовке семян. Заливаю семена на шесть часов теплой водой, чтобы они

КАРТОФЕЛЬ

Проросший картофель лучше посадить в траншеи глубиной около 20 см, чтобы основная масса ростков была на поверхности. Такие траншеи делают плёнкой, а по мере роста стеблей траншеи засыпают приготовленным заранее грунтом. Лучше если в его состав будут входить хорошо перепревший навоз, листовой перегной, дерновая земля, верми-компост (биогумус). Такой способ культивирования картофеля способствует большему формированию подземных побегов-столонов, на которых, в свою очередь, образуются клубни. От одного растения таким образом можно получить более ведра клубней.

Иван КАПЛУНОВ,
г.Курск.

ДА ЗДРАВСТВУЕТ ПИЦЦА!

ПИЦЦА «ОРИГИНАЛЬНАЯ»

0,5 кг муки, 200 г сливочного масла или маргарина, 1 ст. ложка сахара, 2 ст. ложки водки, 1/2 ч. ложки соли. Для начинки: 200 г солёной кильки, 150 г творога, 1/2 ч. ложки чёрного молотого перца, 2 помидора, 150 г сыра, по 1/2 пучка зелени петрушки или укропа.

Замесить тесто, раскатать корж диаметром 30-35 см и переложить его на смазанный маслом противень. Творог растереть с молотым чёрным перцем и мелко нарезанной зеленью. На тесто выложить очищенные и мелко порубленные кильку, творожную смесь, кружочки помидоров, тонкие ломтики сыра. Сбрзнуть пиццу растительным маслом и поставить в горячую духовку. Выпекать 30-35 минут при температуре 200-250°C.

Полосу подготовила Д.ГУРОДАРМАЕВА.

ПИЦЦА «НЕЖНАЯ»

1 ст. с верхом муки, 1/2 ч. ложки соли, 10 г дрожжей, 100 мл тёплой воды, 1/2 ч. ложки сахара, 1 ст. ложка растительного масла. Для начинки: 500 г куриной печени, 5 ст. ложки маслин, 2 помидора, 2 луковицы, 4 ст. ложки майонеза, соль, чёрный молотый перец.

Замесить дрожжевое тесто, раскатать корж и выложить его на смазанный маслом противень. Нарезать печень небольшими кусочками, а лук - колышками, смешать и добавить половину маслин. Выложить на тесто. Помидоры очистить от кожуры и размять, заправить по вкусу солью и перцем. Выложить томатное пюре на печень. Смазать сверху майонезом и украсить оставшимися маслинами. Запекать в заранее разогретой духовке 20-25 минут.

